

Banca Națională a Moldovei

RAPORT ANUAL

2004

CUPRINS

1. Situația economică a Republicii Moldova în anul 2004	3
Economia mondială în anul 2004	3
Sectorul real	6
Evoluția prețurilor și a nivelului de trai al populației.....	13
Situația financiară	16
Balanța de plăți	18
2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei	32
Realizarea politicii monetare în anul 2004	32
Obiectivele și rezultatele politicii monetare	32
Dinamica indicatorilor monetari.....	34
Instrumentele politicii monetare	42
Politica ratelor dobânzilor.....	42
Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de dirijare a lichidității	43
Rezervele obligatorii.....	46
Facilitățile de lombard și creditele overnight.....	47
Activitatea de creditare.....	47
Creditele directe acordate băncilor comerciale.....	47
Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei	48
Piețele financiare.....	49
Piața primară a hârtiilor de valoare de stat	49
Piața secundară a hârtiilor de valoare de stat.....	53
Piața monetară interbancară.....	54
Evidența hârtiilor de valoare de stat în sistemul electronic de înscrisoare în conturi la BNM (SIC)	54
Evoluția pieței valutare	56
Supravegherea și reglementarea activității bancare	87
Sistemul de Plăți	100
Emiterea monedelor jubiliare și comemorative.....	101
Personalul BNM și perfecționarea profesională.....	102
3. Raportul financiar al Băncii Naționale a Moldovei.....	103
Avizul serviciului controlorului general.....	103
Raportul auditorilor independenți	104
4. Anexe.....	139

1. Situația economică a Republicii Moldova în anul 2004

Economia mondială în anul 2004

În anul 2004 a continuat redresarea economiei mondiale: ritmul creșterii economice globale s-a majorat al treilea an consecutiv și a constituit, conform estimărilor, 5.0 la sută – cel mai înalt nivel înregistrat în ultimele trei decenii. În pofida faptului că expansiunea economică a avut un caracter global, totuși, rolul principal în acest an l-au avut evoluțiile pozitive din economia Statelor Unite ale Americii și din țările în curs de dezvoltare (în mod special cele din Asia). Anul 2004 a fost caracterizat de un șir de evenimente cu impact la nivel mondial precum: creșterea considerabilă a prețurilor la petrol, adâncirea deficitului bugetului și al contului curent în Statele Unite ale Americii, dezvoltarea rapidă a economiei chineze. Toți acești factori au avut un impact direct asupra accentuării inflației, fluctuației ratelor de schimb și ritmului creșterii economiei mondiale.

Cu toate că majorarea produsului intern brut (PIB) al Statelor Unite ale Americii s-a situat la un nivel mai jos decât cel prognozat inițial, în 2004 el a atins nivelul de 4.4 la sută, depășind cu 1.4 puncte procentuale cel înregistrat în anul precedent. Inflația medie anuală s-a majorat până la nivelul de 2.7 la sută față de mărimea de 2.3 la sută consemnată în anul 2003, în timp ce rata șomajului s-a redus cu 0.5 puncte procentuale până la 5.5 la sută.

Pe parcursul anului fluctuațiile principalelor valute străine față de dolarul SUA au fost cauzate atât de factorii fundamentali, cât și de cei de natură speculativă. În prima jumătate a anului 2004 factorii principali au fost deficitele duble ale SUA (deficitul contului curent și al bugetului) și ritmul scăzut de creare a locurilor noi de muncă în economia SUA. În a doua jumătate a anului 2004 evoluția dolarului SUA a fost influențată de continuarea creșterii prețului la petrol și de evoluția indicatorilor macroeconomici de bază. În consecință principalele valute s-au apreciat considerabil față de dolarul SUA. Astfel, în perioada noiembrie-decembrie 2004 lira sterlină, euro, yenul japonez, francul elvețian au atins cotații maxime istorice față de dolarul SUA, cauzate și de speculațiile referitor la posibilitatea reorientării investițiilor Japoniei și ale altor țări industrializate din Asia (importanți deținători de hârtii de valoare ale Guvernului SUA) spre alte valute străine. Majorarea presiunilor inflaționiste în SUA, în condițiile unei creșteri economice, a determinat Banca Centrală a SUA să majoreze rata de bază cu 1.25 puncte procentuale, de la 1.0 la sută la începutul anului 2004 până la 2.25 la sută în decembrie 2004. Astfel, dolarul SUA a ajuns să fie mai atractiv decât moneda

unică europeană, fapt ilustrat și prin evoluția ratelor dobânzilor la hârtiile de valoare guvernamentale pe termen de doi ani.

Creșterea economică în zona Euro a devenit mai fragilă la începutul semestrului II 2004, fiind afectată de totalitatea factorilor externi. Conform estimărilor în anul 2004 aceasta a constituit 2.0 la sută, depășind totodată cu 1.5 puncte procentuale creșterea înregistrată în anul 2003. Inflația medie anuală a rămas la nivelul anului precedent – de 2.1 la sută. Rata șomajului a crescut cu 0.1 puncte procentuale fiind de 8.8 la sută. Produsul intern brut al primelor două economii ale zonei Euro, Germania și Franța, s-a majorat estimativ cu 1.6 la sută și 2.4 la sută, respectiv.

Aprecierea monedei unice europene față de dolarul SUA pe parcursul anului 2004 a generat reacții contradictorii în statele-membre ale Uniunii Europene, în special în Germania, conform cărora întărirea euro a redus competitivitatea mărfurilor europene pe plan internațional, astfel afectând creșterea economică din regiune. Pe parcursul anului 2004 moneda unică europeană s-a apreciat față de dolarul SUA cu 8.9 la sută, variind între valoarea minimă de 1.1822 înregistrată la 13 mai 2004 și valoarea maximă de 1.3637 înregistrată la data de 30 decembrie 2004.

În luna mai 2004 10 țări ale Europei Centrale și de Est, inclusiv 3 republici ex-sovietice, au aderat la Uniunea Europeană, care a devenit o formațiune din 25 țări europene. Produsul intern brut al Uniunii Europene în perioada analizată s-a majorat cu 2.3 la sută față de nivelul înregistrat în anul precedent, ritm care a depășit cu 1.4 puncte procentuale creșterea economică din 2003. Inflația medie anuală a constituit 2.1 la sută în anul 2004 comparativ cu nivelul de 1.9 la sută în anul trecut.

Economia Japoniei pe parcursul anului 2004 a continuat să se revigoreze, ritmul creșterii economice constituind 2.7 la sută față de anul precedent. De menționat, că fenomenul deflației cu care s-a confruntat economia Japoniei în ultimii ani a fost permanent în centrul atenției autorităților monetare. Astfel, în anul 2004 prețurile de consum s-au menținut la nivelul anului precedent. Pe parcursul anului 2004 yenul japonez s-a apreciat față de dolarul SUA cu 4.5 la sută, fluctuând între valoarea maximă de 114.51 yeni pentru un dolar SUA la data de 13 mai 2004 și valoarea minimă de 102.08 yeni la 3 decembrie 2004.

Economia Chinei s-a dezvoltat cu ritmuri înalte de creștere, majorându-se cu 9.5 la sută în termeni reali în anul 2004, iar nivelul inflației constituind 3.9 la sută.

România a înregistrat în anul 2004, conform datelor preliminare, o creștere a produsului intern brut cu 7.2 la sută, în condițiile unei

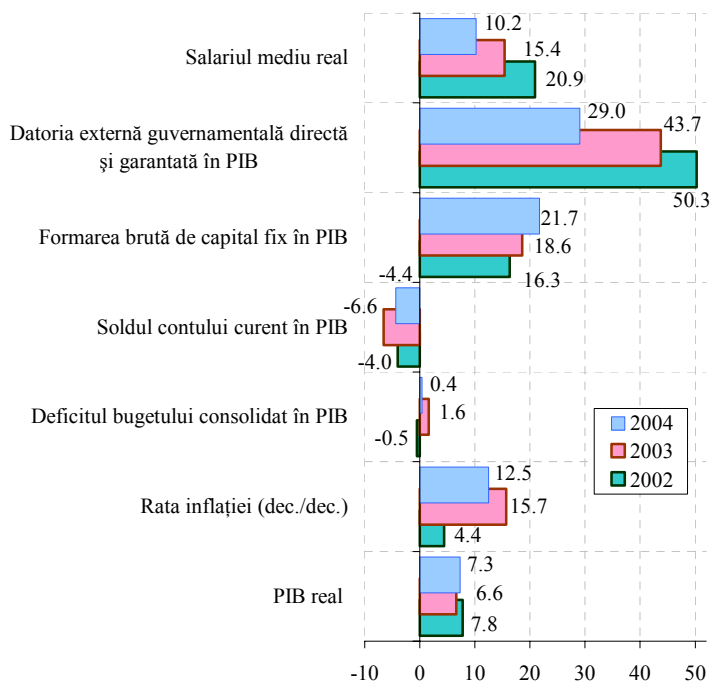
inflației medii anuale de 11.9 la sută. Pe parcursul anului 2004 leul românesc s-a apreciat față de dolarul SUA cu 11.7 la sută.

În Federația Rusă, datorită unei conjuncturi economice favorabile, s-a realizat o creștere a activității economice cu 7.1 la sută. Excedentul contului curent și starea financiară stabilă a statului au contribuit la o apreciere a monedei naționale a Federației Ruse cu 5.1 la sută față de dolarul SUA, fluctuând între valoarea maximă de 29.27 la data de 12 august 2004 și valoarea minimă de 27.72 la 31 decembrie 2004. Inflația cumulativă în anul 2004 a constituit 11.7 la sută, fiind cu 0.3 puncte procentuale inferioară celei înregistrate în anul precedent.

Anul 2004 a fost un an favorabil și pentru economia Ucrainei, fiind al cincilea an de creștere economică consecutivă. După estimări, creșterea reală a PIB a fost de 12.1 la sută, adevărându-se așteptările celui mai înalt nivel de creștere realizat de la proclamarea independenței. În anul 2004 hrivna ucraineană s-a apreciat față de dolarul SUA cu 0.4 la sută, iar nivelul inflației pentru 12 luni ale anului 2004 a cumulat 12.3 la sută.

Sectorul real*

Graficul nr. 1. Evoluția indicatorilor macroeconomici (%)

Rezultatele dezvoltării economice obținute în anul 2004 denotă extinderea activităților în principalele sectoare, conturând tendința de echilibrare macroeconomică relativă. În cadrul unor ramuri de bază ale economiei naționale s-a obținut o sporire a volumului producției față de anul precedent și anume: în agricultură – cu 20.4 la sută, în industrie – cu 6.9 la sută, în investiții în capital fix – cu 8.0 la sută, care au contribuit la o creștere a PIB cu 7.3 la sută față de anul 2003 (graficul nr. 1).

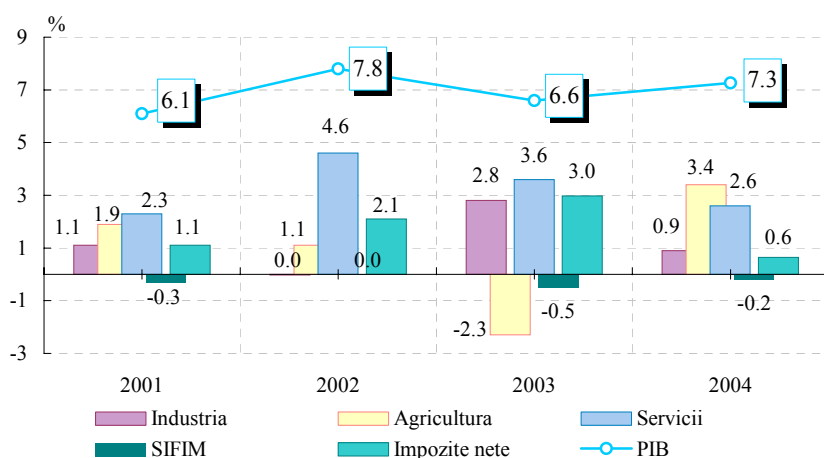
Produsul intern brut (PIB) în anul 2004, conform datelor preliminare, a însumat 31991.7 mil. lei în prețuri curente. Corespunzător, volumul PIB pe cap de locuitor a constituit 8878.4 lei (echivalentul a cca 720.2 dolari SUA),

fiind în creștere nominală cu 16.1 la sută față de nivelul din anul 2003. Deflatorul PIB, ce caracterizează dinamica nivelului general al prețurilor în economie, a constituit 8.0 la sută (comparativ cu 14.8 la sută în anul 2003).

Pe **categoriile de resurse** creșterea PIB a fost determinată de majorarea valorii adăugate brute cu 7.8 la sută față de anul 2003,

inclusiv a celei formate în producția de bunuri – cu 11.8 la sută (în sectorul agricol – cu 18.3 la sută și în industrie – cu 5.0 la sută) și la servicii – cu 5.1 la sută (inclusiv în construcții – cu 34.0 la sută). **Structura PIB** a urmat tendința anilor precedenți: cota predominantă de 53.1 la sută a venit sectorului serviciilor (fiind în creștere cu 1.5 puncte procentuale față de anul 2003), agricultura deținând 18.2 la sută din PIB, industria – 16.4 la sută (față de 17.6 la sută), impozitele

Graficul nr.2. Contribuția componentelor la creșterea reală a PIB (% față de anul precedent)

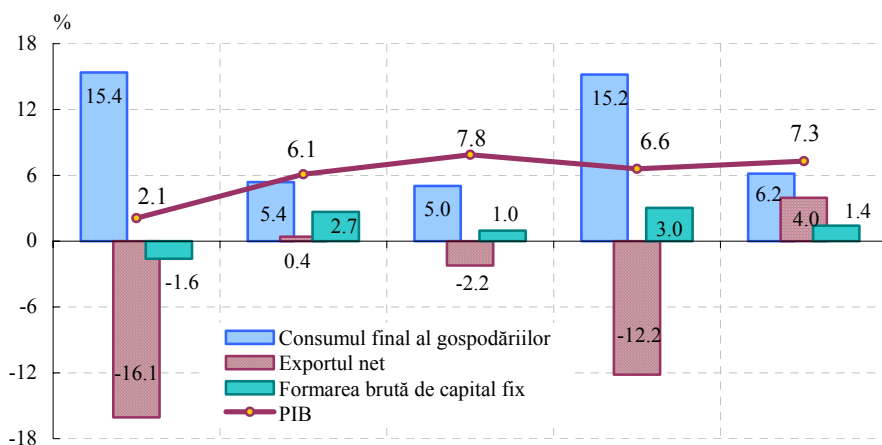
* În baza informației Departamentului Statistică și Sociologie al Republicii Moldova

nete pe produs și import – 14.5 la sută (față de 14.8 la sută) și serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate (SIFIM) – minus 2.2 la sută.

Componentele ofertei au contribuit la creșterea reală a PIB astfel: agricultura – cu 3.4 puncte procentuale, serviciile – cu 2.6 puncte procentuale, industria – cu 0.9 puncte procentuale, impozitele nete – cu 0.6 puncte procentuale și SIFIM – cu minus 0.2 puncte procentuale (graficul nr. 2).

Din punctul de vedere al **utilizării PIB**, creșterea cererii agregate interne s-a manifestat prin sporul formării brute de capital cu 3.4 la sută (inclusiv formarea brută de capital fix – cu 7.6 la sută), majorarea consumului final cu 2.3 la sută (inclusiv cel al

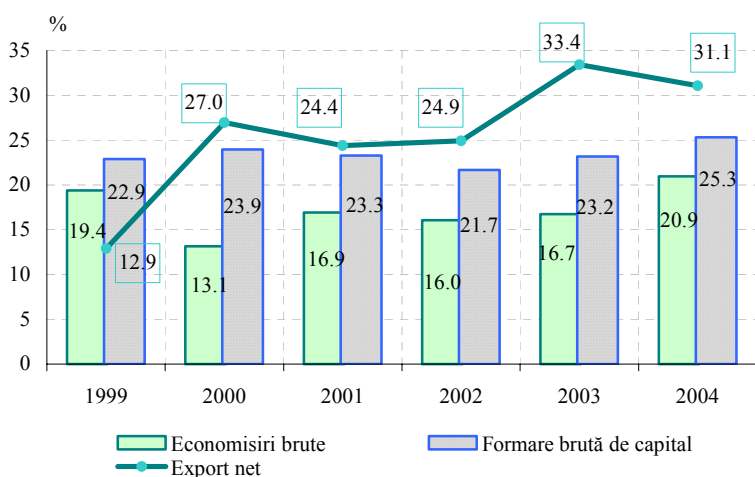
Graficul nr. 3. Contribuția componentelor PIB după utilizări (%)

gospodăriilor – cu 6.9 la sută). Evoluția exportului net de bunuri și servicii s-a manifestat prin creșterea exportului cu 4.7 la sută și reducerea importului în termeni reali cu 1.7 la sută. Corespunzător, în anul 2004 s-a consemnat o contribuție pozitivă de 4.0 puncte procentuale a exportului net la creșterea reală a PIB (graficul nr. 3).

În *structura PIB pe categorii de utilizări* consumul final în anul 2004 s-a diminuat cu 4.5 puncte procentuale față de anul 2003, consemnând un nivel de 105.8 la sută. Totodată, formarea brută de capital a sporit până la 25.3 la sută din volumul PIB, fiind susținută de majorarea ponderii economisirilor brute până la 20.9 la sută

Graficul nr. 4. Dinamica indicatorilor (pondere din PIB, %)

(graficul nr. 4).

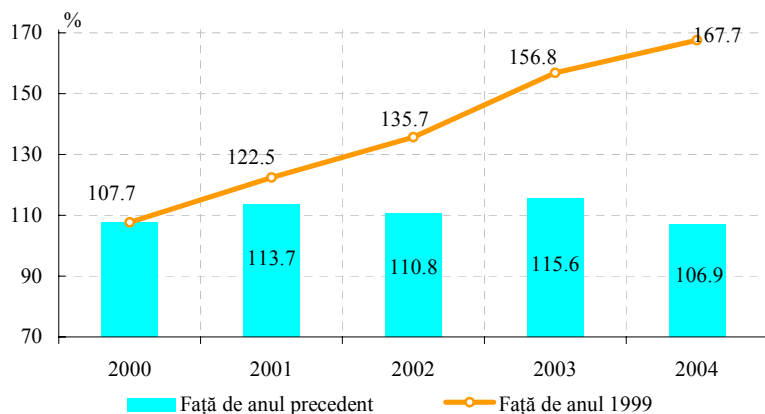
Rata de investire, determinată prin raportarea formării brute de capital fix la valoarea adăugată brută pe economie, s-a situat la 25.4 la sută, nivel superior celor din anii precedenți (21.8 la sută în anul 2003 și 18.7 la sută în 2002).

De menționat că, raportul dintre oferta internă și cererea agregată internă a constituit 65.2 la sută, majorându-se cu 1.4 puncte procentuale față de nivelul anului 2003.

În anul 2004 **producția industrială** a întreprinderilor de toate formele de proprietate a constituit 17533.0 mil. lei în prețuri curente, ceea ce reprezintă o creștere reală cu 6.9 la sută față de anul precedent.

Volumul producției industriale la întreprinderile mari și mijlocii,

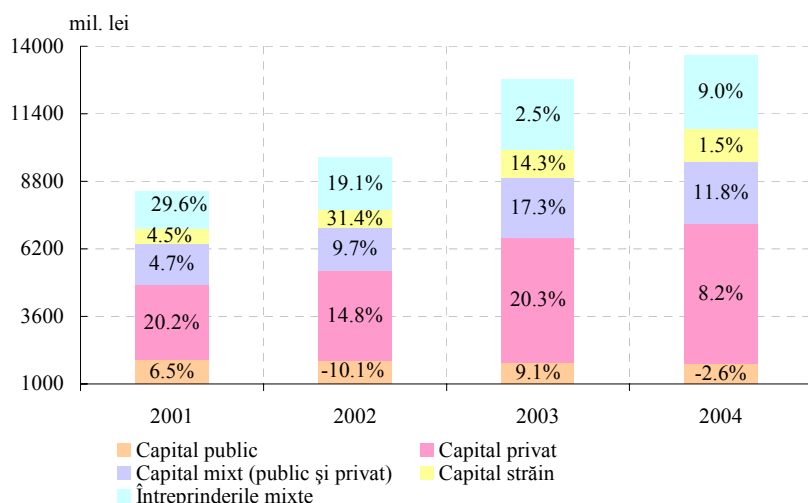
Graficul nr. 5. Indicele creșterii reale a volumului producției industriale

cuprinse în evidența statistică lunară, a însumat 13656.1 mil. lei, majorându-se în termeni reali cu 6.9 la sută (graficul nr. 5). În principal, această creștere s-a datorat industriei prelucrătoare, a cărei contribuție a constituit 6.8 puncte procentuale. În activitatea exploatarea carierelor creșterea a fost de 17.5 la sută, iar în activitatea aprovizionare cu energie electrică și termică, gaze și apă s-a consemnat o reducere cu 0.4 la sută. În cadrul industriei prelucrătoare, cea mai reprezentativă activitate este

industria alimentară și a băuturilor (56.6 la sută din total), care, realizând un spor de 3.3 la sută, a contribuit la creșterea generală a producției industriale cu 1.8 puncte procentuale. Concomitent, s-au înregistrat reduceri considerabile față de anul trecut în producția de echipamente pentru autovehicule – cu 53.4 la sută, fabricarea de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou – cu 44.2 la sută, însă deținând o pondere mică, impactul lor asupra ritmului de creștere a producției industriale a fost nesemnificativ.

Graficul nr.6. Volumul și ritmul de creștere a producției industriale pe forme de proprietate

industria alimentară și a băuturilor (56.6 la sută din total), care, realizând un spor de 3.3 la sută, a contribuit la creșterea generală a producției industriale cu 1.8 puncte procentuale. Concomitent, s-au înregistrat reduceri considerabile față de anul trecut în producția de echipamente pentru autovehicule – cu 53.4 la sută, fabricarea de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou – cu 44.2 la sută, însă deținând o pondere mică, impactul lor asupra ritmului de creștere a producției industriale a fost nesemnificativ.

Creșteri ale volumului producției industriale în termeni reali au fost înregistrate în majoritatea formelor de proprietate (graficul nr.6), cea mai semnificativă, cu 11.8 la sută, fiind consemnată în proprietatea mixtă (publică și privată).

Pe parcursul anului 2004 a sporit productivitatea muncii în industrie, înregistrând, totodată, un

ritm de creștere mai lent – la un nivel mediu de 5.8 la sută comparativ cu 11.1 la sută în perioada ianuarie-decembrie 2003. În anul 2004 unui salariat din industrie i-a revenit în medie producție în volum de 175.9 mii lei. De menționat că, din numărul

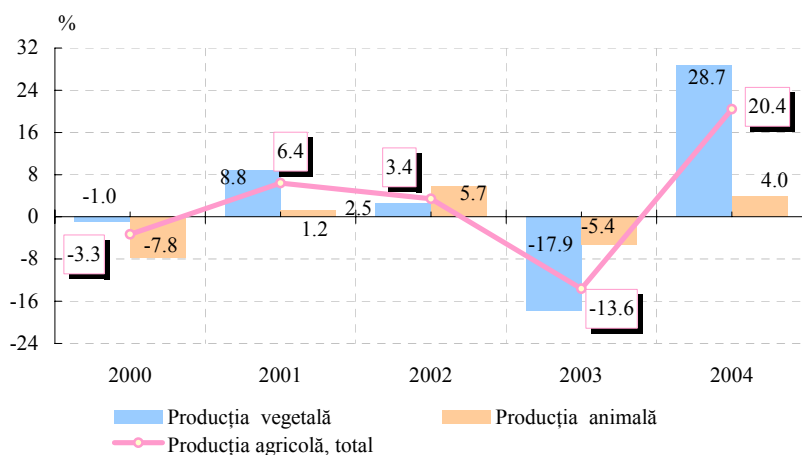
întreprinderilor supuse evidenței lunare (619 întreprinderi), în 47.2 la sută s-a redus volumul producției industriale față de anul precedent.

Volumul **producției agricole**, conform estimărilor, a însumat 12600.8 mil. lei, fiind în creștere față de anul 2003 cu 20.4 la sută în prețuri comparabile (graficul nr. 7). În ambele sectoare, vegetal și animal, volumul produs s-a majorat cu 28.7 și 4.0 la sută, respectiv.

Ponderea gospodăriilor țărănești (de fermieri) și gospodăriilor populației a constituit 68.0 la sută din totalul producției agricole, iar gospodăriilor agricole revenindu-le o cotă-parte de 32.0 la sută.

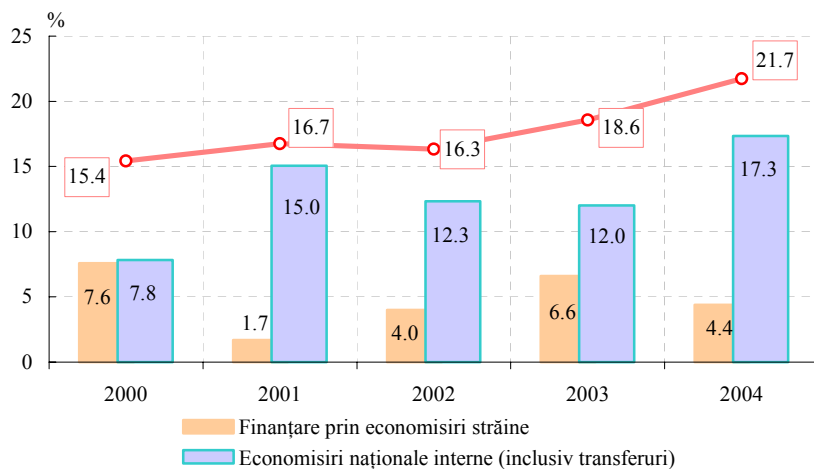
La 31 decembrie 2004, din numărul cetățenilor care au primit sectoare de pământ echivalent cotelor de teren, 59.0 la sută au format și au înregistrat peste 292 mii gospodării țărănești (de fermieri), iar 41.0 la sută au prelucrat individual pământul sau l-au transmis în folosință temporară altor deținători de teren.

Graficul nr. 7. Evoluția producției agricole (% față de anul precedent)

Anul 2004 s-a remarcat prin tendința pozitivă de sporire a ponderii **investițiilor în capital fix** în PIB (21.7 la sută), care au fost finanțate într-o proporție mai mare prin recursul la economisirile interne (inclusiv transferurile de peste hotare) comparativ cu anii precedenți (graficul nr. 8). Astfel, ponderea economisirilor interne în PIB s-a majorat de la 12.0 la sută în 2003 până la 17.3 la sută în 2004,

Graficul nr. 8. Balanța economisirilor și investițiilor (% în PIB)

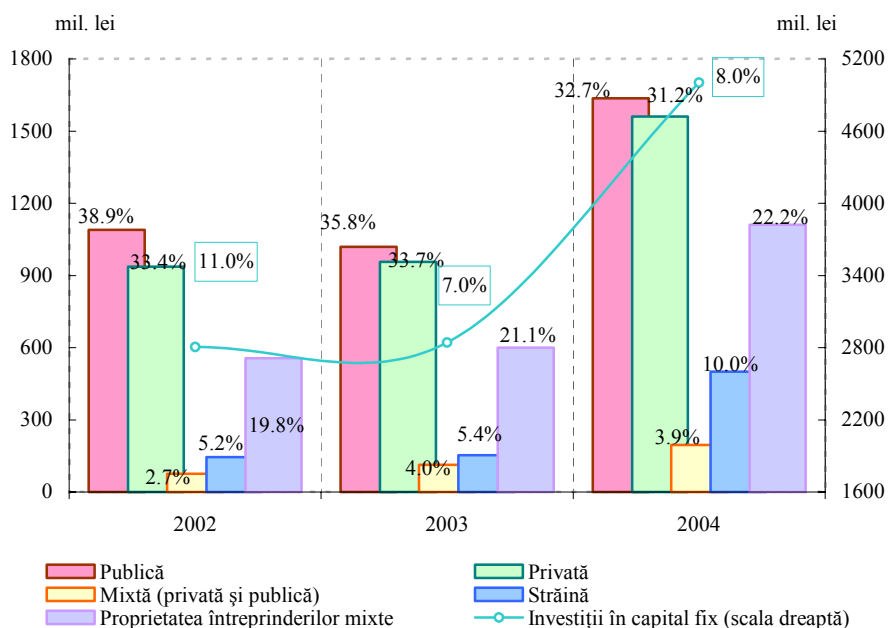

reflectând și o schimbare favorabilă, deși modestă, a comportamentului de consum la nivelul economiei naționale.

Investițiile în capital fix realizate în economie au însumat 5002.7 mil. lei, fiind în creștere cu 8.0 la sută în termeni reali față de anul trecut. Investițiile în lucrări de construcții – montaj (50.7 la sută din total) au consemnat o creștere considerabilă cu 37.0 la sută față de anul 2003.

Investițiile în utilaje, unelte și inventar, în sumă de 2281.2 mil. lei (45.6 la sută din total), s-au diminuat în termeni reali cu 14.0 la sută.

Graficul nr.9. Volumul și structura investițiilor în capital fix pe forme de proprietate (mil. lei)

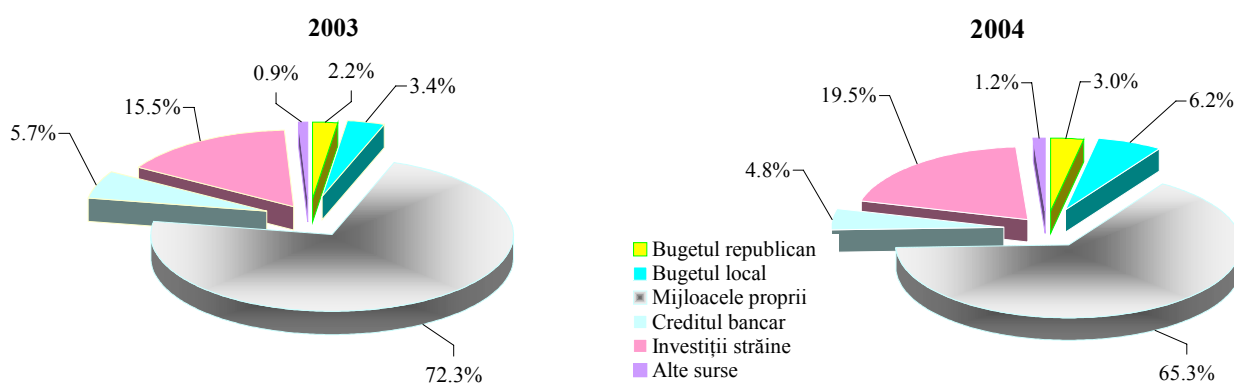

Din totalul investițiilor, cele mai însemnate alocări (de 32.7 și 31.2 la sută, respectiv) au fost realizate în sectorul public și privat (graficul nr. 9), însă cel mai mare spor de 28.0 la sută au consemnat investițiile alocate în sectorul privat.

Investițiile alocate în sfera productivă s-au majorat în termeni reali cu 5.0 la sută față de anul precedent, însumând 3702.0 mil. lei, iar cele realizate în sfera neproductivă, în volum de 1300.7 mil. lei, au sporit cu 19.0 la sută față de anul 2003.

Ca și în anii precedenți, în structura surselor de proveniență a investițiilor alocate în anul 2004, cota maximă de 65.3 la sută le-a revenit mijloacelor proprii (inclusiv mijloacele populației) în sumă de 3266.7 mil. lei. Bugetul republican și cel local au contribuit cu o pondere de 9.2 la sută în investițiile în capital fix (graficul nr. 10).

Graficul nr. 10. Structura surselor de investiții în capital fix (%)

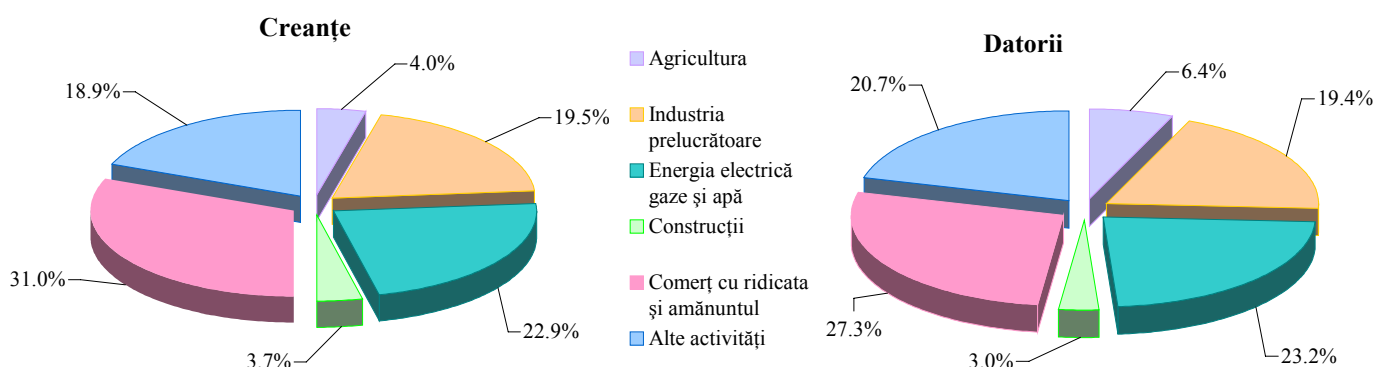

În anul 2004 au fost puse în funcțiune fonduri fixe în sumă de 3353.5 mil. lei, din care 78.8 la sută în sfera productivă.

Creanțele pe termen scurt și lung la situația din 30 septembrie 2004 au alcătuit 24321.6 mil. lei, inclusiv pe termen lung – 2064.4 mil. lei. Creanțele pe termen scurt au constituit 22257.2 mil. lei, fiind în creștere cu 5.3 la sută față de sfârșitul anului 2003, din care 60.0 la sută le-au constituit cele aferente facturilor comerciale.

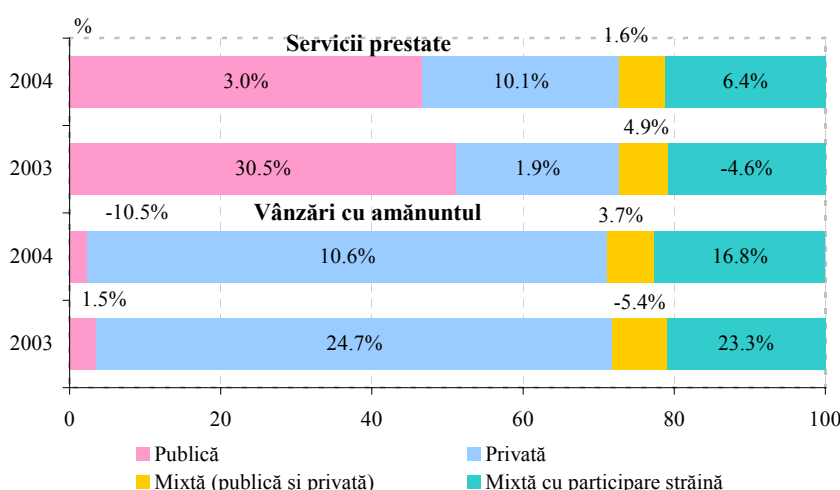
Datoriile pe termen scurt și lung ale întreprinderilor la aceeași dată au totalizat 61290.9 mil. lei, din care ponderea celor pe termen lung a constituit 28.6 la sută. Datoriile pe termen scurt au crescut cu 8.9 la sută față de 31 decembrie 2003, însumând 43754.1 mil. lei. Similar creanțelor pe termen scurt, datoriile comerciale pe termen scurt dețin o pondere majoră, 53.9 la sută din total datorii pe termen scurt. Creanțele și datoriile pe termen scurt ale agenților economici în profilul activităților economice sunt reflectate în graficul nr. 11.

Graficul nr. 11. Creanțe și datorii pe termen scurt în profilul activităților economice la 30.09.2004 (%)

Volumul total al **comerțului cu amănuntul** a însumat 17427.6 mil. lei, fiind superior cu 11.0 la sută în termeni reali nivelului consemnat în anul precedent. Prin unitățile sectorului organizat au fost comercializate cu amănuntul mărfuri în valoare de 8274.6 mil. lei, volum în creștere reală cu 10.8 la sută față de anul 2003. Reducerea volumului comerțului cu amănuntul a fost consemnată doar în unitățile comerciale cu proprietate publică, cu 10.5 la sută (graficul nr. 12). Cea mai mare parte a comerțului s-a derulat în unitățile comerciale private (cea ce reprezintă 68.8 la sută din total), înregistrând o creștere cu 10.6 la sută.

Graficul nr. 12. Structura și dinamica comerțului cu amănuntul și a serviciilor prestate pe forme de proprietate (%)

În perioada de raport, în piețele republicii (conform estimărilor) au fost vândute mărfuri cu amănuntul în valoare de 9153.0 mil. lei, volum superior cu 11.2 la sută celui înregistrat în anul 2003.

Volumul **serviciilor prestate** populației prin intermediul sectorului organizat a crescut în termeni reali cu 5.4 la sută față de anul 2003, însumând 5641.5 mil. lei. În toate formele de proprietate s-a

înregistrat o majorare a volumului de prestare a serviciilor, unitățile publice contribuind cu 46.7 la sută din total (graficul nr. 12).

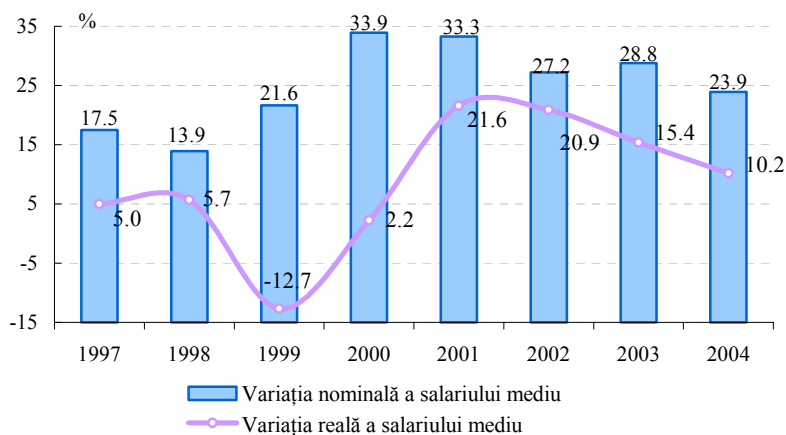
Persoanele fizice au prestat servicii populației în perioada analizată în valoare de 1270.9 mil. lei, sau cu 2.0 la sută mai mult față de anul precedent.

Pe parcursul anului 2004 s-a accentuat concordanța dintre dinamica indicatorilor comerțului intern cu bunuri și servicii și cea a consumului agregat final al gospodăriilor. Astfel, în contextul diminuării ritmului de creștere a consumului final de la 18.5 la sută în 2003 până la 6.9 la sută în 2004, volumul comerțului cu amănuntul prin unitățile sectorului organizat a urmat un trend similar descendent - de la 21.3 la sută în 2003 până la 10.8 la sută în 2004 și, respectiv, volumul serviciilor prestate populației - de la 13.5 la sută până la 5.4 la sută în 2004.

Populația economic activă în anul 2004 (conform datelor anchetelor trimestriale desfășurate în 8208 gospodării) a constituit 1432.5 mii persoane, fiind în scădere cu 2.8 la sută în comparație cu anul precedent. *Rata de activitate** a populației în vârstă de 15 ani și mai mare a alcătuit 49.7 la sută. Numărul șomerilor, conform standardelor Biroului Internațional al Muncii (BIM), s-a diminuat cu 0.6 mii persoane, corespunzător unei *rate a șomajului* de 8.1 la sută (7.9 la sută în anul 2003).

Numărul salariaților în economie** (666.1 mii salariați) s-a redus în perioada ianuarie-decembrie 2004 cu 10.3 mii persoane (cu 1.5 la sută) comparativ cu ianuarie-decembrie 2003. Cea mai mare reducere de personal din ultimii ani s-a produs în agricultură (cu 12.4 la sută), energie electrică, gaze și apă (cu 7.2 la sută), în domeniul sănătății (cu 2.5 la sută), fapt determinat de creșterea numărului celor care activează pe cont propriu și celor care sunt în

Graficul nr. 13. Evoluția salariului mediu anual (%)

căutarea unui loc de muncă, atât în mediul extern, cât și intern. În majoritatea activităților economice s-a consemnat o creștere a numărului de personal.

Salariul mediu al unui angajat în economia națională în anul 2004 a constituit 1103.1 lei, majorându-se în termeni reali cu 10.2 la sută comparativ cu anul precedent (graficul nr. 13).

* Raportul dintre populația activă de 15 ani și mai mare și numărul total al populației în vârstă de 15 ani și mai mare

** La întreprinderile cu numărul de salariați 20 și mai mare (5647 agenți economici și sociali)

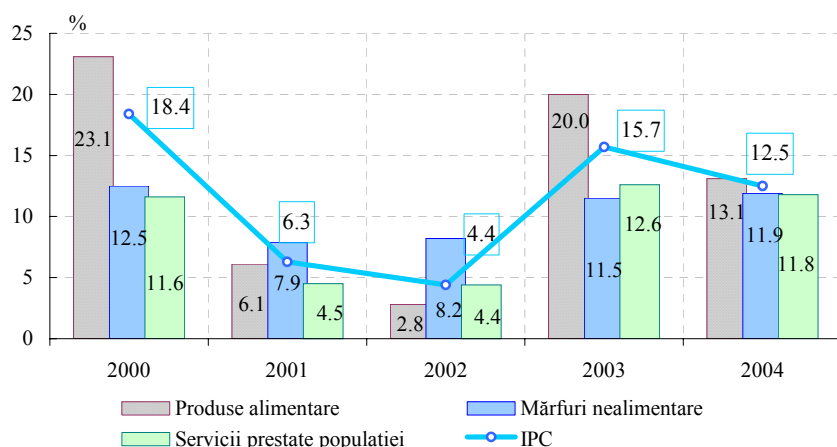
În anul 2004 fondul de remunerare a muncii a constituit 7846.6 mil. lei. În această perioadă au avut loc majorări semnificative de salarii în toate activitățile economice, aplicându-se nivelul de salarizare, atât în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1133 din 17.09.2003 cu privire la majorarea salariilor angajaților în sfera bugetară, cât și în funcție de rezultatele reale ale activității unităților respective.

La 31 decembrie 2004 suma restanțelor pentru retribuirea muncii a constituit 134.9 mil. lei, fiind în scădere cu 13.1 mil. lei față de 31 decembrie 2003.

Evoluția prețurilor și a nivelului de trai al populației

Sub impactul evoluțiilor economice, în anul 2004 s-a înregistrat un ritm de creștere a prețurilor de consum la nivel de 12.5 la sută, fiind în reducere cu 3.2 puncte procentuale comparativ cu cel din anul precedent (graficul nr. 14).

Graficul nr. 14. Dinamica nivelului inflației în structură (%)

Prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 13.1 la sută, contribuind cu 6.1 puncte procentuale sau cu 48.8 la sută la rata inflației din acest an (tabelul nr.1). În acest context, se evidențiază factorul creșterii prețurilor la produsele alimentare de origine animalieră (carne, preparate și conserve din carne – cu 29.9 la sută, lapte și produse lactate – cu 11.5 la sută) și a prețurilor la legume și fructe cu 59.9 și 25.0 la sută, respectiv.

Creșterea prețurilor la mărfurile nealimentare și tarifele la serviciile prestate populației a constituit, corespunzător, 11.9 la sută și 11.8 la sută, contribuind cu 3.6 și 2.8 puncte procentuale, respectiv, la majorarea ratei inflației.

Tabelul nr. 1. Contribuția componentelor (%)

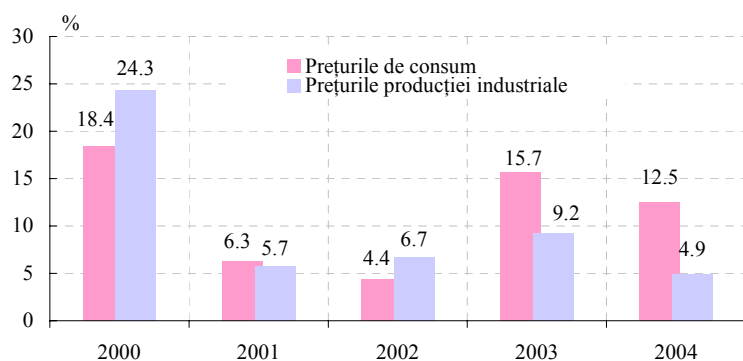
	2003			2004		
	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC
IPC	15.7	15.7	100%	12.5	12.5	100%
Produse alimentare	20.0	9.3	59.2	13.1	6.1	48.8
Mărfuri nealimentare	11.5	3.4	21.7	11.9	3.6	28.8
Servicii cu plată	12.6	3.0	19.1	11.8	2.8	22.4

Sursa: DSS și BNM

În cadrul acestor două grupe, de menționat contribuția sporită la dinamica inflației a majorărilor de prețuri reglementate administrativ: la îngrijire medicală – cu 23.9 la sută, servicii de telecomunicații – cu 23.8 la sută, servicii de apă și canalizare – cu 23.3 la sută, precum și la combustibil – cu 23.2 la sută, servicii de transport – cu 20.0 la sută. De asemenea, prețurile la încălțăminte și confecții au crescut cu 14.4 la sută și 14.2 la sută, respectiv.

Totodată, din luna mai 2004 prețurile la produsele de morărit și panificație au fost în reducere succesivă, diminuându-se în dinamică anuală cu 4.4 la sută față de decembrie 2003.

Graficul nr. 15. Dinamica anuală a prețurilor (%)

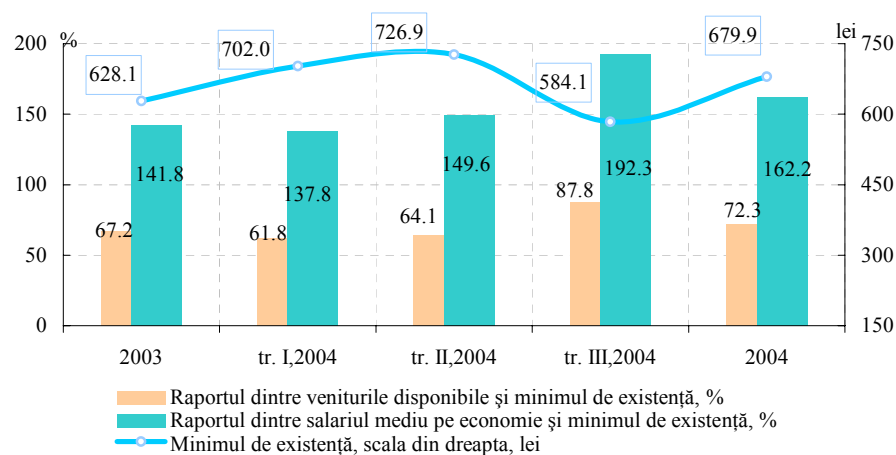

Prețurile producătorilor de producție industrială pe parcursul anului s-au majorat cu 4.9 la sută, nivel în scădere cu 4.3 puncte procentuale față de cel înregistrat în anul 2003 (graficul nr. 15). În industria extractivă prețurile au sporit cu 32.9 la sută, în industria prelucrătoare – cu 5.2 la sută, iar în energia electrică și termică, gaze și apă – cu 2.2 la sută. Majorări importante s-au înregistrat în activitățile: fabricarea produselor textile – cu 50.0 la sută, fabricarea articolelor

de îmbrăcăminte, prepararea și vopsirea blănurilor – 49.1 la sută, producția, prelucrarea și conservarea cărnii și produselor din carne – cu 26.9 la sută, fabricarea produselor finite din metal, exclusiv producția de mașini și utilaje – cu 26.6 la sută, fabricarea cimentului, varului și ipsosului – cu 22.5 la sută.

Valoarea medie lunară a **minimului de existență** pe economie în anul 2004 a constituit 679.9 lei pentru o persoană (graficul nr. 16). Comparativ cu anul precedent valoarea minimului de existență s-a majorat cu 8.2 la sută în condițiile creșterii medii anuale a prețurilor cu 12.4 la sută.

Graficul nr. 16. Indicatorii nivelului de trai al populației

Pe categorii de populație, valoarea maximă a minimului de existență a fost înregistrată pentru populația aptă de muncă (718.9 lei) și în special pentru bărbați – 762.6 lei. Întreținerea unui copil presupune alocarea unei sume medii lunare de 641.0 lei, cu o diferențiere a acestui indicator în funcție de vârsta copilului.

Pentru pensionari, în condițiile majorării cu 54.3 la sută în termeni nominali pe parcursul anului a pensiei medii lunare, stabilite la 325.0 lei, valoarea ei a acoperit minimul de existență a acestei categorii în proporție de 56.3 la sută.

Raportul dintre salariul mediu al unui angajat în economia națională (1103.1 lei) și minimul de existență a constituit 162.2 la sută, în timp ce raportul dintre venitul disponibil mediu pentru o persoană (491.4 lei) și minimul de existență a fost de 72.3 la sută.

Conform cercetărilor bugetelor gospodăriilor casnice, **venitul disponibil mediu** calculat pentru o persoană în sumă de 491.4 lei s-a majorat în termeni reali cu 3.5 la sută în anul 2004 față de anul precedent. În structură, s-a majorat ponderea veniturilor din activitatea salarială până la 40.5 la sută față de 37.3 la sută în anul 2003 în defavoarea celor din activitatea individuală agricolă, care pe parcursul ultimilor ani este în continuă scădere.

Cheltuielile de consum medii lunare ale unei persoane în anul 2004 au însumat 479.2 lei, fiind în reducere cu 0.8 la sută în termeni reali față de anul 2003. În structura cheltuielilor nu s-au produs modificări esențiale, produsele alimentare deținând în continuare cota majoră – la nivel de 56.4 la sută.

Situatia financiară*

Bugetul consolidat în anul 2004 a fost prevăzut la venituri în sumă de 7318.8 mil. lei și la cheltuieli – de 7557.0 mil. lei.

Veniturile bugetului consolidat au însumat la finele anului 7521.5 mil. lei, gradul de realizare fiind de 102.8 la sută față de prevederile aprobate, sporind cu 13.6 la sută (901.0 mil. lei) față de anul 2003. Cheltuielile bugetului consolidat au constituit 7390.1 mil. lei, reprezentând 97.8 la sută în raport cu prevederile anuale. Bugetul consolidat a fost executat cu un excedent în mărime de 131.4 mil. lei, ceea ce reprezintă 0.4 la sută în raport cu PIB.

În structura veniturilor bugetului consolidat majoritare sunt încasările fiscale (91.3 la sută în anul 2004 față de 86.4 la sută în anul 2003), care au constituit 6870.0 mil. lei, fiind executate în proporție de 102.3 la sută față de prevederi. Structura veniturilor bugetare este reprezentată prin impozitele indirecte - în proporție de 64.3 la sută din total, impozitele directe – 23.9 la sută și alte taxe - 11.8 la sută.

Acumulările veniturilor nefiscale au însumat 552.6 mil. lei, sau 104.7 la sută din prevederi. Ponderea lor în suma totală a veniturilor colectate la bugetul consolidat a fost de 7.3 la sută. Veniturile din operațiuni cu capital și granturile au însumat 79.9 și 19.0 mil. lei, respectiv.

Din volumul total al cheltuielilor bugetului consolidat, în sfera socială au fost alocate 3720.4 mil. lei (50.3 la sută din total cheltuieli), pentru serviciul datoriei de stat – 772.8 mil. lei sau 10.5 la sută din total (inclusiv pentru datoria internă – 399.0 mil. lei și cea externă – 373.8 mil. lei), în domeniul economic – 728.5 mil. lei (9.9 la sută), pentru realizarea programului investițional – 497.4 mil. lei (6.7 la sută).

În anul 2004 în **bugetul de stat** au fost acumulate venituri în sumă de 5533.9 mil. lei (la nivel de 101.0 la sută față de prevederile Legii bugetului de stat nr. 474-XV din 27.11.2003), depășind cu 960.6 mil. lei (21.0 la sută) volumul celor colectate în anul 2003. Cheltuielile bugetului de stat au constituit 5412.0 mil. lei (99.9 la sută în raport cu prevederile anuale).

Bugetul de stat în anul 2004 s-a soldat cu un excedent în sumă de 121.9 mil. lei față de nivelul de 61.0 mil. lei conform Legii bugetului de stat pe anul 2004. Pe parcursul anului au fost onorate angajamente față de creditorii externi în sumă de 881.2 mil. lei, ulterior fiind restabilite mijloacele dezafectate pentru onorarea garanțiilor de stat – 1.2 mil. lei, au fost rambursate mijloace în conturile bancare și alte

* În baza informației preliminare a Ministerului Finanțelor al RM

surse – 35.9 mil. lei, sursele principale fiind excedentul bugetului de stat (121.9 mil. lei), împrumutul de la Banca Națională a Moldovei (594.0 mil. lei), veniturile de la vânzarea hârtiilor de valoare de stat* (199.7 mil. lei) și veniturile din privatizarea obiectelor conform proiectelor individuale (20.7 mil. lei). Totodată, soldul contului bugetului de stat s-a majorat cu 20.4 mil. lei pe parcursul anului de gestiune, constituind 32.7 mil. lei la 31 decembrie 2004.

În anul 2004 în **bugetele unităților administrativ-teritoriale** au fost acumulate venituri în sumă de 2883.6 mil. lei (inclusiv transferuri de la bugetul de stat și alte transferuri în sumă de 866.0 mil. lei și 30.0 mil. lei, respectiv), fiind în proporție de 108.5 la sută față de prevederile anuale. Cheltuielile au fost executate la nivel de 97.2 la sută, însumând 2874.1 mil. lei. În ansamblu, bugetele unităților administrativ-teritoriale au avut un excedent în sumă de 9.5 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2004, **datoria de stat internă** s-a cifrat la 3714.1 mil. lei și s-a încadrat în limita stipulată (în sumă de 3714.4 mil. lei) prin Legea bugetului de stat pe anul 2004 nr. 474-XV din 27.11.2003.

Din suma totală a datoriei de stat interne, împrumuturile acordate de Banca Națională a Moldovei au constituit 2338.0 mil. lei și hârtiile de valoare de stat în circulație – 1376.1 mil. lei (inclusiv în portofoliul BNM – 400.0 mil. lei).

---

* HVS în formă de înscrieri în conturi și în formă fizică

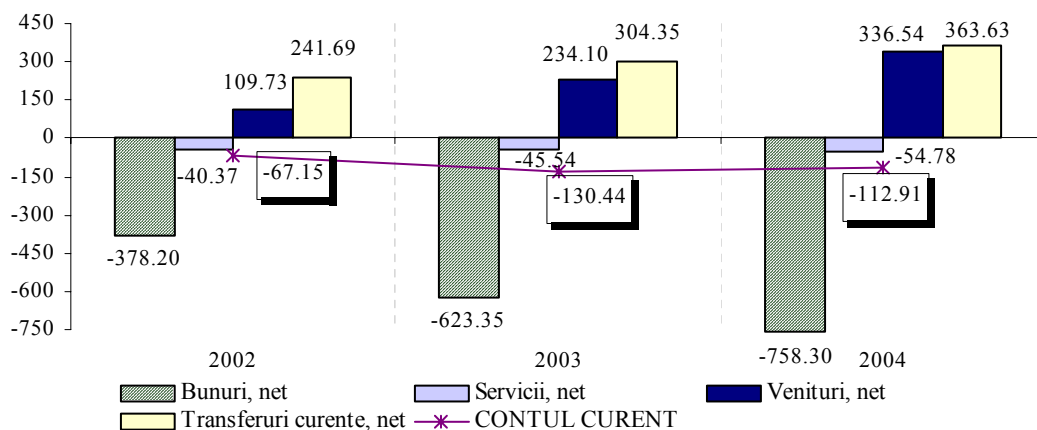
Balanța de plăți

Tabelul nr. 2. Sinteza balanței de plăți a Moldovei (agregate principale) (mil. USD)

	2002	2003	2004
CONTUL CURENT	-67.15	-130.44	-112.91
Balanța bunurilor și serviciilor	-418.57	-668.89	-813.08
Balanța comercială	-378.20	-623.35	-758.30
export (FOB)	659.80	805.18	995.20
import (FOB), inclusiv:	-1038.00	-1428.53	-1753.50
import resurse energetice (fără energie electrică)	-194.24	-232.83	-308.57
Balanța serviciilor	-40.37	-45.54	-54.78
export	216.65	254.22	322.28
import	-257.02	-299.76	-377.06
Venituri (nete), inclusiv:	109.73	234.10	336.54
veniturile rezidenților din muncă peste hotare	221.00	332.00	480.00
dobânzi către plată la împrumuturi	-53.55	-43.15	-46.17
dobânzi către plată la titluri de angajamente de stat	-3.44	-2.18	-2.00
Transferuri curente (nete)	241.69	304.35	363.63
transferuri de peste hotare ale angajaților	101.59	152.02	221.37
CONTUL DE CAPITAL ȘI FINANCIAR	86.61	60.52	-3.97
Transferuri de capital (nete)	-15.30	-12.81	-5.35
Investiții directe (nete)	131.96	70.96	147.92
din care: în economia națională	132.41	71.07	151.17
capital subscris și venit reinvestit	82.81	56.46	177.13
credite (nete) de la firme-mamă	49.60	14.61	-25.96
Investiții de portofoliu (nete)	-27.38	-23.75	-10.41
Active	-1.49	0.40	-1.46
capital subscris		-0.10	-0.16
titluri de creanțe	-1.49	0.50	-1.30
Pasive	-25.89	-24.15	-8.95
capital subscris	2.33	0.72	-1.45
titluri de angajamente	-28.22	-24.87	-7.50
Derivate financiare		0.05	0.57
Alte investiții (nete)	24.29	40.14	11.29
Active	-43.86	-17.00	-52.81
valută străină și depozite în străinătate	-24.87	18.28	6.78
alte (fluxuri financiare pe termen scurt)	-18.99	-35.28	-59.59
Pasive	68.15	57.14	64.10
împrumuturi pe termen lung *	-2.92	-40.61	0.91
utilizare	143.51	86.31	150.34
rambursare	-146.43	-126.92	-149.43
depozitele nerezidenților în sistemul bancar național	3.89	4.60	14.73
arierate la serviciul datoriei externe**	43.62	57.13	-17.38
arierate pentru resurse energetice **	17.70	-1.37	-12.66
alte (fluxuri financiare pe termen scurt)	5.86	37.39	78.50
Active de rezervă ale statului ***	-26.96	-14.07	-147.99
Erori și omisiuni	-19.46	69.92	116.88

* - inclusiv creditele reevalonate; ** (+) – majorare, (-) – micșorare; *** (-) – majorare, (+) – micșorare.

Graficul nr. 17. Contul curent în dinamică anuală (mil. USD)

Creșterea economică realizată pe parcursul ultimilor cinci ani, cumulativ cu 33.6 la sută, a influențat și evoluția sectorului extern al economiei naționale. Majorarea volumului comerțului exterior, inclusiv a importurilor, încurajată de remitențele în creștere, creșterea semnificativă a rezervelor valutare ale statului și micșorarea datoriei externe publice au fost caracteristicile principale ale sectorului extern al economiei naționale în anul 2004, reflectate și în agregatele balanței de plăți.

În anul 2004 tranzacțiile curente au înregistrat un sold negativ în valoare de 112.9 mil. USD (graficul nr.17). Diminuarea deficitului de cont curent cu 13.4 la sută, comparativ cu cel din anul 2003 a fost generată de creșterea superioară a excedentelor din venituri și transferuri curente (cu 30.0 la

sută) față de creșterea deficitului din comerțul cu bunuri și servicii (cu 21.6 la sută). Excedentul din venituri și transferuri curente a fost suficient pentru acoperirea deficitului din comerțul exterior cu bunuri și servicii în proporție de 86.1 la sută (comparativ cu 80.5 la sută în 2003 și 84.0 la sută în 2002).

Tabelul nr. 3. Comerțul exterior cu bunuri și servicii în evoluție anuală (mil. USD)

	2002	2003	2004
Comerț exterior	2171.47	2787.69	3448.04
Export	876.45	1059.40	1317.48
Import – FOB	1295.02	1728.29	2130.56
Deficit din comerțul cu bunuri și servicii	418.57	668.89	813.08
Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %	67.7	61.3	61.8

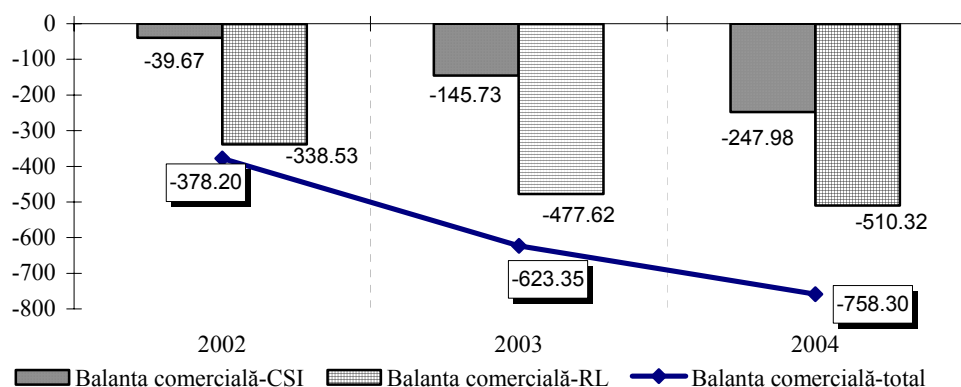
Volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii a sporit comparativ cu anul precedent cu 23.7 la sută (tabelul nr.3). Exportul a crescut cu 24.4 la sută, iar

importul cu 23.3 la sută, astfel gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a constituit 61.8 la sută.

Deficitul balanței comerciale cu bunuri s-a majorat în anul 2004 față de anul precedent cu 21.6 la sută, iar față de anul 2002 – s-a dublat. Deteriorarea soldului balanței comerciale a avut loc în special în urma majorării cu ritmuri sporite a soldului negativ din comerțul cu bunuri

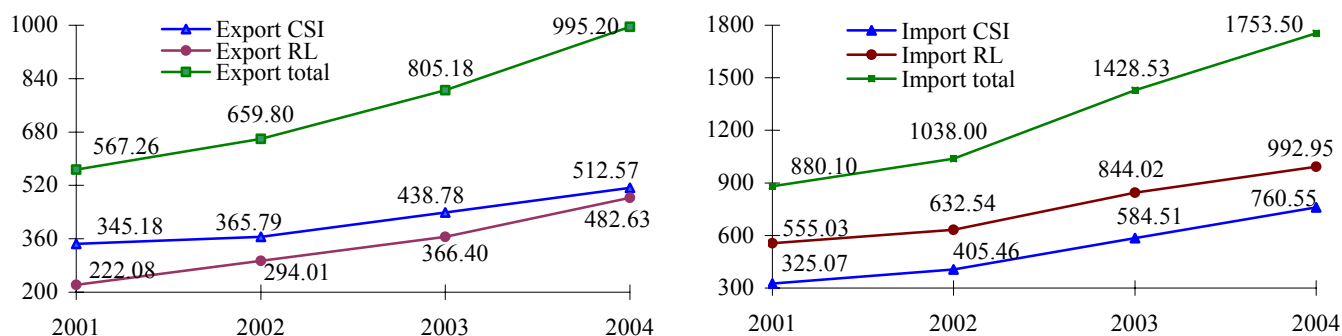
cu țările CSI. Astfel, deficitul comercial cu țările CSI a crescut față de anul precedent cu 70.2 la sută (față de 2002 – de 6.3 ori). Soldul tranzacțiilor comerciale cu restul lumii a fost în continuare deficitar, sporind față de anul precedent cu 6.8 la sută (graficul nr. 18).

Graficul nr. 18. Balanțele comerciale pe zone geografice (mil. USD)

În comerțul cu bunuri din anul 2004 au sporit comparativ cu anul precedent atât exporturile, cât și importurile de bunuri, ritmul de creștere al exporturilor constituind 23.6 la sută, iar al importurilor – 22.7 la sută (graficul nr. 19).

Graficul nr. 19. Exportul și importul (prețuri FOB) de bunuri în dinamică anuală (mil. USD)

Conform datelor Departamentului Statistică și Sociologie, majorarea soldului negativ din comerțul exterior cu bunuri a fost determinată de deficitul înregistrat în comerțul cu următoarele state: Ucraina – 397.1 mil. USD (fiind în creștere cu 47.6 la sută), Germania – 89.8 mil. USD (în creștere cu 12.2 la sută), România – 130.2 mil. USD (în creștere cu 82.8 la sută), Polonia – 44.0 mil. USD (în creștere cu 13.5 la sută), Turcia – 47.6 mil. USD (în creștere cu 48.8 la sută). În același timp s-au înregistrat creșteri ale excedentelor din tranzacțiile comerciale internaționale cu unele țări, printre care cele mai importante au fost cele cu Rusia – 103.6 mil. USD (cu 13.9 la sută) și SUA – 25.0 mil. USD (de 2.2 ori). De menționat că, dacă în anii precedenți soldul comercial cu Italia era deficitar (în anul 2003 deficitul a constituit 12.7 mil. USD), în anul 2004 a fost înregistrat un excedent în valoare de 26.3 mil. USD.

Piață principală de desfacere a bunurilor moldovenești a rămas aceeași, exporturile concentrându-se în proporție de 79.6 la sută către:

Rusia (35.7 la sută), Italia (13.9 la sută), România (10.1 la sută), Germania (7.3 la sută), Ucraina (6.6 la sută), Belarus (6.0 la sută) (tabelul nr.4).

Tabelul nr.4. Geografia exportului (mil. USD)

	2002	Pondere în totalul anului 2002 %	2003	Pondere în totalul anului 2003 %	2004	Pondere în totalul anului 2004 %	2004 față de anul 2003 %
Total exporturi din care:	643.89		789.17		980.20		124.2
Austria	7.22	1.1	11.33	1.4	10.00*	1.0	88.3
Belarus	39.03	6.1	40.52*	5.1	58.71	6.0	144.9
Belgia	6.23	1.0	7.13*	0.9	10.33*	1.1	144.9
Bulgaria	3.39	0.5	6.18*	0.8	5.49	0.6	88.8
Franța	11.35	1.8	9.34	1.2	11.31	1.2	121.1
Germania	46.14	7.2	56.18*	7.1	71.65*	7.3	127.5
Italia	56.83	8.8	82.40	10.4	136.62*	13.9	165.8
Kazahstan	6.52	1.0	9.21	1.2	15.43	1.6	167.5
Marea Britanie	5.31	0.8	5.61	0.7	10.04	1.0	179.0
România	56.71	8.8	90.07*	11.4	98.58*	10.1	109.4
Rusia	238.94	37.1	308.47*	39.1	349.92*	35.7	113.4
S.U.A.	34.94	5.4	33.65	4.3	42.69	4.4	126.9
Turcia	4.12	0.6	7.24	0.9	12.19*	1.2	168.4
Ucraina	61.36	9.5	56.13*	7.1	64.49*	6.6	114.9
Ungaria	9.16	1.4	8.00	1.0	14.47	1.5	180.9

În baza datelor DSS (fără exportul efectuat de persoane fizice)

*cu unele ajustări

Creșterea exporturilor a fost susținută preponderent și în anul 2004 de cinci secțiuni de mărfuri, care au reprezentat 76.8 la sută din total și au înregistrat comparativ cu anul 2003

majorări semnificative: „piei brute, tăbăcite, blănuri” – cu 74.0 la sută (ponderea în total exporturi fiind de 7.9 la sută), „materiale textile” – cu 31.9 la sută (ponderea – 17.4 la sută), „produse vegetale” – cu 31.5 la sută (ponderea – 12.2 la sută), „mașini și aparate” – cu 29.5 la sută (ponderea – 4.0 la sută), „produse alimentare, băuturi și tutun” – cu 10.0 la sută (ponderea - 35.3 la sută) (tabelul nr.5).

Tabelul nr. 5. Exportul de bunuri (pe principalele secțiuni)

	2002	2003	2004	Ponderea în totalul anului 2004	2004 față de anul 2002	2004 față de anul 2003
	mil. USD			%		
Animale vii și produse animaliere	15.28	28.60	20.16	2.1	131.9	70.5
Produse vegetale	106.07	91.25	119.98	12.2	113.1	131.5
Grăsimi și uleiuri animaliere sau vegetale	16.81	28.91	41.19	4.2	de 2.5 ori	142.5
Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun	267.37	314.35	345.94	35.3	129.4	110.0
Produse minerale	11.39	20.61	30.36	3.1	de 2.7 ori	147.3
Produse chimice	7.19	8.97	9.29	1.0	129.2	103.6
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	2.57	5.32	8.31*	0.9	de 3.2 ori	156.2
Piei brute, piei tăbăcite; blănuri și produse din acestea	23.35	44.77	77.89	7.9	de 3.3 ori	174.0
Lemn și produse din lemn (fără mobilier)	0.98	1.71	3.58	0.4	de 3.7 ori	de 2.1 ori
Pastă de lemn, hârtie, carton și articole din acestea	5.33	10.70	8.13	0.8	152.5	76.0
Materiale textile și articole din acestea	107.53	129.67	171.01	17.4	159.0	131.9
Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	9.55	15.14	21.96	2.2	de 2.3 ori	145.0
Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare	14.08	15.84	17.16	1.8	121.9	108.3
Perle naturale sau de cultură, pietre prețioase sau semiprețioase, metale prețioase, metale placate sau suflate cu metale prețioase și obiecte din acestea, bijuterii de fantezie, monede	0.16	0.19	0.17	0.0	106.3	89.5
Metale comune și articole din acestea	7.01	19.39	29.89	3.1	de 4.3 ori	154.2
Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile	24.83	30.31	39.26*	4.0	158.1	129.5
Mijloace și materiale de transport	13.37	10.33*	16.87*	1.7	126.2	de 1.6 ori
Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale; părți și accesorii ale acestora	6.72	7.19	8.12*	0.8	120.8	112.9
Altele	4.30	5.92	10.93	1.1	de 2.5 ori	184.6
TOTAL	643.89	789.17*	980.20*	100.0	152.2	124.2

În baza datelor DSS (fără exportul efectuat de persoane fizice)

*cu unele ajustări

Bunurile după prelucrare în sistem lohn (textile, confecții, încălțăminte, articole din materiale plastice, piei prelucrate) au deținut în perioada gestionară 20.1 la sută în total exporturi (comparativ cu 18.4 la sută în 2003 și 20.4 la sută în 2002), fiind destinate în proporție de 99.1 la sută țărilor din restul lumii.

Tabelul nr. 6. Geografia importului (mil. USD)

	2002	Ponderea în totalul anului 2002 %	2003	Ponderea în totalul anului 2003 %	2004	Ponderea în totalul anului 2004 %	2004 față de anul 2003 %
Total importuri	1038.52		1402.80		1772.78*		126.4
din care:							
Austria	13.47	1.3	18.08	1.3	23.21	1.3	128.4
Belarus	38.84	3.7	49.77	3.5	65.69	3.7	132.0
Belgia	14.76	1.4	19.65	1.4	22.93	1.3	116.7
Bulgaria	26.45	2.5	40.72	2.9	38.43	2.2	94.4
Franța	18.47	1.8	24.34	1.7	37.40	2.1	153.7
Germania	90.14	8.7	136.20	9.7	161.49	9.1	118.6
Italia	74.85	7.2	95.05	6.8	110.30	6.2	116.0
Olanda	13.96	1.3	18.70	1.3	24.09	1.4	128.8
Polonia	24.42	2.4	43.22	3.1	50.50	2.8	116.8
România	122.66	11.8	161.28	11.5	228.79	12.9	141.9
Rusia	159.32	15.3	217.48	15.5	246.36	13.9	113.3
S.U.A.	44.16	4.3	22.17	1.6	17.74	1.0	80.0
Turcia	27.65	2.7	39.24	2.8	59.79	3.4	152.4
Ucraina	217.43	20.9	325.12	23.2	461.57	26.0	142.0
Ungaria	21.82	2.1	25.22	1.8	32.75	1.8	129.9

În baza datelor DSS - prețuri CIF (fără importul efectuat de persoane fizice)

*cu unele ajustări

Conform DSS, 75.2 la sută din total au fost bunuri importate de la 7 parteneri comerciali: Ucraina (26.0 la sută), Rusia (13.9 la sută), România (12.9 la sută), Germania (9.1 la sută), Italia (6.2 la sută), Belarus (3.7 la

sută), Turcia (3.4 la sută) (tabelul nr.6).

În anul 2004 au sporit importurile la majoritatea secțiunilor de bunuri, creșteri semnificative înregistrându-se la „metale comune” – cu 59.4 la sută (ponderea în total importuri fiind de – 6.3 la sută), „produse minerale” – cu 29.3 la sută (ponderea – 21.7 la sută), „materiale textile” – cu 28.6 la sută (ponderea – 8.6 la sută), „produse ale industriei chimice” – cu 22.0 la sută (ponderea – 9.1 la sută), „mașini și aparate” – cu 12.0 la sută (ponderea - 13.5 la sută), o diminuare semnificativă a fost înregistrată la „produse vegetale” – cu 10.6 la sută (ponderea – 4.2 la sută) (tabelul nr.7).

Tabelul nr. 7. Importul de bunuri (pe principalele secțiuni)

	2002	2003	2004	Ponderea în totalul anului 2004	2004 față de anul 2002	2004 față de anul 2003
	mil. USD			%		
Animale vii și produse animaliere	23.85	24.84	38.78	2.2	162.6	156.1
Produse vegetale	43.47	82.28	73.54	4.2	169.2	89.4
Grăsimi și uleiuri animaliere sau vegetale	7.07	5.50	7.42	0.4	105.0	134.9
Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun	72.64	91.98	105.25	5.9	144.9	114.4
Produse minerale	237.06	297.73	384.87	21.7	162.4	129.3
Produse chimice	115.83	132.68	161.81	9.1	139.7	122.0
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	49.34	69.32	101.21	5.7	de 2.1 ori	146.0
Piei brute, piei tăbăcite; blănuri și produse din acestea	16.24	36.31	72.54	4.1	de 4.5 ori	199.8
Lemn și produse din lemn (fără mobilier)	16.13	22.95	33.98	1.9	de 2.1 ori	148.1
Pastă de lemn, hârtie, carton și articole din acestea	44.64	56.38	66.45	3.8	148.9	117.9
Materiale textile și articole din acestea	100.60	118.42	152.31	8.6	151.4	128.6
Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	4.52	7.05	10.03	0.7	de 2.2 ori	142.3
Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare	30.71	52.71	64.37	3.6	de 2.1 ori	122.1
Perle naturale sau de cultură, pietre prețioase sau semiprețioase, metale prețioase, metale placate sau suflate cu metale prețioase și obiecte din acestea, bijuterii de fantezie, monede	2.27	3.27	4.16	0.2	183.3	127.2
Metale comune și articole din acestea	48.95	70.26	111.98	6.3	de 2.3 ori	159.4
Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduș sunetul și imaginile	146.39	214.01	239.74	13.5	163.8	112.0
Mijloace și materiale de transport	50.72	75.24	94.58*	5.3	186.5	125.7
Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice,	14.86	22.69	20.88	1.2	140.5	92.0
medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale; părți și accesorii ale acestora						
Altele	13.23	19.18	28.88	1.6	de 2.2 ori	150.6
TOTAL	1038.52	1402.80	1772.78*	100.0	170.7	126.4

În baza datelor DSS - prețuri CIF (fără importul efectuat de persoane fizice)

*cu unele ajustări

Bunurile agroalimentare au deținut și în anul 2004 o cotă semnificativă în total importuri – 12.7 la sută (comparativ cu 14.6 la sută în 2003 și 14.2 la sută în 2002). Volumul importului de bunuri agroalimentare a crescut cu 10.0 la sută față de anul 2003.

Conform statisticii vamale, importul de resurse energetice în anul 2004 a constituit 308.6 mil. USD, cu 32.5 la sută mai mult față de anul 2003 (tabelul nr.8). Preponderent aceste importuri au fost efectuate din Ucraina – 41.2 la sută, Rusia – 29.0 la sută, România – 20.0 la sută, Belarus – 6.6 la sută.

Tabelul nr. 8. Importul de resurse energetice (prețuri FOB)

	2002	2003	2004	Ponderea în	2004 față de	2004 față de
				totalul anului 2004	anul 2002	anul 2003
				%		
Resurse energetice-total (mil.USD)	194.24	232.83	308.57	100.0	158.9	132.5
Din CSI (mil.USD)	162.86	199.12	238.11	77.2	146.2	119.6
Cărbune (mil.USD)	4.06	9.90	9.25	3.0	de 2.3 ori	93.4
(mii tone)	149.70	266.84	184.98		123.6	69.3
Gaz natural (mil.USD)	81.36	79.50	83.61	27.1	102.8	105.2
(mil m cub.)	1145.31	1238.08	1263.02		110.3	102.0
Combustibil (mil.USD)	77.44	109.72	145.25	47.1	187.6	132.4
Păcură (mil.USD)	2.92	2.72	3.06	1.0	104.8	112.5
(mii tone)	24.02	21.51	19.15		79.7	89.0
Combustibil diesel (mil.USD)	37.94	54.19	76.58	24.8	de 2.0 ori	141.3
(mii tone)	190.44	237.41	231.04		121.3	97.3
Benzine auto (mil.USD)	21.33	33.06	38.07	12.3	178.5	115.2
(mii tone)	98.37	137.35	108.36		110.2	78.9
Altele (mil.USD)	15.25	19.75	27.54	8.9	180.6	139.4
Din restul lumii (mil.USD)	31.38	33.71	70.46	22.8	de 2.2 ori	de 2.1 ori
Păcură (mil.USD)	0.02		0.07		de 3.5 ori	
(mii tone)	0.14		0.44		de 3.1 ori	
Combustibil diesel (mil.USD)	11.88	11.26	24.49	7.9	de 2.1 ori	de 2.2 ori
(mii tone)	58.66	47.34	72.26		123.2	152.6
Benzine auto (mil.USD)	16.01	18.25	41.53	13.5	de 2.6 ori	de 2.3 ori
(mii tone)	69.35	65.27	104.00		150.0	159.3
Altele (mil.USD)	3.47	4.20	4.37	1.4	125.9	104.0

Volumul fizic de cărbune importat s-a diminuat cu 30.7 la sută comparativ cu anul precedent, de păcură – cu 8.9 la sută, concomitent s-au majorat cantitățile importate de gaze naturale – cu 2.0 la sută, combustibil diesel – cu 6.5 la sută, benzine auto – cu 4.8 la sută.

Importul de energie electrică în volum de 1835.5 mil. Kw/h a însumat 45.4 mil. USD. De menționat că, în anul precedent Republica Moldova a reluat exportul de energie electrică, în anul 2004 valoarea acestuia constituind 14.1 mil. USD (424.0 mil. Kw/h).

Volumul *comerțului exterior cu servicii* a crescut cu 26.2 la sută față de anul 2003, majorându-se atât exporturile – cu 26.8 la sută, cât și importurile – cu 25.8 la sută. Prestările de servicii în țările CSI au crescut cu 13.5 la sută, în restul lumii – cu 33.2 la sută, iar importurile de servicii din CSI au sporit cu 16.4 la sută, din restul lumii – cu 29.3 la sută.

Balanța serviciilor a înregistrat un deficit în valoare de 54.8 mil. USD, fiind în creștere cu 20.3 la sută față de anul 2003 (tabelul nr. 9). Principalele poziții în comerțul exterior cu servicii au fost deținute în continuare de transporturi (38.3 la sută) și turism (32.8 la sută).

Tabelul nr. 9. Serviciile în dinamică (mil. USD)

	2002			2003			2004		
	export	import	sold	export	import	sold	export	import	sold
Transporturi	109.23	76.20	33.03	127.07	99.93	27.14	148.74	119.03	29.71
din care :									
tranzit de gaz	28.26		28.26	30.80		30.80	39.86		39.86
Turism	50.35	95.41	-45.06	58.04	105.07	-47.03	94.96	134.59	-39.63
Servicii de comunicații	19.96	13.96	6.00	24.40	19.02	5.38	24.69	19.02	5.67
Alte servicii	37.11	71.45	-34.34	44.71	75.74	-31.03	53.89	104.42	-50.53
Balanța serviciilor	216.65	257.02	-40.37	254.22	299.76	-45.54	322.28	377.06	-54.78

Veniturile nete realizate în perioada gestionară s-au cifrat la 336.5 mil. USD, majorându-se comparativ cu anul precedent cu 43.8 la sută (tabelul nr. 10). Veniturile din munca în străinătate rămân o importantă sursă de intrări financiare în Republica Moldova. În anul 2004 aceste venituri au fost estimate preliminar la 480.0 mil. USD.

Tabelul nr. 10. Veniturile în dinamică (mil. USD)

	2002			2003			2004		
	credit	debit	sold	credit	debit	sold	credit	debit	sold
Compensarea pentru muncă	221.00	32.00	189.00	332.00	38.00	294.00	480.00	35.00	445.00
Venituri din investiții	8.38	87.65	-79.27	8.79	68.69	-59.90	10.04	118.50	-108.46
Venituri din investiții directe		36.74	-36.74		27.29	-27.29		74.78	-74.78
dividende		5.31	-5.31		3.66	-3.66		4.30	-4.30
dobânzi		8.75	-8.75		6.83	-6.83		7.65	-7.65
venit reinvestit		22.68	-22.68		16.80	-16.80		62.83	-62.83
Venituri din investiții de portofoliu	2.22	3.69	-1.47	2.83	2.83	0.00	2.37	2.25	0.12
dividende		0.25	-0.25	0.05	0.64	-0.59		0.24	-0.24
dobânzi	2.22	3.44	-1.22	2.78	2.19	0.59	2.37	2.01	0.36
Venituri din alte investiții	6.16	47.22	-41.06	5.96	38.57	-32.61	7.67	41.47	-33.80
dobânzi	6.16	47.22	-41.06	5.96	38.57	-32.61	7.67	41.47	-33.80
Venituri total	229.38	119.65	109.73	340.79	106.69	234.10	490.04	153.50	336.54

Veniturile din investiții au consemnat un sold negativ de 108.5 mil. USD, determinat de plățile preconizate conform orarului la serviciul procentual al obligațiilor de stat (2.0 mil. USD) precum și al împrumuturilor acordate Băncii Naționale a Moldovei (2.5 mil. USD), guvernului (20.3 mil. USD), băncilor comerciale (2.0 mil. USD) și întreprinderilor din alte sectoare (21.4 mil. USD), inclusiv la împrumuturile primite de la firmele-mamă (6.9 mil. USD).

În anul 2004 excedentul de *transferuri curente* a înregistrat 363.6 mil. USD: intrările au sporit cu 20.2 la sută față de anul 2003, iar ieșirile - cu 28.1 la sută (tabelul nr.11). Ponderea transferurilor angajaților în total intrări de transferuri curente din exterior a constituit 55.5 la sută (conform estimărilor preliminare efectuate la acest articol), iar cea a granturilor și asistenței tehnice – 29.2 la sută.

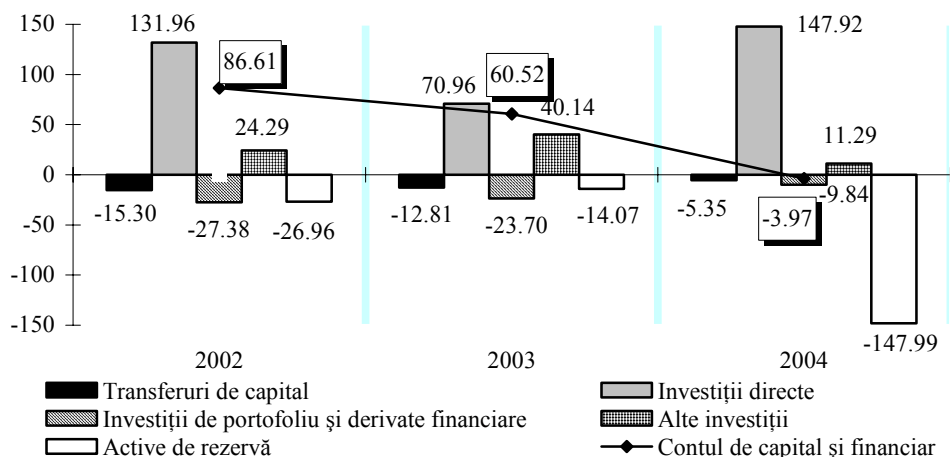
Tabelul nr.11. Transferurile curente în dinamică (mil. USD)

	2002			2003			2004		
	intrări	ieșiri	sold	intrări	ieșiri	sold	intrări	ieșiri	sold
Total transferuri curente	260.98	19.29	241.69	331.82	27.47	304.35	398.82	35.19	363.63
din care:									
granturi și asistență tehnică	95.45	0.31	95.14	119.78	2.47	117.31	116.49	2.28	114.21
transfer în domeniul învățământului și perfecționării cadrelor	9.85	0.82	9.03	10.95	0.63	10.32	8.62	0.46	8.16
ajutor umanitar	34.52	0.04	34.48	22.91	0.03	22.88	17.67	0.03	17.64
cotizații în organizații internaționale	0.02	3.16	-3.14	0.02	4.73	-4.71		4.71	-4.71
transferuri ale angajaților	101.59	0.97	100.62	152.02	0.83	151.19	221.37	0.77	220.60
alte transferuri curente	19.55	13.99	5.56	26.14	18.78	7.36	34.67	26.94	7.73

Contul de capital și financiar a înregistrat în anul 2004 un sold negativ în valoare de 4.0 mil. USD, determinat în mare parte de majorarea fluxurilor nete de investiții directe, apreciate preliminar la 147.9 mil. USD, precum și de creșterea activelor de rezervă ale statului cu 148.0 mil. USD (graficul nr. 20).

Graficul nr. 20. Contul de capital și financiar – agregatele principale (mil. USD)

Transferurile de capital s-au soldat cu ieșiri nete în valoare de 5.4 mil. USD: componenta principală fiind transferurile nete ale emigranților și imigranților înregistrând ieșiri de 14.1 mil. USD, iar anularea parțială a unor angajamente față de creditori au generat intrări în sumă de 6.0 mil. USD.

Volumul net al investițiilor străine directe în economia națională pe parcursul anului s-a cifrat la 151.2 mil. USD. Intrările de capital subscris de cca 126.2 mil. USD au fost efectuate preponderent în alte sectoare, inclusiv sub formă de bunuri (evaluate la 13.0 mil. USD). Capitalul subscris a fost direcționat preponderent în sectoarele energetic, de producție de aparatură și instrumente, de fabricare a vinului, investitorii principali fiind din Spania, Rusia, Olanda, etc. Capitalul subscris retras a înregistrat pe parcursul anului 9.5 mil. USD. Beneficiul reinvestit pe parcursul anului de către investitorii străini a fost estimat la 60.5 mil. USD (tabelul nr. 12).

Tabelul nr. 12. Investițiile străine directe (mil. USD)

	2002			2003			2004		
	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net
Investiții directe	167.62	35.66	131.96	98.43	27.47	70.96	249.91	101.99	147.92
peste hotare		0.45	-0.45		0.11	-0.11	1.81	5.06	-3.25
în economia națională, inclusiv :	167.62	35.21	132.41	98.43	27.36	71.07	248.1	96.93	151.17
<i>capital social</i>	70.71	10.58	60.13	47.42	7.76	39.66	126.19	9.52	116.67
sector bancar	10.39	7.64	2.75	3.67	2.05	1.62	8.68	1.22	7.46
alte sectoare	60.32	2.94	57.38	43.75	5.71	38.04	117.51	8.30	109.21
<i>venit reinvestit</i>	22.68		22.68	16.80		16.80	62.83	2.37	60.46
sector bancar	5.16		5.16	6.08		6.08	6.56	2.37	4.19
alte sectoare	17.52		17.52	10.72		10.72	56.27		56.27
<i>alt capital (alte sectoare)</i>	74.23	24.63	49.60	34.21	19.60	14.61	59.08	85.04	-25.96
<i>Structura sectorială a fluxurilor de investiții directe în economia națională (%)</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>sector bancar</i>	9.3	21.7	6.0	9.9	7.5	10.8	6.1	3.7	7.7
<i>alte sectoare</i>	90.7	78.3	94.0	90.1	92.5	89.2	93.9	96.3	92.3

Împrumuturi externe de la firmele-mamă (alt capital) au fost valorificate în sumă de 59.1 mil. USD. Ieșirile de alt capital înregistrate în balanță au constituit 85.0 mil. USD, din care 37.0 mil. USD – rambursări conform acordului, iar 48.0 mil. USD - capitalizare de împrumuturi. De menționat că, din sumele spre rambursare în anul gestionar n-au fost achitate 14.1 mil. USD, iar mijloacele de creditare valorificate au fost direcționate preponderent în sectorul energetic.

Investițiile de portofoliu au fost nesemnificative, înregistrând un sold negativ de 10.4 mil. USD (tabelul nr. 13).

Tabelul nr.13. Investițiile de portofoliu (mil. USD)

	2002	2003	2004
Investiții de portofoliu	-27.38	-23.75	-10.41
<i>Active</i>	<i>-1.49</i>	<i>0.40</i>	<i>-1.46</i>
capital subscris – <i>alte sectoare</i>		-0.10	-0.16
titluri de creanță - <i>bănci</i>	-1.49	0.50	-1.30
<i>Pasive</i>	<i>-25.89</i>	<i>-24.15</i>	<i>-8.95</i>
capital subscris	2.33	0.72	-1.45
<i>băncile comerciale</i>	1.56	-0.25	-0.60
<i>alte sectoare</i>	0.77	0.97	-0.85
titluri de angajamente – obligațiuni – <i>sector guvernamental</i>	-28.22	-24.87	-7.50

În anul 2004 în sectorul bancar au fost înregistrate operațiuni financiare sub formă de swap-uri valutare, reflectate în balanța de plăți ca *derivate financiare* cu un sold pozitiv de 0.6 mil. USD.

Balanța *altor investiții* în anul 2004 s-a încheiat cu un excedent în valoare netă de 11.3 mil. USD, activele externe majorându-se cu 52.8 mil. USD,

iar angajamentele față de nerezidenți - cu 64.1 mil. USD. Soldurile atât la active cât și la pasive au fost influențate de *creditele comerciale* – tranzacții pe termen scurt, care apar în urma amânărilor de plăți la comerțul cu bunuri și servicii. Astfel, creditele comerciale acordate nerezidenților (active) au fost apreciate la cca 60.0 mil. USD, iar cele primite din străinătate – la 78.2 mil. USD în valoare netă.

Activele externe sub formă de *valută și depozite* s-au micșorat în valoare netă cu 6.8 mil. USD, din care cele ale băncilor comerciale - cu 5.8 mil. USD, iar cele ale agenților economici din alte sectoare și ale persoanelor fizice - cu 0.7 mil. USD (conform estimărilor preliminare).

Angajamentele (*pasivele*) externe la alte investiții s-au majorat în valoare netă cu 64.1 mil. USD, sau cu 12.2 la sută mai mult comparativ cu majorarea din anul precedent.

Împrumuturile externe au înregistrat în anul 2004 în valoare netă intrări nesemnificative de 1.2 mil. USD. Situația pe sectoare este prezentată în tabelul nr.14.

În anul 2004 BNM a rambursat FMI 21.6 mil. USD. Guvernul Republicii Moldova a valorificat 22.7 mil. USD, din care în cadrul proiectelor ce susțin reformele structurale 20.2 mil. USD. De menționat, că au fost reeșalonate, cu condiții avantajoase, două împrumuturi în sumă de 17.7 mil. USD și unul a fost parțial iertat (5.5

Tabelul nr.14. Împrumuturile externe (mil. USD)

	2002		2003		2004	
	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări
Împrumuturi ale organelor financiar-creditoare (BNM de la FMI)	12.36	17.87		22.26		21.61
Împrumuturi guvernamentale	43.53	43.42	25.36	47.98	40.41	59.46
<i>inclusiv:</i>						
<i>reeșalonare</i>	<i>12.40</i>	<i>10.40</i>	<i>2.48</i>		<i>17.73</i>	<i>15.42</i>
Împrumuturi bancare	17.85	10.77	16.05	6.61	22.89	20.83
pe termen lung	14.45	5.27	7.45	6.61	19.89	11.73
pe termen scurt	3.40	5.50	8.60		3.00	9.10
Împrumuturi ale altor sectoare	74.87	81.48	58.28	50.85	99.16	59.35
pe termen lung	73.17	79.87	53.50	50.07	90.04	56.63
pe termen scurt	1.70	1.61	4.78	0.78	9.12	2.72
TOTAL	148.61	153.54	99.69	127.70	162.46	161.25
TOTAL fără cele reeșalonate	136.21	143.14	97.21	127.70	144.73	145.83

mil. USD). În sectorul guvernamental sumele spre rambursare, precum și rambursările în avans, fără sumele reeșalonate, au însumat 44.0 mil. USD.

În sectorul bancar noile valorificări de împrumuturi au depășit cu 2.1 mil. USD suma rambursărilor.

Firmele private au valorificat cca 99.2 mil. USD de împrumuturi, pe când rambursările

conform orarului au însumat 50.2 mil. USD, iar 9.2 mil. USD au fost rambursate în avans.

Valuta și depozitele nerezidenților în sistemul bancar național s-au majorat pe parcursul anului 2004 în valoare netă cu 14.7 mil. USD, depășind cu 10.1 mil. USD nivelul înregistrat în anul 2003.

La alte pasive arieratele guvernamentale s-au diminuat în valoare netă cu 39.9 mil. USD, din care cu 7.8 mil. USD în legătură cu reeșalonarea împrumuturilor. Arieratele altor sectoare au crescut în sumă netă cu 9.9 mil. USD: la principalul împrumuturilor (inclusiv celor de la firmele-mamă) – cu 33.4 mil. USD și la dobândă – cu 3.8 mil. USD. Reeșalonarea împrumuturilor a determinat reducerea arieratelor la datoria externă cu 14.7 mil. USD. Arieratele la importurile de resurse energetice s-au micșorat cu 12.7 mil. USD în valoare netă.

Activele de rezervă* ale statului au crescut pe parcursul anului 2004 cu

Tabelul nr.15. Indicatorii principali ai sectorului extern

	Unitatea de măsură	2002	2003	2004
Contul curent / PIB	%	-4.0	-6.6	-4.4
Contul curent fără transferuri / PIB	%	-18.6	-22.0	-18.4
Transferuri (net) / PIB	%	14.5	15.4	14.0
Balanța bunurilor și serviciilor / PIB	%	-25.2	-33.8	-31.3
Export de bunuri și servicii / Import de bunuri și servicii	%	67.7	61.3	61.8
Export de bunuri și servicii / PIB	%	52.7	53.5	50.8
Import de bunuri și servicii / PIB	%	77.9	87.3	82.1
Active de rezervă / Import de bunuri și servicii	luni	2.49	2.10	2.65
Datoria externă	mil. USD	1814.9	1924.5	1924.5
Datoria externă / PIB	%	109.2	97.2	74.2

Surse: DSS, BNM

cca 148.0 mil. USD în valoare netă. Din rezervele valutare ale statului pentru serviciul datoriei externe au fost îndreptate 127.7 mil. USD, pentru întreținerea ambasadelor – 3.1 mil. USD, pentru cotizații în organizațiile internaționale – 3.0 mil. USD. Sursa principală de completare a rezervelor a rămas piața internă valutară, unde au fost cumpărate de către BNM devize străine în sumă de 277.8 mil. USD. Stocul activelor de rezervă la sfârșitul lunii decembrie 2004 s-a cifrat la 470.3 mil. USD. Fluctuația ratei de schimb a altor valute de rezervă față de dolarul SUA a contribuit la majorarea stocului activelor de rezervă cu 19.8 mil. USD. Nivelul activelor de rezervă la sfârșitul anului 2004 era suficient pentru asigurarea importului curent de mărfuri și servicii pe parcursul a 2.7 luni.

Tabelul nr. 16. Datoria externă - prezentare sectorială (mil. USD)

	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004
Sector guvernamental	774.83	808.46	699.18
<i>Pe termen scurt</i>	32.70	70.43	21.10
Alte angajamente aferente datoriei*	32.70	70.43	21.10
Arierate	32.70	70.43	21.10
<i>Pe termen lung</i>	742.13	738.03	678.08
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	119.18	94.31	31.76
Împrumuturi	622.95	643.72	646.32
Autorități monetare	152.92	144.13	130.53
<i>Pe termen scurt</i>	1.51	2.08	4.59
Valută și depozite	1.51	2.08	4.59
<i>Pe termen lung</i>	151.41	142.05	125.94
Împrumuturi	151.41	142.05	125.94
Bănci	41.66	55.51	70.06
<i>Pe termen scurt</i>	18.16	31.09	37.46
Împrumuturi	0.00	8.60	2.50
Valută și depozite	18.16	22.49	34.96
<i>Pe termen lung</i>	23.50	24.42	32.60
Împrumuturi	23.50	24.42	32.60
Alte sectoare	670.57	719.86	839.88
<i>Pe termen scurt</i>	464.90	508.59	593.98
Împrumuturi	0.71	4.73	11.55
Credite comerciale	107.66	133.21	212.32
Alte angajamente aferente datoriei*	356.53	370.65	370.11
Arierate	33.49	46.63	56.84
Altele	323.04	324.02	313.27
din care datoria pentru resurse energetice	301.39	300.02	287.06
<i>Pe termen lung</i>	205.67	211.27	245.90
Împrumuturi	205.67	211.27	245.90
Investiții directe: creditare între companii afiliate	174.90	196.58	184.84
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	174.90	196.58	184.84
Arierate*	23.58	29.95	42.33
Altele	151.32	166.63	142.51
TOTAL	1814.88	1924.54	1924.49

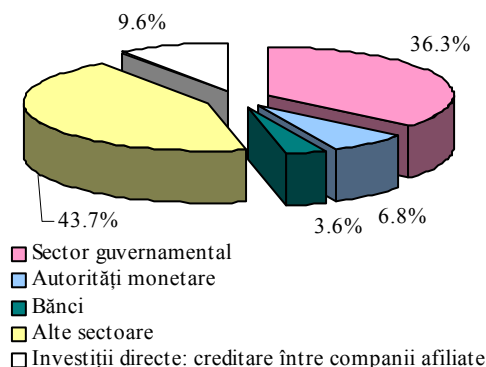
* corespund altor pasive din poziția investițională internațională

Indicatorii principali ai sectorului extern al Republicii Moldova pentru perioada raportată sunt prezentați în tabelul nr.15.

Datoria externă a țării la sfârșitul anului 2004 a însumat 1924.5 mil. USD, în sectoarele guvernamental și autorități monetare înregistrându-se o diminuare cu 13.5 și 9.4 la sută, respectiv, iar în cel bancar și alte sectoare (inclusiv creditarea între companii afiliate) o majorare cu 26.2 și 11.8 la sută, respectiv (tabelul nr. 16).

Din structura sectorială a datoriei externe rezultă că alte sectoare au deținut ponderea majora în total - 43.7 la sută față de 37.8 la sută în anul 2003. Concomitent, ponderea sectorului guvernamental a scăzut de la 42.0 la sută la 36.3 la sută (graficul nr.21).

Graficul nr. 21. Structura datoriei externe – prezentare sectorială în anul 2004

Datoria publică și public garantată s-a cifrat la 884.1 mil. USD, cu 12.5 la sută în scădere față de sfârșitul anului precedent, iar cea privată negarantată a însumat 1040.4 mil. USD, înregistrând o creștere cu 13.8 la sută față de sfârșitul anului 2003, în special în urma creșterii stocului creditelor comerciale (tabelul nr.17).

Tabelul nr.17. Datoria externă publică, public garantată și datoria privată negarantată (mil. USD)

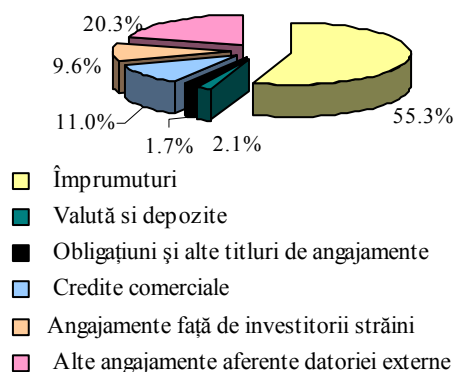
	31.12. 2002	31.12. 2003	31.12. 2004
Datoria publică si public garantată	988.40	1010.51	884.09
<i>Pe termen scurt</i>	38.32	79.43	35.30
Valuta si depozite	1.51	2.08	4.59
Alte angajamente aferente datoriei*	36.81	77.35	30.71
Arierate (principal+dobinda)	36.81	77.35	30.71
<i>Pe termen lung</i>	942.78	923.26	840.69
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	119.18	94.31	31.76
Împrumuturi	823.60	828.95	808.93
<i>Investiții directe: creditare între companii afiliate</i>	7.30	7.82	8.10
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	7.30	7.82	8.10
Arierate			8.10
Altele	7.30	7.82	
Datoria privată negarantată	826.48	914.03	1040.40
<i>Pe termen scurt</i>	478.95	532.77	621.82
Împrumuturi	0.71	13.33	14.05
Valuta si depozite	18.16	22.49	34.96
Credite comerciale	107.66	133.21	212.32
Alte angajamente aferente datoriei*	352.42	363.74	360.49
Arierate (principal+dobinda)	29.38	39.72	47.22
Altele	323.04	324.02	313.27
<i>Pe termen lung</i>	179.93	192.51	241.84
Împrumuturi	179.93	192.51	241.84
<i>Investiții directe: creditare între companii afiliate</i>	167.60	188.75	176.74
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	167.60	188.75	176.74
Arierate*	23.58	29.95	34.23
Altele	144.02	158.80	142.51
Total	1814.88	1924.54	1924.49

* corespund altor pasive din poziția investițională internațională

Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente relevă preponderența împrumuturilor (55.3 la sută), precum și a altor angajamente, care cuprind arieratele la serviciul datoriei externe și datoria pentru resurse energetice (graficul nr. 22).

La 31 decembrie 2004 angajamentele externe sub formă de

Graficul nr. 22. Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente în anul 2004

împrumuturi și titluri de valoare (inclusiv arieratele la ele) dețineau 70.6 la sută în total datorie externă (tabelul nr. 18). Structura pe debitori a acestor tipuri de angajamente evidențiază preponderența angajamentelor sectorului public (64.7 la sută) față de angajamentele negarantate ale sectorului privat. Ponderea celor din urmă însă și-a menținut în continuare tendința de creștere (de la 27.7 la sută în 2002 la 35.3 la sfârșitul anului 2004).

Structura pe creditori a datoriei externe sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente arată că principalii creditori al Republicii Moldova au rămas organismele internaționale (50.4 la sută). În cadrul organismelor internaționale Banca Mondială a continuat să fie principalul finanțator (56.3 la sută), fiind urmată de FMI (18.4 la sută), celelalte împrumuturi fiind acordate de Uniunea Europeană, BERD și FIDA.

Evoluția angajamentelor publice externe sub formă de împrumuturi și titluri de valoare a fost generată de următoarele:

- Guvernul Republicii Moldova a răscumpărat cu discount obligațiunile Gazprom, în valoare de 114.5 mil. USD, și a restructurat împrumuturile

bilaterale, primite de la guvernele Turciei (8.3 mil. USD) și României (9.4 mil. USD). De asemenea, a fost achitat împrumutul de la Hewlett Packard în sumă de 10.2 mil. USD, obținându-se ca o parte din el (5.5 mil. USD) să fie iertată de către creditor;

- sectorul guvernamental a beneficiat pe parcursul anului 2004 de valorificări de împrumuturi doar în cadrul proiectelor demarate anterior (22.7 mil. USD). În perioada gestionară Guvernul Republicii

Tabelul nr.18. Stocul la împrumuturi și titluri de angajamente externe* (mil. USD)

	31.12. 2002	31.12. 2003	31.12. 2004
Autorități monetare	151.41	142.05	125.94
Împrumuturi (de la FMI)	151.41	142.05	125.94
Datoria guvernamentală directă	746.24	779.98	670.75
Împrumuturi	595.68	617.15	620.80
Arierate la împrumuturi	0.39	14.63	18.19
Titluri de angajamente	119.18	94.31	31.76
Arierate la titluri de angajamente	30.99	53.89	0.0
Datoria privată garantată de guvern**	89.24	86.40	82.82
Bănci	3.17	0.80	
Împrumuturi	3.17	0.80	
Alte sectoare	86.07	85.60	82.82
Împrumuturi	80.63	76.77	62.19
Arierate la împrumuturi	5.44	8.83	20.63
Datoria privată negarantată de guvern	377.63	434.31	479.86
Bănci	20.33	32.22	35.10
Împrumuturi	20.33	32.22	35.10
Alte sectoare	357.30	402.09	444.76
Împrumuturi	304.33	332.42	363.31
Arierate la împrumuturi	52.97	69.67	81.45
TOTAL	1364.52	1442.74	1359.37

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

**serviciul creditelor sub garanția guvernului efectuat atât de agenții economici din sectorul privat, cât și de guvern

Moldova și Banca Națională a Moldovei nu au contractat noi împrumuturi.

Tabelul nr. 19. Stocul la împrumuturi și titluri de angajamente externe, specificarea creditorilor* (mil. USD)

	31.12. 2002	31.12. 2003	31.12. 2004
Autorități monetare	151.41	142.05	125.94
FMI	151.41	142.05	125.94
Datoria guvernamentală directă	746.24	779.98	670.75
Organisme internaționale	377.22	405.01	413.26
BIRD și AID	330.87	364.74	385.76
BERD	8.29	7.32	6.35
UE	35.41	27.50	13.60
FIDA	2.65	5.45	7.55
Relații bilaterale	206.50	216.53	225.73
SUA	56.27	57.27	57.27
Japonia	23.86	25.96	27.31
Rusia	91.68	95.02	98.30
altele	34.69	38.28	42.85
Alți creditori	12.35	10.24	0.00
Titluri de angajamente	150.17	148.20	31.76
Datoria privată garantată de guvern	89.24	86.40	82.82
Organisme internaționale	67.64	60.86	54.69
BERD	67.64	60.86	54.69
Alți creditori	21.60	25.54	28.13
Datoria privată negarantată de guvern	377.63	434.31	479.86
Organisme internaționale	79.35	84.34	91.51
Alți creditori	298.28	349.97	388.35
TOTAL	1364.52	1442.74	1359.37

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

Stocul angajamentelor private negarantate de guvern a însumat 479.9 mil. USD (tabelul nr. 19). Tragerile în acest sector practic s-au dublat, constituind 181.1 mil. USD față de 107.22 mil. USD în anul 2003. Unii debitori din sectorul privat au reușit să-și achite o parte din împrumuturile de la firmele-mamă și a unei părți din arierate la dobândă acumulate în perioadele precedente (în sumă de 63.3 mil. USD) în schimbul majorării cotei capitalului social deținut de creditorii externi. Au fost efectuate și unele achitări în avans de principal la împrumuturi (9.2 mil. USD).

De remarcat că, raportul datoriei externe la PIB s-a micșorat de la 97.2 la sută la sfârșitul anului 2003 până la 74.2 la sută la sfârșitul anului 2004 (tabelul nr. 20).

Serviciul real al datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de valoare raportat la exportul de bunuri și servicii s-a majorat de la 8.4 la sută la sfârșitul anului 2003 până la 10.4 la sută la sfârșitul anului 2004.

Tabelul nr. 20. Indicatorii ce vizează datoria externă a Republicii Moldova

	Unitatea de măsură	2002	2003	2004
Datoria externă	mil.USD	1814.9	1924.5	1924.5
Export de bunuri și servicii	mil.USD	876.5	1059.4	1317.5
Datoria externă/PIB	%	109.2	97.2	74.2
Datoria externă sub formă de împrumuturi și titluri de valoare	mil.USD	1364.5	1442.7	1359.4
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de valoare *	mil.USD	120.8	129.6	111.4
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de valoare * (plăți efective)	mil.USD	94.1	89.4	136.5
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)	mil.USD	59.5	52.4	103.2
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de valoare * (conform orarului)/export de bunuri și servicii	%	13.8	12.2	8.5
Serviciul al datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de valoare (plăți efective)*/export de bunuri și servicii	%	10.7	8.4	10.4
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)/Venitul bugetului consolidat	%	15.9	11.0	16.9

*inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului

**inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului efectuat de guvern

2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei

Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2004

Obiectivele și rezultatele politicii monetare și valutare

În cadrul politicii economice a statului, Banca Națională a Moldovei elaborează și implementează politica monetară și valutară orientată spre realizarea și menținerea stabilității monedei naționale. Pentru atingerea acestui obiectiv Banca Națională a Moldovei stabilește și menține condițiile pieței monetare, de credit și valutare care conduc la dezvoltarea economică susținută, stabilă a statului și, în special, a sistemului financiar și valutar bazat pe legile pieței.

Politica monetară și valutară pentru anul 2004 a fost elaborată în temeiul Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, fiind coordonată cu organele economice și financiare respective ale Guvernului și aprobată de către Consiliul de administrație al BNM la 11 decembrie 2003.

Pronosticul macroeconomic în baza căruia a fost elaborat Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2004 l-a reprezentat Cadrul de cheltuieli pe termen mediu pe anii 2004-2006 (aprobat de către Guvernul Republicii Moldova prin decizia protocolară nr. 8 din 09.07.2003). Astfel, Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2004 a fost fundamentată pe următorii indicatori:

- nivelul ratei inflației în limita de 8-10 la sută;
- creșterea reală a produsului intern brut cu 5.0 la sută;
- cursul de schimb mediu estimat pentru anul 2004 la nivel de 15.2 lei pentru 1 dolar SUA.

Programul monetar pentru anul 2004 prevedea:

- creșterea masei monetare M2 cu 24.1 la sută;
- majorarea bazei monetare cu 23.6 la sută față de sfârșitul anului 2003 și atingerea nivelului de 4702.7 mil. lei;
- creșterea volumului de creditare a economiei naționale cu 42.0 la sută.

Ca urmare a schimbărilor în continuu a mediului economic intern și extern, acțiunile și instrumentele concrete ale Politicii monetare și valutare au necesitat ajustări operative menite să sporească eficiența măsurilor implementate. Dinamica indicatorilor macroeconomici diferă parțial de pronosticul macroeconomic ce a servit drept bază de

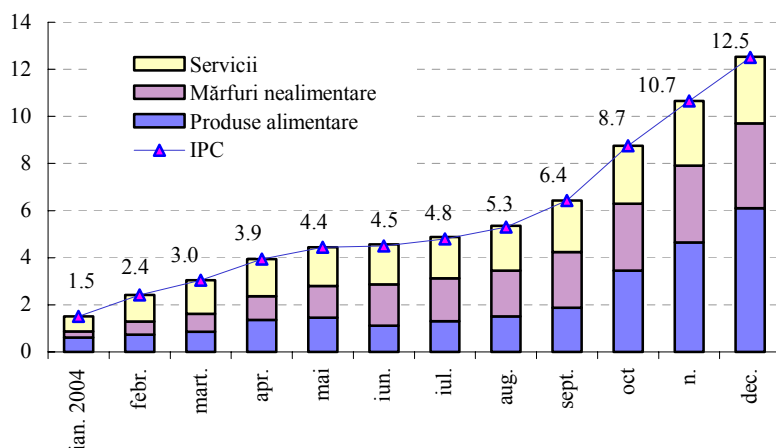
elaborare și realizare a Politicii monetare și valutare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2004. Ținând cont de faptul că modificarea asumărilor utilizate la elaborarea Politicii monetare și valutare a BNM pentru anul 2004 a afectat indicatorii de program inițial stabiliți, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei a aprobat rectificarea Politicii monetare și valutare pentru anul 2004, stabilind:

- creșterea masei monetare M2 cu 42.0 la sută;
- majorarea bazei monetare cu 41.2 la sută și atingerea nivelului de 5370.0 mil. lei;
- rezervele obligatorii la nivel de 10.0 la sută. A fost introdus regimul rezervelor obligatorii cu menținerea mijloacelor rezervate separat în lei moldovenești și în valută liber convertibilă;
- creșterea volumului de creditare a economiei naționale cu circa 24.0 la sută.

Conform datelor preliminare, produsul intern brut în anul 2004 s-a majorat cu 7.3 la sută în termeni reali. Volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii în anul 2004 a consemnat o majorare față de anul precedent cu 23.7 la sută, inclusiv exporturile au crescut cu 24.4 la sută, iar importurile – cu 23.3 la sută. Cursul mediu de schimb pentru anul 2004 a constituit 12.33 lei pentru 1 dolar SUA. Conform Legii (nr. 195-XV din 17.06.2004) pentru completarea articolului 27 din Legea bugetului de stat pe anul 2004 (nr. 474-XV din 27.11.2003) Banca Națională a Moldovei a acordat Guvernului Republicii Moldova un împrumut, în suma echivalentului în lei a 50.0 milioane dolari SUA, pentru onorarea datoriei de stat externe.

În anul 2004 ritmul creșterii prețurilor de consum a constituit 12.5 la sută, inclusiv la produsele alimentare - 13.1 la sută, la mărfurile nealimentare - 11.9 la sută și la servicii - 11.8 la sută.

Graficul nr. 23. Contribuția componentelor la dinamica indicelui cumulativ al prețurilor de consum în anul 2004 (%)

Creșterea prețurilor a fost dominată de factori nemonetari, precum majorarea administrativă a prețurilor la serviciile de telecomunicații cu 23.8 la sută, îngrijire medicală cu 23.9 la sută, transport cu 20.0 la sută. De asemenea, un rol important l-au deținut inflația importată din țările partenere-comerciale, inclusiv ca urmare a creșterii prețurilor la combustibil pe piața mondială (prețul la petrolul de tip Brent s-a

majorat cu 34.9 la sută în anul 2004, iar pe piața internă prețul la combustibil a crescut cu 23.2 la sută), fluctuațiile substanțiale ale raportului dintre euro și dolarul SUA, majorarea cererii interne ca rezultat al transferurilor din munca de peste hotare.

În condițiile afluxului masiv de valută străină, Banca Națională a Moldovei, în vederea neadmiterii aprecierii excesive a monedei naționale, a fost nevoită să intervină pe piața valutară internă prin procurarea surplusului de valută străină. Ca rezultat, a avut loc o majorare a rezervelor internaționale ale BNM, dar, concomitent, s-a efectuat și o emisiune suplimentară de monedă națională. În acest context, acțiunile BNM au fost orientate spre menținerea echilibrului între volumul maxim admisibil al emisiunii monetare și neadmiterea unei aprecieri excesive a monedei naționale.

Astfel, în perioada de raportare Banca Națională a Moldovei a achiziționat 277.8 mil. USD, condiționând majorarea rezervelor internaționale cu 168.0 mil. USD (55.6 la sută) până la nivelul de 470.3 mil. USD. Procurările de valută străină efectuate de BNM au fost însoțite permanent de operațiuni de sterilizare, care au însumat 2794.9 mil. lei pe parcursul anului 2004.

Volumul net al emisiunii monetare s-a majorat cu 39.7 la sută (1509.1 mil. lei) față de 31 decembrie 2003, constituind 5313.1 mil. lei și încadrându-se în limita stabilită de Politica monetară și valutară a BNM pentru anul 2004 rectificată. Corespunzător, soldul banilor în circulație a sporit cu 959.4 mil. lei (35.0 la sută) și rezervele bancare totale – cu 547.9 mil. lei (51.5 la sută).

Masa monetară M2 a crescut cu 44.7 la sută în perioada respectivă, inclusiv depozitele în moneda națională s-au majorat cu 54.0 la sută. Depozitele în valută străină (exprimate în dolari SUA) au înregistrat un spor mai lent de 31.7 la sută, comparativ cu creșterea cu 51.4 la sută în perioada similară a anului 2003. Respectiv, dinamica masei monetare M2 a generat o creștere a gradului de monetizare până la 25.4 la sută față de nivelul de 20.4 la sută în decembrie 2003. Creșterea indicatorului monetizării reflectă dezvoltarea procesului de intermediere financiară în economia națională.

Dinamica indicatorilor monetari

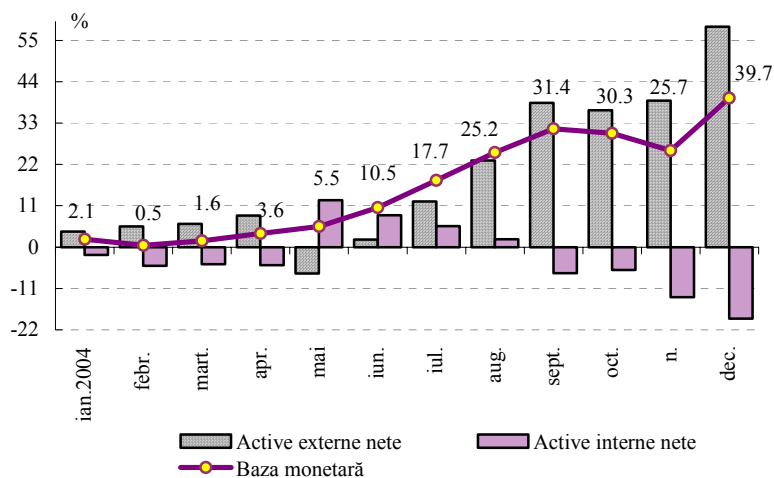
Baza monetară

Baza monetară, care include banii în circulație (în afara sistemului bancar) și rezervele băncilor comerciale menținute în conturi corespondente la Banca Națională a Moldovei, s-a majorat pe parcursul anului 2004 cu 1509.1 mil. lei (39.7 la sută), constituind 5313.1 mil. lei la 31 decembrie 2004.

Factorul principal care a stat la baza acestei creșteri a fost amplificarea volumului operațiunilor Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară. Astfel, anul 2004 s-a caracterizat prin majorarea

considerabilă a activelor externe, pe fondul reducerii activelor interne nete ca urmare a intensificării operațiunilor de sterilizare (graficul nr. 24).

Graficul nr. 24. Componentele sporului bazei monetare (dec.2003=100%)

Aceste evoluții au generat sporirea ponderii *rezervelor bancare* în structura bazei monetare de la 28.0 la sută în 2003 până la 30.3 la sută la sfârșitul anului 2004. Pe parcursul anului gestionar rezervele bancare s-au majorat cu 547.9 mil. lei (51.5 la sută), constituind 1611.4 mil. lei. În structura acestora s-a reflectat reducerea rezervelor obligatorii cu 110.4 mil. lei

(13.5 la sută), în timp ce rezervele excesive au sporit cu 658.3 mil. lei, majorarea lor fiind determinată de factori conjuncturali. Pe de o parte, începând cu luna iulie 2004, în regimul de constituire și menținere a rezervelor obligatorii au intervenit schimbări esențiale, fapt ce a condus la modificarea structurii rezervelor bancare. Pe de altă parte, în scopul asigurării stabilității monedei naționale și a susținerii unui nivel necesar al rezervelor internaționale, Banca Națională a Moldovei a majorat în comparație cu anul precedent volumul cumpărărilor de valută străină.

Evoluția agregatelor monetare

Masa monetară M3 a înregistrat o creștere cu 37.7 la sută (3210.6 mil. lei) în comparație cu sfârșitul anului 2003, constituind 11719.7 mil. lei. Pe parcursul anului 2004 se evidențiază două perioade distincte în evoluția masei monetare. Astfel, în primul semestru al anului ritmul mediu lunar de creștere al masei monetare a constituit 1.1 la sută, în timp ce în semestrul II, 2004 ritmul de creștere a fost mai accelerat – la nivel de 4.3 la sută.

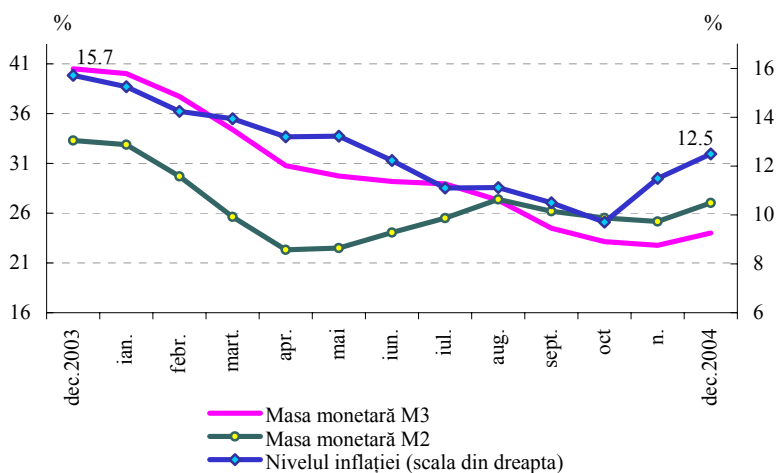
Sporirea masei monetare M3 a fost determinată de dinamica pozitivă a componentelor sale, în special de majorarea cu 44.7 la sută a agregatului monetar **M2** (*bani în circulație + depozitele în lei + instrumentele pieței monetare*), comparativ cu creșterea cu 24.4 la sută în anul 2003 (tabelul nr. 21).

Tabelul nr. 21. Componentele masei monetare la sfârșitul perioadei (mil. lei)

	2003	2004	Creșterea, %	Creșterea absolută
Masa monetară (M3)	8509.1	11719.7	37.7	3210.6
Masa monetară (M2)	5621.9	8137.0	44.7	2515.1
Banii în circulație	2740.5	3699.9	35.0	959.4
Depozitele*	5767.8	8019.3	39.0	2251.5
în lei	2880.6	4436.6	54.0	1556.0
în valută străină	2887.2	3582.7	24.1	695.5
Instrumentele pieței monetare	0.8	0.5	-45.8	-0.3

*conform metodologiei FMI, din total depozite în sistemul bancar sunt excluse mijloacele băncilor și ale altor instituții financiare; conturile bugetului de stat; mijloacele extrabugetare; depozitele persoanelor fizice și juridice nerezidente

Graficul nr.25. Ritmurile anualizate de creștere (pe 12 luni) ale inflației și agregatelor monetare (%)

Majorarea în termeni reali a masei monetare M2 a alcătuit 28.6 la sută în contextul creșterii reale a PIB cu 7.3 la sută în anul gestionar. Totodată, ritmurile anualizate de creștere ale agregatelor monetare au fost în corespundere cu trendul anual al inflației pentru anul 2004, considerând un lag temporal de jumătate de an (graficul nr. 25).

De menționat că, sporul masei monetare M2 (cu 2515.1 mil. lei) s-a datorat în proporție de 61.9 la sută

depozitelor în moneda națională și în proporție de 38.1 la sută - banilor în circulație. În același timp, contribuția depozitelor populației la creșterea M2 a atins nivelul de 35.0 la sută față de 27.8 la sută în anul 2003. Totodată, de remarcat majorarea ponderii depozitelor în moneda națională în M2 de la 51.2 la sută în anul 2003 până la 54.5 la sută în anul 2004, inclusiv cele la termen – 31.6 la sută. Corespunzător, ponderea componentei lichide a masei monetare în moneda națională M2 (raportul banilor în circulație către M2) s-a diminuat de la 48.8 la sută în decembrie 2003 până la 45.5 la sută la sfârșitul anului 2004.

Banii în circulație s-au majorat cu 959.4 mil. lei (35.0 la sută), totalizând 3699.9 mil. lei. Ritmul mediu lunar de creștere al banilor în circulație (2.5 la sută) a fost inferior ritmului de creștere a masei monetare M2 (3.1 la sută). Sporirea considerabilă a banilor în circulație s-a consemnat în trimestrul III 2004, ca urmare a amplificării sezoniere a cererii de numerar pentru cumpărarea valutei străine de la persoanele fizice și pentru achiziționarea produselor agricole.

În anul 2004 *activele externe nete* (convertibile) pe sistemul bancar au sporit cu 169.8 mil. USD (82.4 la sută), inclusiv rezervele internaționale ale BNM - cu 168.0 mil. USD (55.6 la sută).

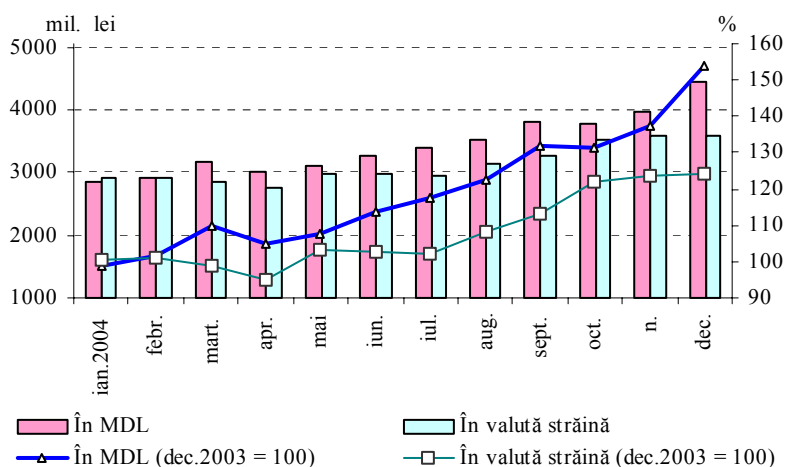
Activele interne nete au crescut cu 1355.1 mil. lei (23.7 la sută), însumând 7064.1 mil. lei. Totodată, *creditul intern* pe sistemul bancar s-a majorat cu 1828.7 mil. lei (23.2 la sută) până la nivelul de 9706.5 mil. lei, creșterea acestuia fiind determinată de majorarea cu 1344.1 mil. lei (22.2 la sută) a soldului creditelor în economie și cu 484.6 mil. lei (26.6 la sută) a cererii de plăți nete față de Guvern.

În anul 2004 *viteza de circulație a banilor (M2)* și-a continuat trendul descendent de la 4.91 până la 3.93. Această evoluție denotă menținerea ofertei de monedă la un nivel consistent cu cererea de bani din partea sectorului real al economiei și populației.

Piața depozitelor

Soldul depozitelor* în sistemul bancar a însumat 8019.3 mil. lei la finele anului 2004, ceea ce reprezintă 68.4 la sută din totalul masei monetare M3. Creșterea depozitelor cu 39.0 la sută față de anul

Graficul nr. 26. Evoluția depozitelor în anul 2004

anterior a avut la bază, în special, evoluția depozitelor în moneda națională, sporul lor constituind 1556.0 mil. lei (54.0 la sută). În aceeași perioadă, depozitele în valută străină s-au majorat mai lent - cu 695.5 mil. lei sau cu 24.1 la sută (graficul nr. 26). Exprimat în dolari SUA acestea au echivalat cu 287.5 mil. USD la 31 decembrie 2004.

Soldul depozitelor la termen în moneda națională a înregistrat o creștere substanțială cu 75.0 la sută sau

cu 1102.7 mil. lei. Totodată, 76.8 la sută din această creștere se datorează depozitelor persoanelor fizice, care s-au majorat cu 71.8 la sută (847.0 mil. lei) față de finele anului 2003. De menționat că, tendința de apreciere a leului moldovenesc față de dolarul SUA în prima jumătate a anului 2004, pe fondul unui nivel destul de ridicat al ratelor dobânzilor oferite, a condiționat o majorare rapidă a soldului depozitelor atrase în moneda națională, în detrimentul celor atrase în valută străină.

* Conform metodologiei FMI, din total depozite în sistemul bancar sunt excluse mijloacele băncilor comerciale și ale altor instituții financiare; conturile bugetului de stat; mijloacele extrabugetare; depozitele persoanelor fizice și juridice nerezidente

Soldul depozitelor la termen în valută străină a sporit cu 32.0 la sută până la 2393.6 mil. lei. Exprimat în dolari SUA, acestea s-au majorat cu 55.0 mil. USD și au echivalat cu 192.1 mil. USD la 31 decembrie 2004.

De menționat că, în anul 2004 s-a consemnat o creștere mai lentă a soldului depozitelor persoanelor fizice la termen în valută străină - cu 42.8 la sută (50.7 mil. USD), fiind cauzată, în mare parte, de sporirea fluxului de mijloace bănești transferate de peste hotare de către cetățenii Republicii Moldova.

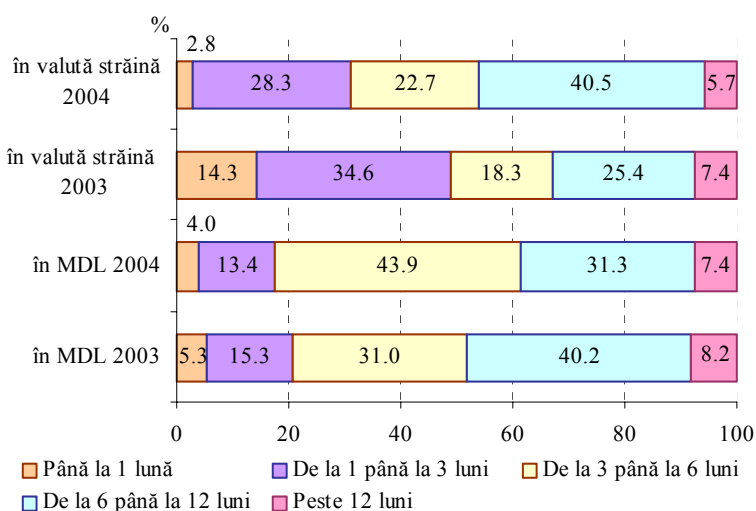
Corespunzător, ponderea depozitelor în valută străină, în structura depozitelor totale s-a redus cu 5.4 puncte procentuale, astfel condiționând reducerea nivelului dolarizării depozitelor de la 50.1 la sută în decembrie 2003 până la 44.7 la sută în decembrie 2004. La finele anului 2004 *depozitele în valută străină* (exprimate în lei) au deținut o pondere de 30.6 la sută în totalul masei monetare M3 comparativ cu 33.9 la sută la 31 decembrie 2003.

Volumul depozitelor atrase la termen în MDL în anul 2004 a constituit 3493.9 mil. lei. Creșterea lor cu 85.1 la sută a fost mult mai înaltă comparativ cu nivelul de 8.8 la sută din anul 2003, fiind influențată, pe de o parte de evoluția cursului leului moldovenesc, iar pe de altă parte de ratele dobânzilor mai atractive practicate de bănci la depozitele în lei. În structură, cel mai esențial segment (cu o cotă de 43.9 la sută) l-au constituit depunerile pe termene de la 3 până la 6 luni, a căror pondere a crescut cu 12.9 puncte procentuale (cu 949.0

mil. lei în volum), din contul celor pe termene de la 6 până la 12 luni, a căror pondere s-a redus cu 8.9 puncte procentuale (graficul nr. 27).

Volumul depozitelor la termen în valută străină atrase în anul 2004 a însumat 3338.7 mil. lei și a crescut cu 431.3 mil. lei (14.8 la sută) comparativ cu anul precedent. Exprimat în USD, ele s-au cifrat la 270.8 mil. USD, sporind cu 29.9 la sută. Depunerile persoanelor fizice au constituit 86.1 la sută din totalul resurselor atrase în valută străină la termen.

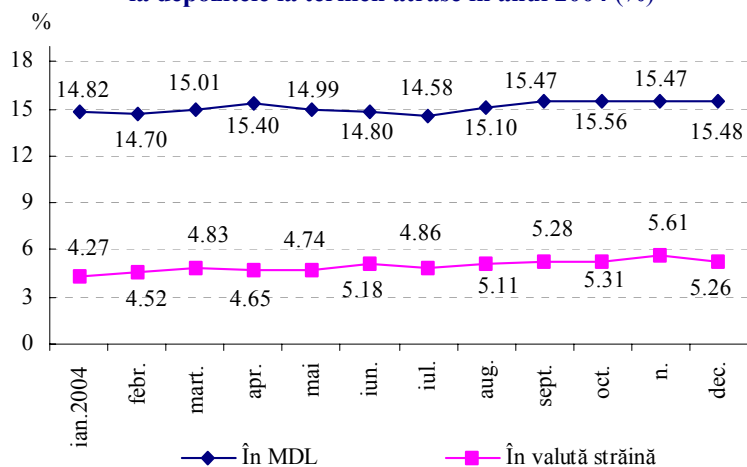
Graficul nr. 27. Structura depozitelor la termen atrase în MDL și în valută străină (%)

Din punctul de vedere al termenelor de atragere, în structura depozitelor în valută străină dominante au fost depozitele pe termene de la 6 până la 12 luni, care au constituit 1352.6 mil. lei sau 109.7 mil. USD (în creștere cu 56.6 mil. USD), urmate apoi de depozitele pe

termene de la 1 până la 3 luni cu o pondere de 28.3 la sută, fiind în descreștere cu 6.3 puncte procentuale (graficul nr. 27).

Graficul nr. 28. Dinamica ratelor medii ponderate ale dobânzilor la depozitele la termen atrase în anul 2004 (%)

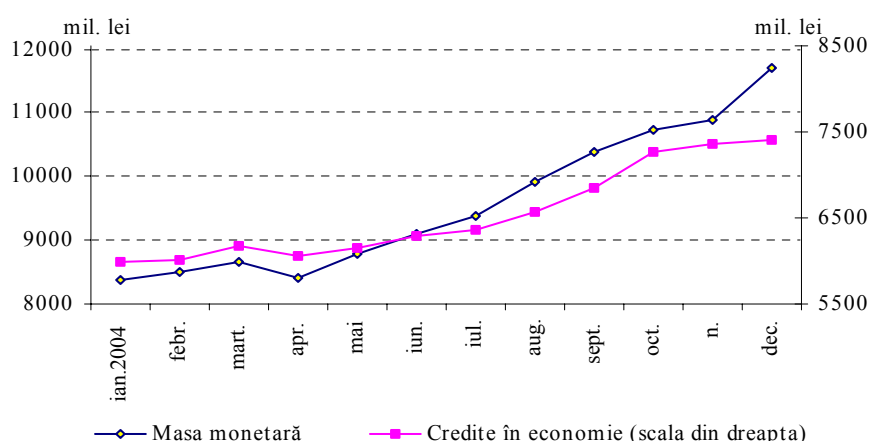
Dinamica ascendentă a dobânzilor la depozite a fost parțial formată sub influența creșterii ratelor dobânzilor în perioada septembrie – decembrie 2003 în condițiile sporirii esențiale a volumului creditării economiei naționale. Cererea de resurse financiare din partea băncilor comerciale a determinat o creștere a ratelor dobânzilor oferite. Această tendință a ratelor medii ponderate la depozitele la termen atrase în moneda națională și în valută străină a continuat și în anul 2004 (graficul nr. 28).

Rata medie anuală a dobânzii la depozitele la termen atrase în moneda națională s-a majorat cu 2.48 puncte procentuale față de anul 2003, constituind 15.16 la sută. **Rata medie anuală la depozitele la termen în valută străină** a crescut cu 1.88 puncte procentuale față de anul precedent, alcătuind 5.0 la sută.

Piața creditelor

Soldul total al creditelor acordate în economie* la sfârșitul anului 2004 a însumat 7399.3 mil. lei, majorându-se cu 22.2 la sută (graficul nr. 29). Pe parcursul anului 2004 s-a manifestat cererea sporită de credite din partea sectorului industriei și comerțului, care au deținut o pondere de 51.1 la sută din totalul creditelor, fiind în creștere cu 33.8 la sută față de anul precedent, urmate apoi de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare cu o pondere de 25.8 la sută din totalul creditelor, consemnând o creștere cu 7.0 la sută (tabelul nr. 22).

Graficul nr. 29. Evoluția agregatelor monetare în anul 2004

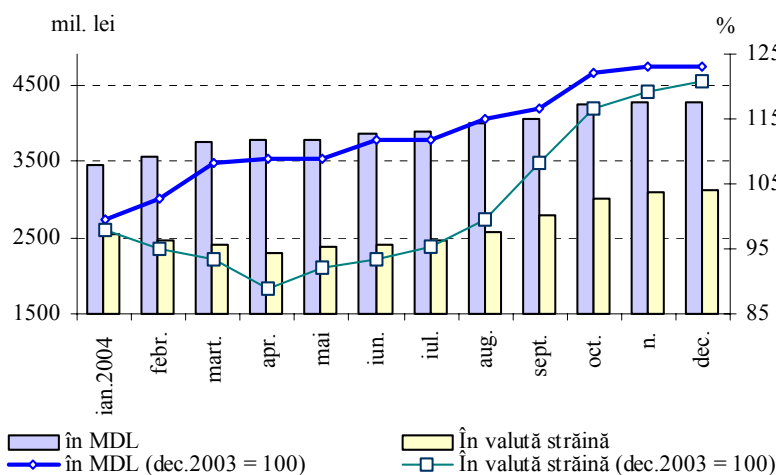

* Conform metodologiei FMI, din total credite în economie (inclusiv dobânda calculată la credite) sunt excluse creditele interbancare și creditele acordate Guvernului

Tabelul nr. 22. Structura creditelor pe ramuri (mil. lei)

	La 31.12.2003	Ponderea în 2003 (%)	La 31.12.2004	Ponderea în 2004 (%)	Creșterea absolută	Creșterea relativă, %
Credite agriculturii și industriei alimentare	1783.1	29.4	1908.2	25.8	125.1	7.0
Credite pentru imobil, construcție și dezvoltare	406.2	6.7	471.3	6.4	65.2	16.0
Credite de consum	166.7	2.8	280.8	3.8	114.1	68.4
Credite industriei energetice și a combustibilului	402.6	6.6	348.0	4.7	-54.6	-13.6
Credite industriei/comerțului	2828.3	46.7	3784.1	51.1	955.7	33.8
Credite pentru construcția drumurilor și transportare	100.1	1.7	205.9	2.8	105.9	105.8
Alte credite	368.2	6.1	401.0	5.4	32.8	8.9
Total	6055.2	100.0	7399.3	100.0	1344.1	22.2

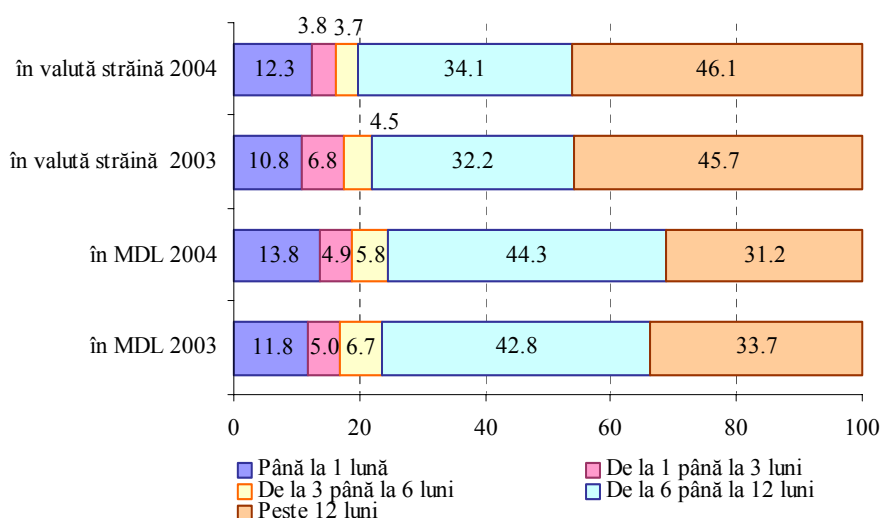
Graficul nr. 30. Evoluția creditelor în economie

Soldul creditelor în moneda națională a crescut cu 23.2 la sută (803.2 mil. lei) până la 4272.0 mil. lei, ponderea acestora constituind 57.7 la sută din totalul creditelor acordate în economie.

Soldul creditelor în valută străină a crescut cu 55.4 mil. USD (28.3 la sută), volumul total al acestora ajungând la 251.0 mil. USD. Exprimată în lei, creșterea lor a fost de 20.9 la sută, ritm datorat și aprecierii nominale a leului față de dolarul SUA (graficul nr. 30).

Graficul nr. 31. Structura creditelor pe termene în MDL și în valută străină (%)

Volumul creditelor noi acordate în moneda națională a crescut cu 18.6 la sută până la nivelul de 5716.1 mil. lei, comparativ cu ritmul creșterii de 15.3 la sută înregistrat în anul 2003.

În structura pe scadențe se relevă menținerea creditelor pe termene de la 6 până la 12 luni drept componentă dominantă a creditelor în lei (44.3 la sută), ponderea lor fiind în creștere cu 1.5 puncte procentuale, fiind urmate apoi de creditele pe termene de peste 12 luni, dar cu o

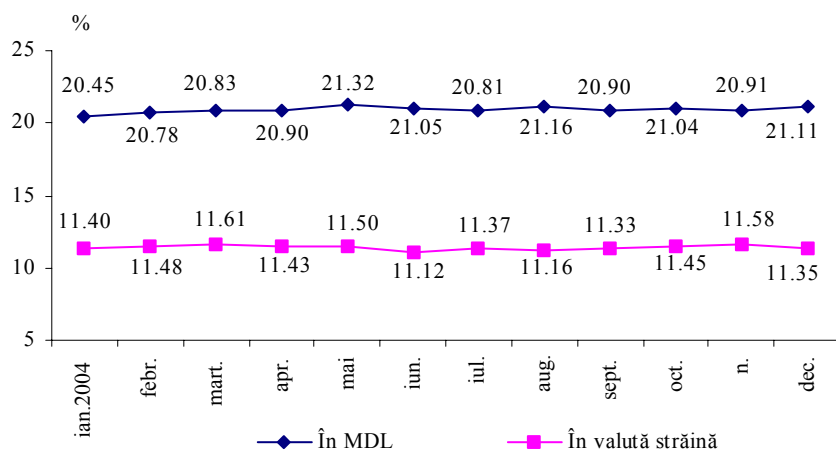

pondere mai redusă (31.2 la sută în anul 2004 față de 33.7 la sută în anul 2003), ceea ce reflectă continuarea procesului de finanțare pe termen mediu și lung (graficul nr. 31).

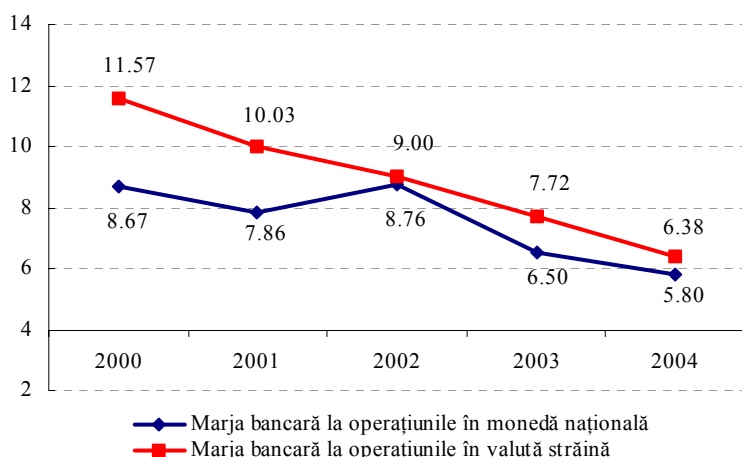
Volumul creditelor noi acordate în valută străină s-a cifrat la 3478.2 mil. lei, în creștere cu 4.5 la sută față de anul 2003. Echivalentul lor în valută străină a crescut cu 43.3 mil. USD (18.1 la sută) și a constituit 282.1 mil. USD.

În perioada de referință cererea sporită la creditele în valută străină acordate pe o perioadă mai îndelungată a determinat creșterea ponderii creditelor noi acordate pe termene de peste 12 luni (de la 45.7 la sută în anul 2003 la 46.1 la sută în anul 2004), al căror volum a crescut cu 20.8 mil. USD (graficul nr. 31).

Graficul nr. 32. Dinamica ratelor medii ponderate la creditele acordate în anul 2004 (%)

Graficul nr. 33. Evoluția marjei bancare la operațiunile în moneda națională și valută străină pentru anii 2000-2004 (puncte procentuale)

Pe parcursul anului 2004 ratele medii la creditele acordate au avut tendințe similare anului precedent, situându-se pe un trend ușor ascendent (graficul nr. 32).

Rata medie ponderată anuală la creditele noi acordate în moneda națională în anul 2004 a constituit 20.96 la sută, înregistrând o creștere cu 1.78 puncte procentuale.

Rata medie ponderată anuală la creditele noi acordate în valută străină de asemenea a crescut (cu 0.54 puncte procentuale) și a constituit 11.39 la sută pentru anul 2004.

Marja bancară (diferența dintre ratele medii anuale ale dobânzilor la credite și depozite) aferentă operațiunilor în moneda națională și în valută străină ale băncilor comerciale a avut un trend descendent, diminuându-se în perioada gestionară cu 0.70 și 1.34 puncte procentuale până la nivelul de 5.80 și 6.38 puncte procentuale, respectiv (graficul nr. 33).

Instrumentele politicii monetare

Politica ratelor dobânzilor

În anul 2004 Banca Națională a Moldovei a continuat orientarea ratelor de dobândă pe piața monetară prin utilizarea coridorului ratelor, delimitat de rata la depozitele overnight și rata la creditele overnight. Punctul de reper în stabilirea ratelor dobânzilor la instrumentele monetare ale Băncii Naționale a Moldovei l-a constituit rata REPO de cumpărare pe termen de două luni a hârtiilor de valoare de stat (HVS), fiind considerată rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Banca Națională a Moldovei a menținut caracterul prudent al politicii ratelor dobânzilor, stabilind ratele dobânzilor în funcție de indicatorii economici și financiari, cum ar fi indicatorii monetari, dinamica proceselor inflaționiste, ratele la depozitele și creditele bancare, cursul de schimb al monedei naționale, ritmul de creștere a produsului intern brut, etc.

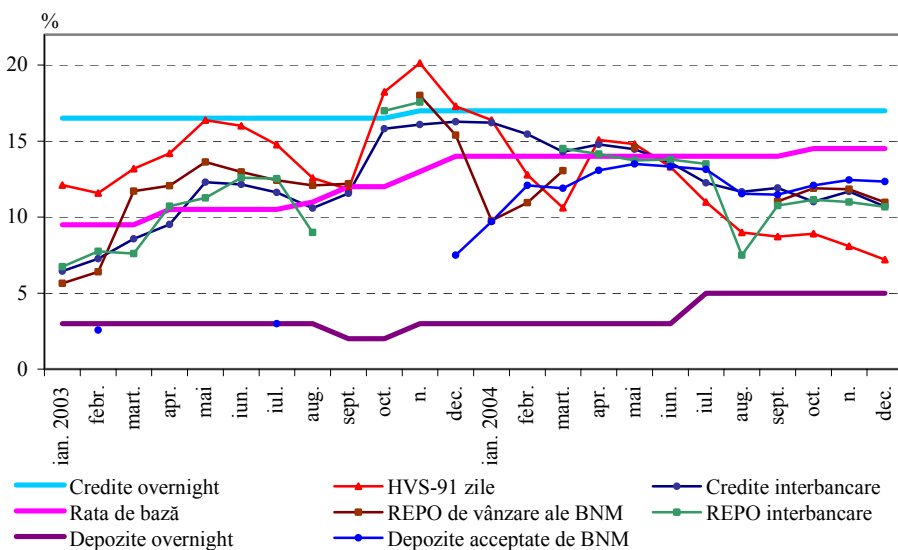
Pe parcursul anului 2004 Banca Națională a Moldovei a luat următoarele decizii în domeniul politicii ratelor dobânzilor:

Tabelul nr. 23. Ratele dobânzilor la instrumentele monetare

Data intrării în vigoare a deciziei	Decizia
2 aprilie 2004	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de 14.0 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 17.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 3.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 16.0 la sută anual. – Rata de bază la creditele pe termen lung se menține la nivelul de 11.5 la sută anual.
29 iunie 2004	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de 14.0 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 17.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight a fost majorată de la nivelul de 3.0 la sută anual la nivelul de 5.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 16.0 la sută anual. – Rata de bază la creditele pe termen lung se menține la nivelul de 11.5 la sută anual.
1 octombrie 2004	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază a fost majorată de la 14.0 la sută la 14.5 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 17.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 5.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 16.0 la sută anual. – Rata de bază la creditele pe termen lung se menține la nivelul de 11.5 la sută anual.
31 decembrie 2004	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de 14.5 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 17.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 5.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 16.0 la sută anual. – Rata de bază la creditele pe termen lung se menține la nivelul de 11.5 la sută anual.

Astfel, în primul semestru al anului 2004 Banca Națională a Moldovei a menținut neschimbat nivelul ratelor dobânzilor. La finele lunii iunie

Graficul nr. 34. Coridorul ratelor stabilite de BNM, ratele dobânzilor la operațiunile BNM pe piața monetară, la tranzacțiile interbancare și la HVS de 91 zile (%)

2004, reieșind din evoluția ratelor dobânzilor pe piața interbancară și în scopul promovării eficiente a politicii monetare, coridorul ratelor a fost îngustat, prin mărirea cu 2.0 puncte procentuale a ratei la depozitele overnight acceptate de Banca Națională a Moldovei până la nivelul de 5.0 la sută anual. Totodată, la finele lunii septembrie 2004 a fost majorată rata de bază (graficul nr. 34).

În anul 2004 Banca Națională a Moldovei a continuat să determine rata de bază la creditele pe termen lung, care pe parcursul anului a fost menținută la nivel de 11.5 la sută anual.

De remarcat că, ratele dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară ale Băncii Naționale a Moldovei au avut rolul de semnal pentru participanții pieței financiare privind orientarea politicii monetare.

Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de dirijare a lichidității

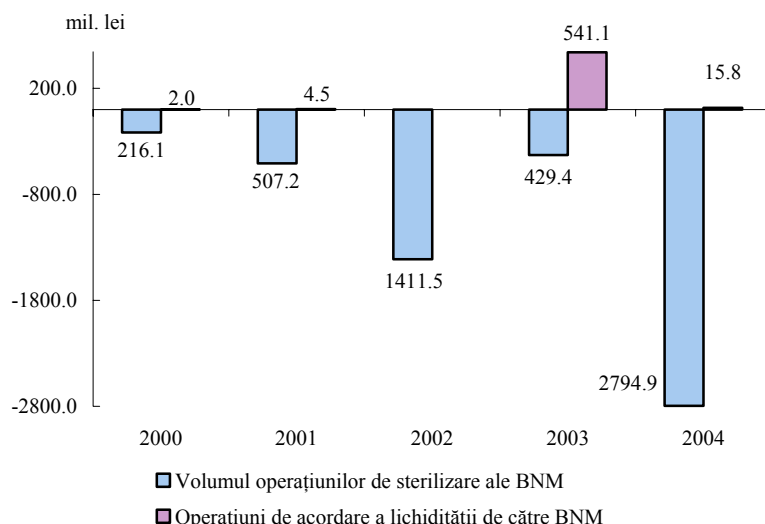
Oferta monetară, suplimentată pe seama intervențiilor Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară a fost echilibrată prin extinderea operațiunilor de sterilizare cu caracter de piață: operațiuni

REPO de vânzare a HVS, vânzări de HVS, licitații de depozit.

Suma integrală a operațiunilor de sterilizare, efectuate de Banca Națională a Moldovei în contextul monetar al anului 2004, a constituit 2794.9 mil. lei, înregistrând o creștere de circa 6.5 ori vizavi de anul 2003 și cu 9.0 la sută comparativ cu volumul total sterilizat pe parcursul anilor 2000-2003 (graficul nr. 35).

Banca Națională a Moldovei a acoperit cererea conjuncturală de lichiditate a unor bănci prin credite overnight, al

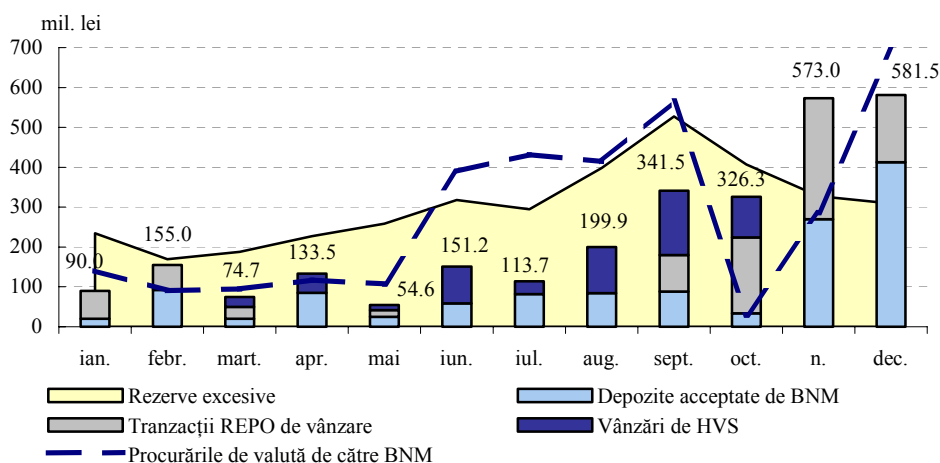
Graficul nr. 35. Operațiunile BNM pe piața monetară în perioada 2000-2004 (mil. lei)

căror volum în anul 2004 a fost neînsemnat (15.8 mil. lei) spre deosebire de anul precedent.

În a doua jumătate a anului 2004 Banca Națională a Moldovei a sporit semnificativ intensitatea aplicării operațiunilor de sterilizare a lichidității. Amplificarea sterilizărilor a fost mai pronunțată în lunile septembrie–decembrie 2004, perioadă în care Banca Națională a

Graficul nr. 36. Volumul rezervelor excesive în conturile băncilor comerciale și volumul operațiunilor de sterilizare a surplusului de lichiditate în anul 2004 (mil. lei)

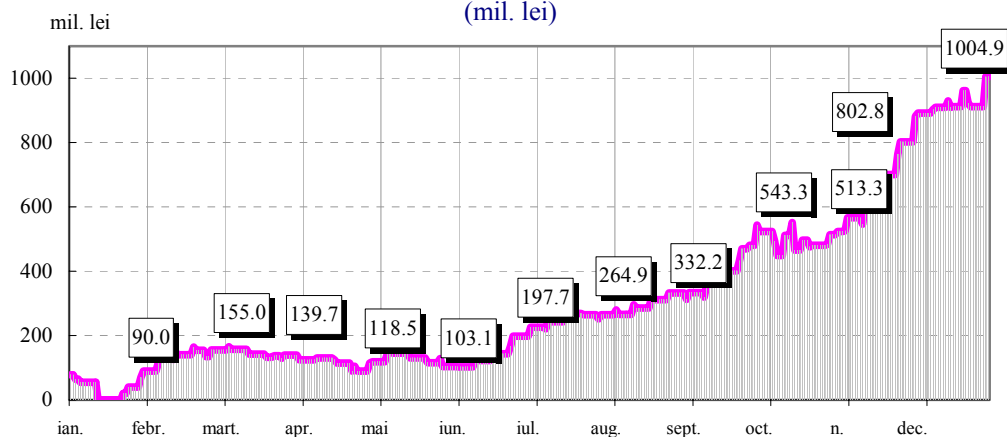
Moldovei a sterilizat un volum de 1822.3 mil. lei, ceea ce reprezintă circa 65.0 la sută din suma totală sterilizată în anul 2004 (graficul nr. 36).

Ratele medii lunare ale dobânzilor la operațiunile de sterilizare au variat pe parcursul anului între 9.75 și 14.03 la sută, fiind în concordanță cu ratele formate pe piața monetară.

Ratele dobânzilor la operațiunile de sterilizare ale Băncii Naționale a Moldovei în anul 2004 au fost mai mici ca în anul 2003. Volumul sterilizărilor efectuate a impus cheltuieli semnificative asupra Băncii Naționale a Moldovei în sumă de 25.4 mil. lei comparativ cu 2.6 mil.

lei în anul 2003.

Graficul nr. 37. Soldul operațiunilor de sterilizare efectuate de BNM în anul 2004 (mil. lei)

Soldul zilnic al operațiunilor de sterilizare a avut un trend ascendent pe parcursul anului gestionar (graficul nr. 37). De menționat că, soldul mediu zilnic al operațiunilor de sterilizare pentru anul 2004 s-a cifrat la 308.3 mil. lei.

Operațiunile de piață deschisă

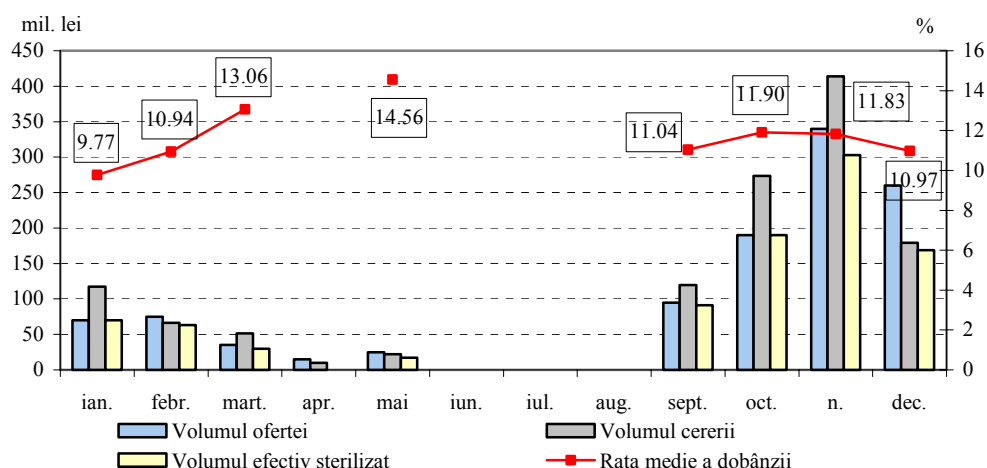
Operațiunile de piață deschisă s-au rezumat la tranzacții REPO de vânzare a HVS și vânzări de HVS din portofoliul Băncii Naționale a Moldovei.

Pe parcursul anului gestionar în cadrul operațiunilor de piață deschisă au fost desfășurate 31 licitații de vânzare a HVS din portofoliul Băncii Naționale a Moldovei și 27 licitații REPO de vânzare a HVS.

REPO de vânzare a HVS

Pe ansamblul anului 2004 prin acest tip de operațiuni au fost oferite spre vânzare hârtii de valoare de stat în volum de 1105.0 mil. lei. Cererea băncilor a însumat 1253.9 mil. lei, iar volumul efectiv sterilizat a constituit 933.0 mil. lei.

Graficul nr. 38. Dinamica indicatorilor licitațiilor REPO de vânzare din cadrul OPD

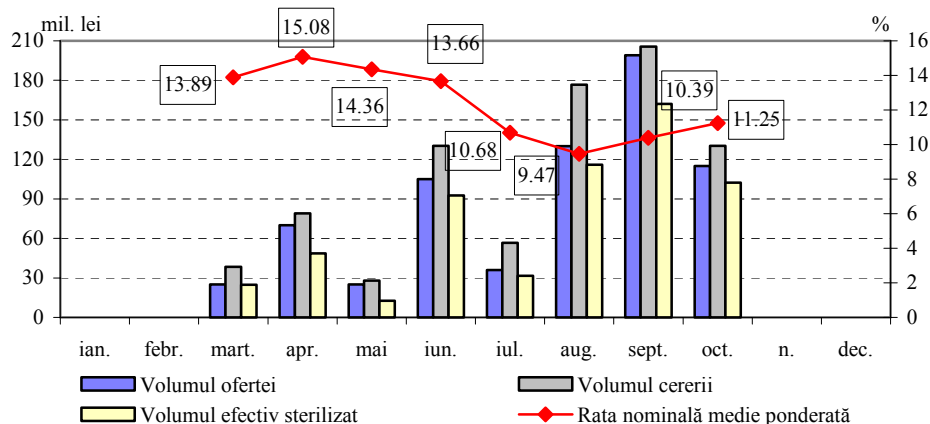
Volumele maxime ale tranzacțiilor au fost realizate în trimestrul IV al anului (graficul nr. 38).

Termenul mediu ponderat al operațiunilor REPO s-a cifrat la 37 zile, iar rata anuală medie ponderată a dobânzii – la 11.49 la sută (comparativ cu 12.40 la sută în anul 2003).

Vânzări de HVS din portofoliul propriu

În anul 2004 Banca Națională a Moldovei a reluat vânzările de HVS din portofoliul propriu în cadrul operațiunilor de piață deschisă. La licitațiile desfășurate în anul gestionar au fost propuse spre vânzare

Graficul nr. 39. Dinamica indicatorilor licitațiilor de vânzare a HVS din cadrul OPD

HVS în volum de 705.0 mil. lei. Cererea băncilor a totalizat 844.8 mil. lei, volumul hârtiilor de valoare vândute constituind 590.2 mil. lei la prețul de vânzare-cumpărare.

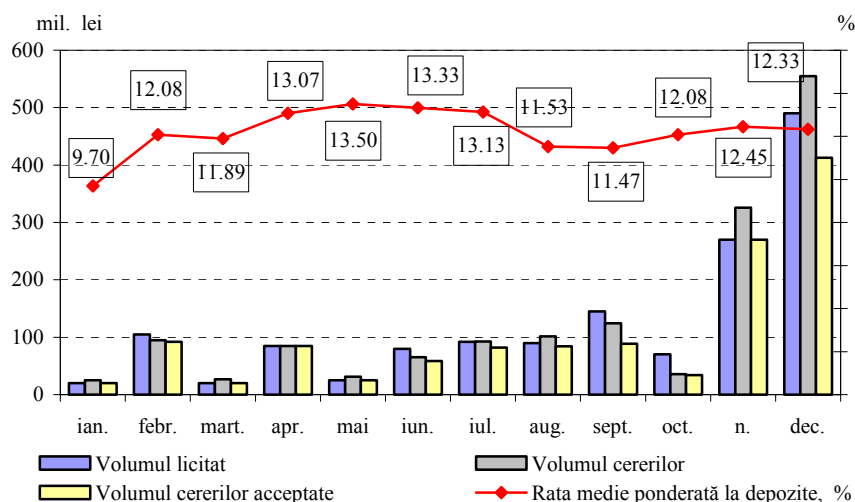
Termenul mediu ponderat al HVS vândute s-a cifrat la 67 zile, iar rata anuală medie ponderată a înregistrat 11.50 la sută (graficul nr. 39).

Operațiuni de depozit

Pe parcursul anului 2004 Banca Națională a Moldovei a desfășurat 43 licitații de depozit la care a oferit un volum de 1491.9 mil. lei. Suma integrală a cererilor băncilor comerciale a constituit 1563.0 mil. lei, depășind suma licitată cu 71.1 mil. lei, iar valoarea cererilor acceptate

s-a cifrat la 1271.7 mil. lei (graficul nr. 40).

Graficul nr. 40. Dinamica indicatorilor licitațiilor de depozit în anul 2004

Spre deosebire de anii precedenți, în anul 2004 Banca Națională a Moldovei a majorat termenul depozitelor: termenul maxim al plasamentelor constituind 57 de zile, comparativ cu 14 zile în anul 2003 și 28 de zile în anul 2002.

Rata medie lunară a dobânzii la depozitele plasate a înregistrat valoarea minimă în luna ianuarie – 9.7 la sută anual și valoarea maximă în luna mai –

13.5 la sută anual. Rata anuală medie ponderată la depozitele acceptate s-a cifrat la 12.34 la sută față de nivelul de 4.8 la sută, constituit la licitațiile din anul precedent.

Rezerve obligatorii

În prima jumătate a anului de referință cerințele de constituire și menținere a rezervelor obligatorii au fost analogice celor determinate pentru anul 2003: norma rezervelor obligatorii a constituit 12.0 la sută din mărimea mijloacelor atrase în lei moldovenești și în valută liber convertibilă (recalculate în lei moldovenești), baza de rezervare rămânând neschimbată. Începând cu luna iulie 2004, în regimul de constituire și menținere a rezervelor obligatorii au intervenit schimbări esențiale. Conform prevederilor Regulamentului cu privire la regimul rezervelor obligatorii, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație nr. 85 din 15 aprilie 2004, și Hotărârii Consiliului de administrație nr. 114 din 20 mai 2004 privind stabilirea normei rezervelor obligatorii și aprobarea etapelor de trecere la rezervare separată, începând cu perioada de urmărire a mijloacelor atrase 1-15 iulie 2004:

- băncile constituie rezervele obligatorii separat în lei moldovenești și în valută liber convertibilă din mijloacele atrase în valutele respective;

- în baza de calcul din care se efectuează rezervarea se includ mijloacele atrase în valute neconvertibile;
- băncile mențin rezervele obligatorii numai în conturi la Banca Națională a Moldovei (prevederea vizând menținerea rezervelor obligatorii în casele băncilor în proporții ce nu depășesc 2.0 la sută din mărimea mijloacelor atrase a fost abrogată);
- a fost diminuată norma rezervelor obligatorii de la 12.0 la 10.0 la sută.

În scopul neafectării condițiilor pieței monetare, pentru trecerea la rezervarea separată a fost stabilită o perioadă tranzitorie, începând cu iulie 2004 până în aprilie 2005, pe parcursul căreia rezervele obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă se constituie în lei moldovenești și în valută liber convertibilă, în proporții stabilite din norma rezervelor obligatorii.

Ca rezultat, suma rezervelor obligatorii în lei moldovenești în luna decembrie 2004 a constituit 696.6 mil. lei, fiind în descreștere cu 112.8 mil. lei sau cu circa 13.9 la sută, comparativ cu luna decembrie 2003. Rezervele obligatorii în USD și euro la 31 decembrie 2004 au însumat, respectiv, 12.2 mil. USD și 5.3 mil. euro, în creștere cu 10.4 mil. USD și 4.5 mil. euro față de 31 iulie 2004.

Facilitățile de lombard și creditele overnight

În anul 2004, în condițiile surplusului de lichiditate urmărit în sistem, instrumentele de vărsare a lichidității (facilitățile de lombard și creditele overnight) n-au căpătat amploare.

Pentru obținerea lichidității pe termen scurt, precum și în scopul menținerii nivelului stabilit al rezervelor obligatorii, în trimestrul I al anului 2004, doar 3 bănci au beneficiat de credite overnight. Volumul integral al creditelor overnight acordate a constituit 15.8 mil. lei.

Activitatea de creditare

Creditele directe acordate băncilor comerciale

Banca Națională a Moldovei în anul 2004 a continuat deservirea creditelor acordate băncilor comerciale în anii anteriori pentru finisarea construcției caselor de locuit ale cooperativelor de construcție a locuințelor.

În anul 2004 soldul creditelor acordate băncilor s-a diminuat cu 13.8 la sută, de la 72.3 mil. lei la 31 decembrie 2003 până la 62.3 mil. lei la finele anului 2004.

Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei

Realizarea prevederilor politicii bugetare în anul 2004 a fost efectuată de către Banca Națională a Moldovei în baza Legii bugetului de stat pentru anul 2004 nr.474-XV din 27.11.2003, Legii nr.195-XV din 17.06.2004 pentru modificarea articolului 27 din Legea bugetului de stat pe anul 2004, Legii privind datoria de stat și garanțiile de stat nr.943-XIII din 18.07.1996 și Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr.548-XIII din 21 iulie 1995.

În structura datoriei interne de stat totale, pe parcursul anului 2004, cota majoritară a fost reprezentată de datoria față de Banca Națională a Moldovei, care la finele anului de referință a alcătuit 2738.0 mil. lei sau circa 73.7 la sută.

Acordarea împrumuturilor

În anul 2004 Banca Națională a Moldovei în baza Legii bugetului de stat pentru anul 2004, articolul 27 (lit. d) a acordat Guvernului un împrumut, în suma echivalentului în lei a 50.0 mil. dolari SUA, pentru achitarea datoriei de stat externe. Astfel, datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei în formă de împrumuturi s-a majorat cu 594.0 mil. lei, constituind 2338.0 mil. lei la situația 31 decembrie 2004.

În anul 2004, Banca Națională a Moldovei în baza Legii bugetului de stat pe anul 2004 a reperfectat împrumuturile acordate Guvernului, rulajul integral al reperfectărilor constituind 9670.5 mil. lei. Împrumuturile acordate Guvernului au fost reperfectate pe termen până la 91 zile, la rata de piață a dobânzii, care a înregistrat valori cuprinse între 6.56 și 12.53 la sută anual.

Hârțile de valoare de stat în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei

Datoria Guvernului față de Banca Națională reprezentată prin hârțile de valoare de stat în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei a rămas neschimbată la 31 decembrie 2004 comparativ cu situația din 31 decembrie 2003, constituind 400.0 mil. lei (la prețul de cumpărare).

Pe parcursul anului gestionar Banca Națională a Moldovei a efectuat reemisiunea hârțiilor de valoare de stat din portofoliul propriu, la ratele dobânzii de piață, cu scadența preponderent de 91 zile, termenul minim fiind de 63 zile, iar maxim de 175 zile. Ratele dobânzii la titlurile emise au variat între 6.56 și 15.71 la sută, rata medie ponderată constituind 10.43 la sută anual.

Ca rezultat al operațiunilor de piață deschisă efectuate de către Banca Națională a Moldovei cu HVS și al reflectării dobânzilor calculate,

Tabelul nr. 24. Dinamica datoriei Guvernului contractată de la Banca Națională a Moldovei în 2004 (mil. lei)

Destinația	Sold la 31.12.2003	Împrumuturi acordate în anul 2004	Pondere, %	Sold la 31.12.2004	Pondere, %
Împrumuturi contractate de la Banca Națională a Moldovei					
- pentru onorarea datoriei externe	1125.7	594.0	52.5	1719.7	62.8
- pentru finanțarea deficitului bugetului de stat	288.5	-	13.4	288.5	10.5
- pentru răscumpărarea în termen a HVS	329.8	-	15.4	329.8	12.1
Total împrumuturi	1744.0	594.0		2338.0	
HVS în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei	400.0	-	18.7	400.0	14.6
Total datoria Guvernului către Banca Națională a Moldovei	2144.0	594.0	100.0	2738.0	100.0

valoarea de bilanț a datoriei Guvernului la 31 decembrie 2004 s-a cifrat la 2740.99 mil. lei, inclusiv:

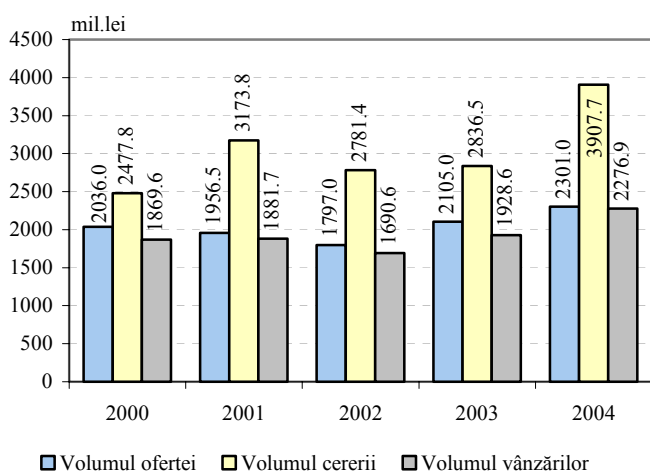
- împrumuturile acordate Guvernului – 2360.65 mil. lei, inclusiv dobânda calculată în sumă de 22.61 mil. lei;
- portofoliul HVS al Băncii Naționale a Moldovei (luând în considerare vânzările definitive de HVS) – 380.34 mil. lei (constituit din HVS la valoarea nominală de 383.93 mil. lei și scontul neamortizat în sumă de 3.59 mil. lei).

Piețele financiare

Piața primară a hârtiilor de valoare de stat

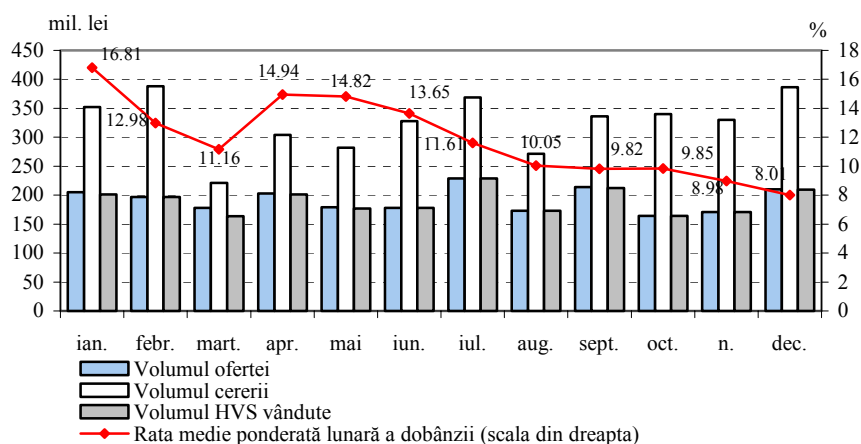
Condițiile financiare din anul 2004 au fost favorabile pentru Ministerul Finanțelor la finanțarea deficitului bugetar din contul emiterii de titluri de stat, permițând reducerea cheltuielilor bugetare la deservirea titlurilor de stat emise.

Graficul nr.41. Volumul ofertei, cererii și a vânzărilor de HVS pe parcursul anilor 2000-2004 (mil. lei)

Aționând ca agent fiscal al statului în vederea vânzării, evidenței și răscumpărării hârtiilor de valoare de stat, Banca Națională a Moldovei a derulat 215 emisiuni de hârtii de valoare de stat în anul 2004. Ministerul Finanțelor a oferit spre vânzare hârtii de valoare de stat în volum de 2301.0 mil. lei, cu 196.0 mil. lei mai mult față de anul 2003. Volumul total al cererilor depuse la licitații a fost cu 1071.2 mil. lei (sau cu 37.8 la sută) superior celui din anul 2003, însumând 3907.7 mil. lei (graficul nr. 41).

Graficul nr. 42. Dinamica lunară a volumului ofertei, cererii și vânzărilor de HVS la licitațiile de piață primară în anul 2004

Volumul titlurilor de stat adjudecate a constituit 2276.9 mil. lei la valoarea nominală, sau 98.95 la sută din oferta anunțată, ceea ce constituie un record atât în valoare absolută cât și în termeni relativi. Acest fapt se evidențiază în dinamica lunară prin corespunderea preponderentă a ofertei cu volumul HVS vândute (graficul nr. 42).

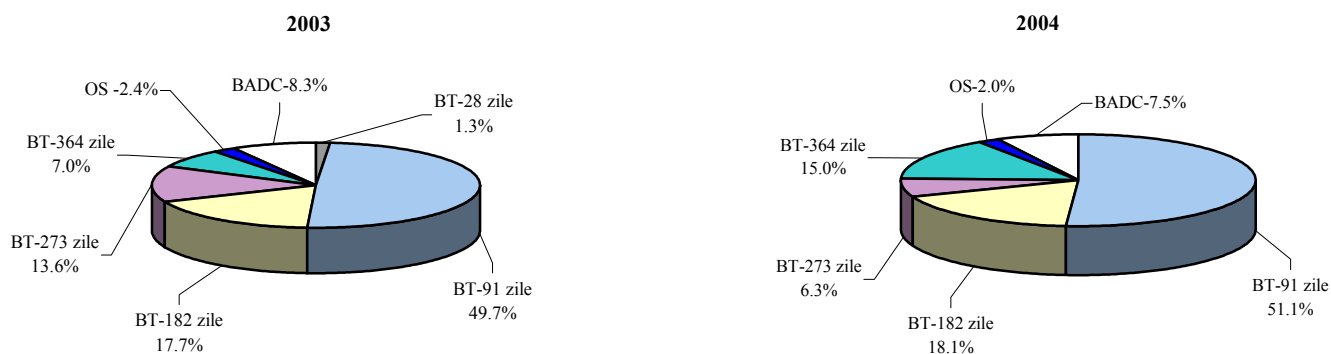
Din volumul total de titluri de stat adjudecate 1792.8 mil. lei au fost procurate de către băncile

comerciale în portofoliile proprii. Deși în valoare absolută suma procurărilor de către bănci a fost superioară celei din anul 2003, ponderea lor în suma total emisă s-a redus, cifrându-se la 78.7 la sută în anul 2004 față de 84.4 la sută în anul precedent.

Respectiv, volumul procurărilor de HVS din contul investitorilor, care a constituit 21.3 la sută din volumul total, a crescut cu 183.4 mil. lei față de anul 2003, însumând 484.1 mil. lei. Aceasta se datorează participării cu sume semnificative pe piața titlurilor de stat a Casei Naționale de asigurări sociale și a Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar.

În anul 2004 nu au mai fost emise bonuri de trezorerie (BT) de 28 zile, iar bonurile de acoperire a decalajului de casă (BADC) de 56 zile, care în 2003 au fost plasate pe parcursul întregului an, în anul gestionar au fost expuse la licitații doar în trimestrele I și II (graficul nr. 43).

Graficul nr. 43. Structura emisiunilor de HVS în diviziune pe tipuri

Începând cu luna august 2004 Ministerul Finanțelor și-a modificat politica privind emisiunea titlurilor, fiind redus numărul scadențelor

oferite la o licitație: de la 4-5 tipuri în anii precedenți – la 3, de regulă bonuri de trezorerie de 91 zile, 182 zile și 364 zile.

Ca rezultat, ponderea titlurilor de 273 zile, emise în prima jumătate a anului 2004, s-a cifrat la 6.3 la sută față de 13.6 la sută în anul 2003. Totodată, cota titlurilor de 364 zile s-a majorat de la 7.0 la sută în 2003 la 15.0 la sută în anul gestionar.

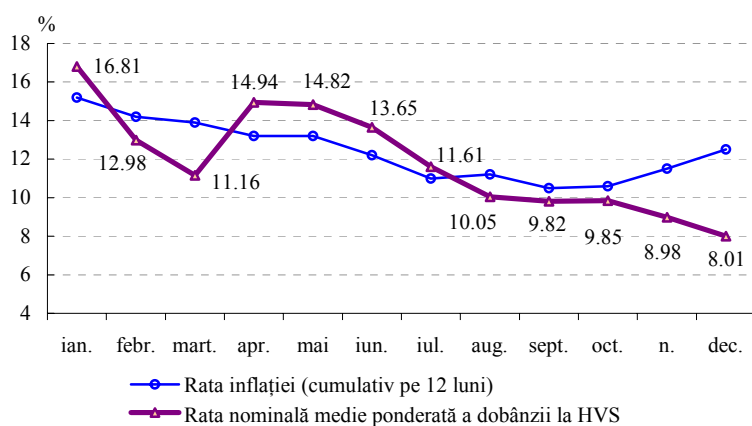
În anul 2004, la fel ca în anul precedent, au fost emise obligațiuni de stat (OS) cu dobândă fixă. De menționat lansarea pentru prima oară a două emisiuni de obligațiuni de stat cu dobânda flotantă cu scadența de 2 ani. Obligațiunile de stat au deținut o cotă de 2.0 la sută în totalul titlurilor emise.

În anul 2004 *scadența medie anuală a titlurilor de stat cu termenul până la un an* a constituit 170 zile, în 2003 acest indicator cifrându-se la 160 zile.

Sporirea interesului băncilor și al investitorilor pentru plasamente în instrumente financiare cu un grad de risc scăzut, stimulat de trendul descendent al nivelului inflației și menținerea pe piața monetară a excesului de lichiditate, a condus la o reducere a ratelor dobânzilor pe

pieța hârtiilor de valoare de stat (graficul nr. 44).

Graficul nr. 44. Corelația dintre rata medie lunară a dobânzii la HVS și nivelul inflației în 2004 (%)

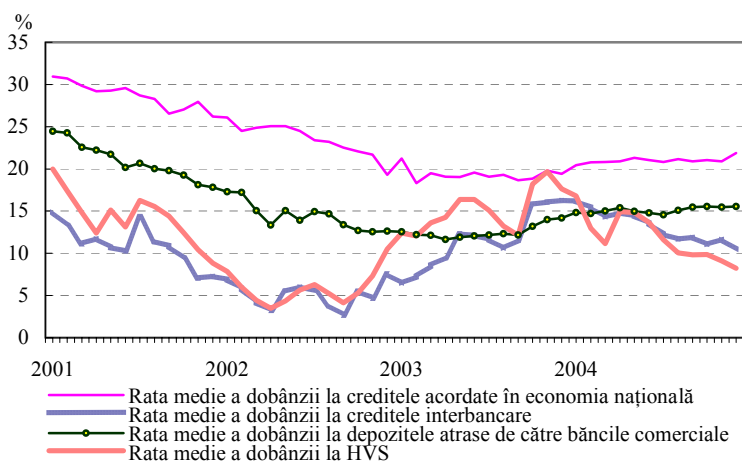
În primele trei luni ale anului 2004 micșorarea presiunilor inflaționiste a condiționat diminuarea ratei medii a dobânzii la hârtiile de valoare de stat de la 17.64 la sută anual în decembrie 2003 până la 11.16 la sută anual în martie 2004.

Începând cu a doua jumătate a lunii martie, nivelul rezervelor bancare s-a redus simțitor în urma sporirii în această perioadă a activității de

creditare a băncilor, fapt ce a condus la diminuarea cererii de titluri de stat. Astfel, rata medie a dobânzii la HVS s-a majorat, atingând în luna aprilie un nivel de 14.94 la sută anual și în luna mai – de 14.82 la sută anual.

Intervențiile valutare masive, întreprinse de Banca Națională a Moldovei începând cu luna mai, s-au soldat cu o emisiune de lei, care la rândul său a condiționat o sporire a cererii la HVS. Ca rezultat, rata medie lunară a dobânzii s-a înscris pe un trend descendent, care s-a menținut până la finele anului, atingând în luna decembrie valoarea minimă din anul 2004 de 8.01 la sută anual.

Graficul nr. 45. Evoluția ratelor dobânzilor pe piața HVS, la depozitele atrase de către bănci, la creditele interbancare și la creditele în economie (%)

Rata medie anuală a dobânzii la hârțiile de valoare de stat cu scadența până la un an emise în 2004 a constituit 11.62 sută anual, în diminuare cu 3.44 puncte procentuale față de valoarea consemnată în anul 2003.

În structura randamentelor oferite de piața monetară în anul 2004 s-au produs schimbări semnificative comparativ cu anul 2003 (graficul nr. 45). Pe fondul rigidității dobânzilor oferite de către băncile comerciale clienților nebancari, ratele dobânzilor la hârțiile de valoare de stat s-au deplasat pe paliere inferioare, fiind substanțial mai mici ca ratele la

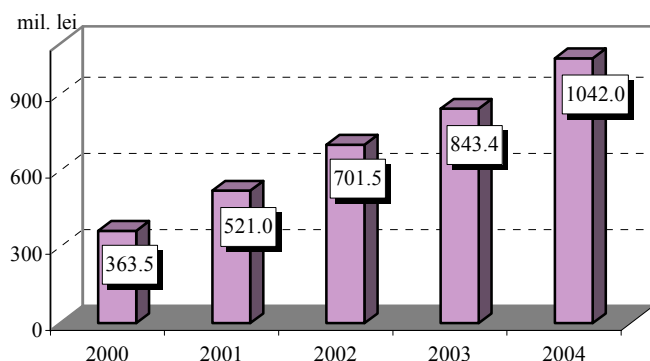
depozitele atrase de către băncile comerciale.

Tabelul nr. 25. Ratele nominale medii ponderate anuale ale profitului la HVS comercializate în 2002-2004, (%)

	BT 28 zile	BA 56 zile	BT 91 zile	BT 182 zile	BT 273 zile	BT 364 zile	OS 365 zile*	OS 2 ani*	OS 3 ani*
Anul 2002	9.65	3.62	5.26	6.07	6.78	7.48			
Anul 2003	9.02	11.39	14.85	15.84	16.29	16.64	16.57	16.65	15.44
Anul 2004		8.39	11.15	11.79	14.98	13.75	14.98	17.45	

* rata efectivă a dobânzii

Graficul nr. 46. Dinamica volumului de HVS în circulație (plasate prin intermediul licitațiilor de piață primară) în perioada 2000-2004 (mil. lei)

Volumul total al hârțiilor de valoare de stat în circulație (plasate prin intermediul licitațiilor pe piața primară) a crescut față de 31 decembrie 2003 cu 198.6 mil. lei la valoarea nominală sau cu 23.5 sută, înregistrând la finele anului 2004 nivelul de 1042.0 mil. lei (graficul nr. 46).

Suma atrasă prin lansarea emisiunilor noi de titluri de stat s-a cifrat la 2161.0 mil. lei, iar volumul răscumpărărilor de HVS a constituit 1961.2 mil. lei la prețul de cumpărare.

În anul gestionar încasările nete de la comercializarea hârțiilor de valoare de stat au totalizat 199.8 mil. lei, încadrându-se în limita de finanțare a deficitului bugetului din această

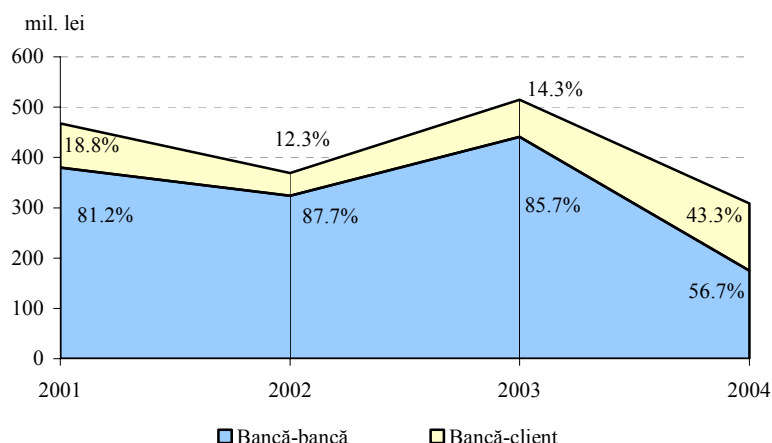
sursă preconizată în Legea bugetului de stat pe anul 2004 (200.0 mil. lei).

Piața secundară a hârțiilor de valoare de stat

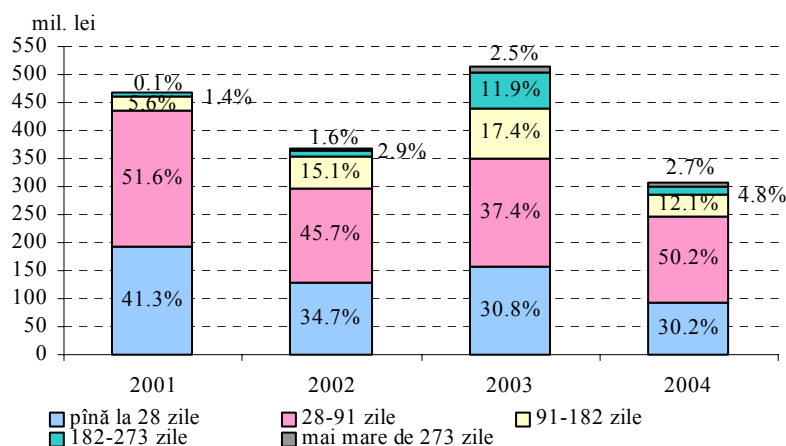
Piața secundară a titlurilor de stat (cu excepția operațiunilor de piață deschisă efectuate de BNM) în anul 2004 s-a situat la un nivel inferior celui din anul precedent.

Tranzacțiile de vânzare-cumpărare cu HVS în anul de referință au marcat un total de 308.3 mil. lei,

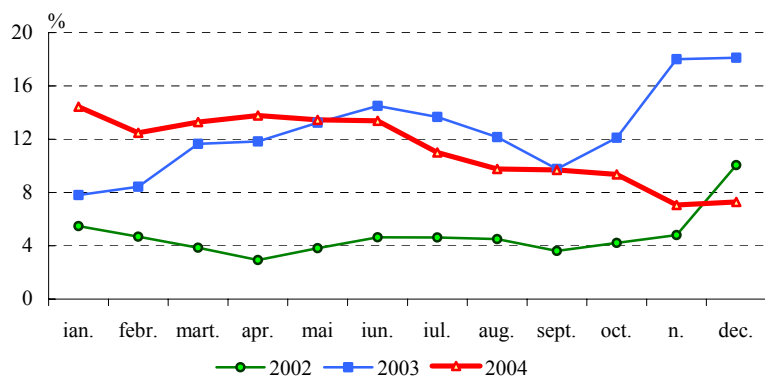
Graficul nr. 47. Volumul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare și structura comercializării HVS în diviziune pe participanți în 2001-2004

Graficul nr. 48. Structura tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a HVS efectuate pe piața secundară în profilul scadențelor

Graficul nr. 49. Dinamica ratei nominale medii ponderate a profitului la HVS comercializate pe piața secundară în perioada 2002-2004 (%)

marcat un total de 308.3 mil. lei, micșorându-se de 1.7 ori față de anul 2003. De menționat creșterea absolută și relativă comparativ cu anul trecut a volumului tranzacțiilor de tip bancă-client, care au înregistrat 133.6 mil. lei sau 43.3 la sută din totalul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare față de 73.8 mil. lei sau 14.3 la sută în anul 2003 (graficul nr. 47).

În structura HVS comercializate pe piața secundară pe parcursul anului

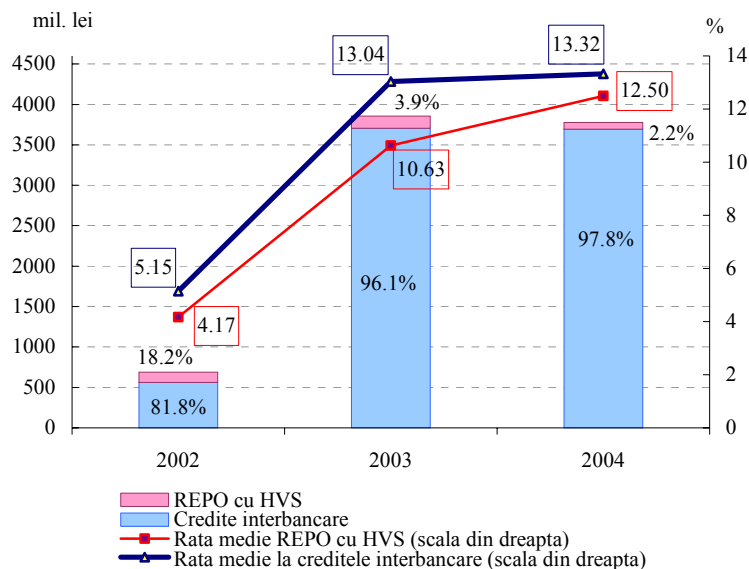
2004 au predominat titlurile cu scadențele de la 28 zile până la 91 zile, a căror pondere a constituit 50.2 la sută din volumul total. Hârtiile de valoare de stat cu scadențele de până la 28 zile au continuat să demonstreze o solicitare stabilă din partea investitorilor, în timp ce ponderea HVS cu scadențe mai mari s-a redus față de anul precedent (graficul nr. 48).

Randamentul titlurilor de stat tranzacționate pe piața secundară în anul 2004 s-a plasat pe un trend descendent, de la 14.44 la sută în luna ianuarie până la 7.29 la sută în luna decembrie 2004. Rata nominală medie ponderată a profitului s-a diminuat cu 1.4 puncte procentuale în comparație cu anul precedent, înregistrând valoarea de 11.28 la sută în anul 2004 (graficul nr. 49).

Piața monetară interbancară

În anul 2004, în condițiile amplificării excedentului de lichiditate din sistemul bancar, piața monetară interbancară a continuat să fie activă, menținându-și indicatorii cantitativi la nivelul anului precedent (graficul nr. 50). Volumul total al tranzacțiilor pe piața interbancară în

Graficul nr. 50. Volumul tranzacțiilor interbancare și evoluția ratelor dobânzilor aferente în perioada 2002-2004

anul 2004 a constituit 3778.5 mil. lei, diminuându-se cu 78.1 mil. lei (2.0 la sută) comparativ cu anul precedent.

Componenta principală în rulajul tranzacțiilor interbancare efectuate în anul 2004 a fost reprezentată de creditele interbancare (3693.4 mil. lei), care au rămas practic la nivelul anului precedent. Volumul operațiunilor REPO cu HVS în anul 2004 a însumat 85.1 mil. lei, fiind cu 65.0 mil. lei (43.3 la sută) inferior nivelului din anul 2003.

De menționat că, rata lunară medie ponderată a dobânzii la tranzacțiile interbancare s-a redus cu 5.17 puncte procentuale de la 16.19 la sută în luna

ianuarie până la 11.02 la sută în decembrie 2004. În anul 2004 tranzacțiile interbancare s-au realizat în special pe segmentul scadențelor scurte, ponderea creditelor overnight în rulajele lunare fiind cuprinsă între 71.0 și 97.5 la sută din totalul creditelor. Astfel, scadența medie a tranzacțiilor a constituit 6 zile în anul 2004 față de 7 zile în anul precedent.

Evidența hârtiilor de valoare de stat în Sistemul de înscrieri în conturi la BNM (SIC)

Sistemul electronic de înscrieri în conturi organizat la Banca Națională a Moldovei cuprinde întreg spectrul de operațiuni efectuate cu hârtiile de valoare de stat, servește drept suport pentru susținerea politicii monetare a Băncii Naționale și oferă participanților servicii complete de custodie. La data de 31 decembrie 2004 în Sistemul de înscrieri în conturi au fost înregistrate hârtii de valoare de stat în sumă totală de 3833.6 mil. lei la valoarea nominală (cu 774.8 mil. lei sau 25.3 la sută mai mult față de finele anului 2003), inclusiv:

- 1042.0 mil. lei sau 27.2 la sută – HVS emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară;
- 2383.6 mil. lei sau 62.2 la sută – HVS emise și livrate pentru garantarea împrumuturilor acordate statului;
- 408.0 mil. lei sau 10.6 la sută – HVS emise prin intermediul conversiunii împrumuturilor acordate statului anterior.

Suma totală a HVS înregistrate în SIC la valoarea nominală a fost repartizată în diviziune pe deținători în felul următor:

Bănci comerciale

- la 31.12.2004 – 1210.3 mil. lei
- la 31.12.2003 – 727.9 mil. lei

Alți investitori (inclusiv Fondul de garantare a depozitelor)

- la 31.12.2004 – 169.3 mil. lei
- la 31.12.2003 – 194.5 mil. lei

Ministerul Finanțelor (HVS gajate BNM ca garanție a împrumuturilor acordate)

- la 31.12.2004 – 2079.7 mil. lei
- la 31.12.2003 – 1801.2 mil. lei

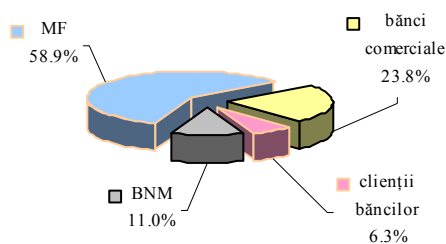
Banca Națională a Moldovei

- la 31.12.2004 – 374.3 mil. lei
- la 31.12.2003 – 335.2 mil. lei.

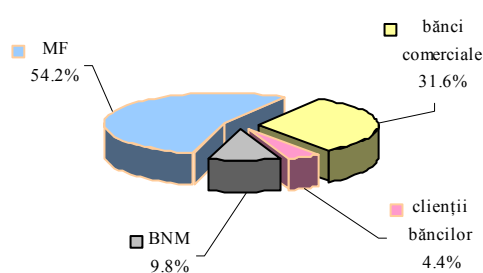
În anul gestionar cota HVS deținute de către Ministerul Finanțelor, BNM și clienții băncilor s-a diminuat, iar cea a băncilor comerciale a crescut (graficul nr. 51).

Graficul nr. 51. Cotele deținătorilor hârtiilor de valoare de stat înregistrate în SIC (%)

La situația din 31.12.2003

La situația din 31.12.2004

Pe parcursul anului de referință în SIC la Banca Națională a Moldovei au fost înregistrate 6487 operațiuni în valoare de 31692.6 mil. lei (cu 3740.2 mil. lei mai mult ca în anul precedent), dintre care:

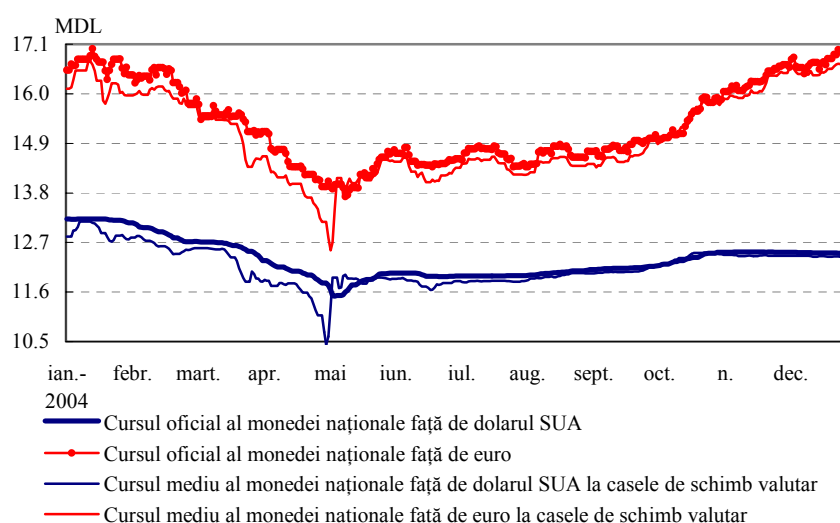
- Operațiunile pe piața primară – 14321.1 mil. lei;
- Răscumpărarea de către Ministerul Finanțelor a hârtiilor de valoare de stat la data scadenței acestora – 13546.3 mil. lei;
- Operațiuni de piață deschisă efectuate de BNM – 2261.5 mil. lei;
- Operațiuni de vânzare-cumpărare efectuate pe piața secundară – 308.3 mil. lei;
- Operațiuni REPO (etapa I și II) – 170.8 mil. lei;
- Operațiuni de transfer – 3.6 mil. lei;
- Operațiuni de gajare – 1081.0 mil. lei.

Evoluția pieței valutare

Dinamica cursului valutar în anul 2004

Pe parcursul anului 2004 cursul oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA s-a apreciat cu 5.75 la sută (de la 13.22 lei pentru 1 dolar SUA la data de 31 decembrie 2003 până la 12.46 lei pentru 1 dolar SUA la sfârșitul lunii decembrie 2004) și față de euro s-a depreciat cu 2.6 la sută (de la 16.5256 lei pentru un euro la data de 31 decembrie 2003 până la 16.9542 lei pentru un euro la sfârșitul lunii decembrie 2004).

Graficul nr. 52. Evoluția cursului de schimb oficial nominal și cursului mediu la casele de schimb valutar al monedei naționale față de dolarul SUA și euro pe parcursul anului 2004

Analiza fluctuațiilor cursului oficial pe parcursul perioadei de gestiune relevă o apreciere a monedei naționale în raport cu dolarul SUA în perioada ianuarie - 6 mai 2004, atingând nivelul minim de 11.5116 lei pentru un dolar SUA, fiind ulterior urmată de o perioadă de ușoară depreciere (graficul nr.52).

Evoluția cursului oficial de schimb al leului moldovenesc față de euro a fost determinată de fluctuațiile monedei unice europene față de dolarul SUA pe piața valutară internațională.

Cursul de schimb al monedei naționale pe piața de numerar în anul gestionar a avut o tendință de apreciere similară cursului oficial, cu excepția trimestrelor I și II, remarcate printr-o apreciere mai pronunțată a cursului mediu pe piața de numerar față de cel oficial, datorită unei volatilități mai mari a pieței de numerar în comparație cu alte segmente ale pieței valutare.

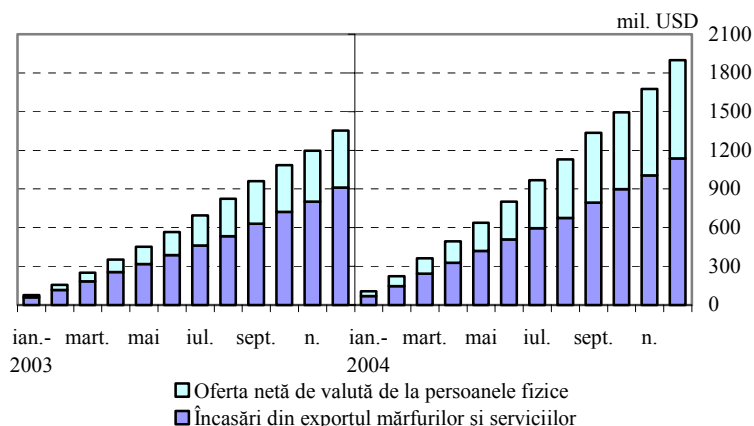
Factorii principali care au determinat evoluția cursului de schimb în anul 2004 au fost:

- Volumul masiv de valută străină pe piața valutară internă** provenită din încasările din exportul de mărfuri și servicii și din transferurile de peste hotare efectuate de către cetățenii Republicii Moldova;
- Deprecierea semnificativă a dolarului SUA** pe piețele internaționale* și pe piața internă.

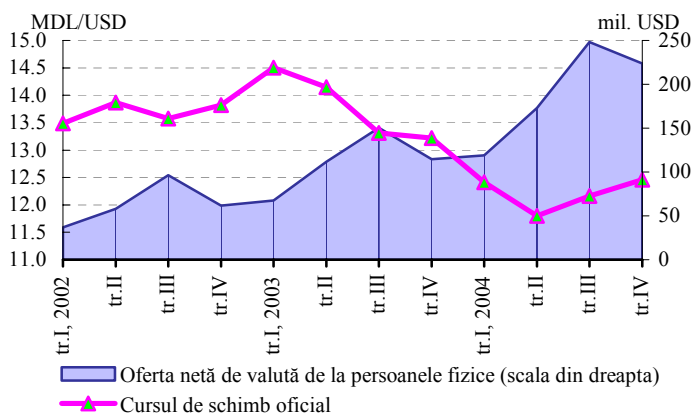
* Aprecierea monedelor naționale față de dolarul SUA reprezintă în ultimul timp un fenomen global cu care se confruntă majoritatea țărilor din regiune, fiind dictată de deprecierea dolarului SUA față de alte valute pe piața internațională. La situația din 31 decembrie 2004 aprecierea nominală a monedei naționale față de dolarul SUA comparativ cu finele anului 2003 a constituit: 20% - în Polonia; 14.0% - în Cehia; 13.6% - în Ungaria; 13.5% - în Slovacia; 12% - în Georgia; 11.7% - în România; 9.6% - în Kazahstan; 6.9% - în Kirgizstan; 5.1% - în Rusia.

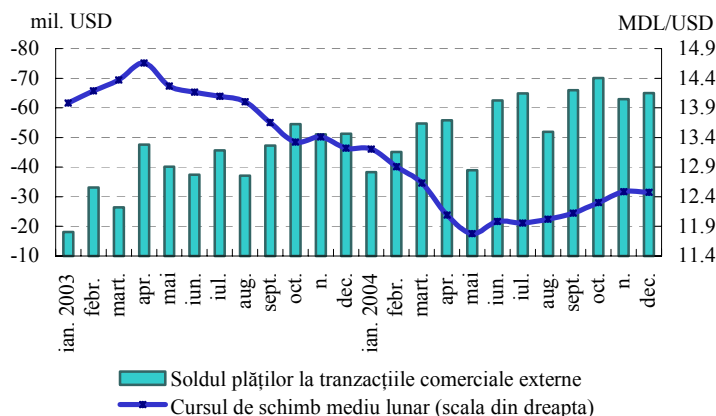
Graficul nr. 53. Fluxul de valută în perioada 2003-2004 (cumulativ de la începutul anului)

Graficul nr. 54. Evoluția cursului de schimb și oferta netă de valută de la persoanele fizice în anii 2002-2004

Graficul nr. 55. Evoluția cursului de schimb și a balanței bunurilor și serviciilor

a) Conform datelor statisticii bancare în anul 2004 încasările din exportul de bunuri și servicii au constituit 1135.9 mil. USD, majorându-se cu 24.8 la sută față de anul 2003. Volumul ofertei nete de valută străină de la persoanele fizice* în anul 2004 a constituit 763.9 mil. USD, sporind cu 72.2 la sută față de anul 2003 (443.7 mil. USD) (graficul nr. 53).

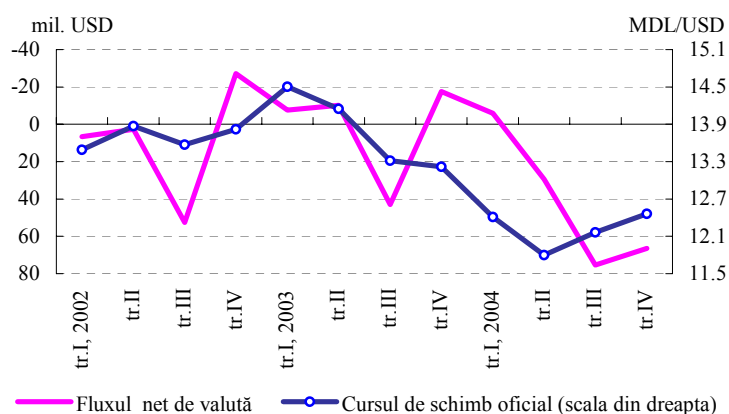
Astfel, în perioada ianuarie–aprilie 2004, pe fundalul menținerii deficitului balanței bunurilor și a serviciilor, sporirea considerabilă a ofertei nete de valută străină de la persoanele fizice a determinat o apreciere a cursului oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA, nivelul minim fiind atins în luna mai, când deficitul balanței bunurilor și serviciilor a consemnat cea mai joasă valoare - de 38.9 mil. USD. În perioada iunie-decembrie 2004, în urma creșterii soldului negativ al plăților aferente tranzacțiilor de export/import s-a consemnat o depreciere lentă a cursului oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA (graficele nr. 54 și 55).

Oferta netă de valută străină de la persoanele fizice a constituit 29.4 la sută din PIB în anul 2004 comparativ cu 22.4 la sută din PIB în anul precedent. În fluxul total de valută străină ponderea ofertei nete s-a majorat de la 29.0 la sută în anul 2003 până la 36.7 la sută în anul gestionar.

Respectiv, gradul de acoperire a plăților pentru import prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a fost în creștere, de la 31.7 la sută în anul 2003 până la 42.2 la sută în anul 2004.

* Sursa: Raportul privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bancă pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncii

Graficul nr.56. Dinamica fluxului total net de valută străină și a cursului de schimb al monedei naționale în 2002-2004

La majorarea ofertei totale de valută străină, de asemenea, au contribuit mijloacele financiare (în dinamică netă) aferente angajamentelor externe private (42.9 mil. USD) și investițiilor directe și de portofoliu (34.9 mil. USD).

Astfel, evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA a fost influențată, în mare parte, de dinamica fluxului total net de valută străină, ceea ce a reprezentat pe parcursul anului 2004 o depășire esențială a ofertei de valută față de cererea de valută existentă pe piața internă (graficul nr. 56).

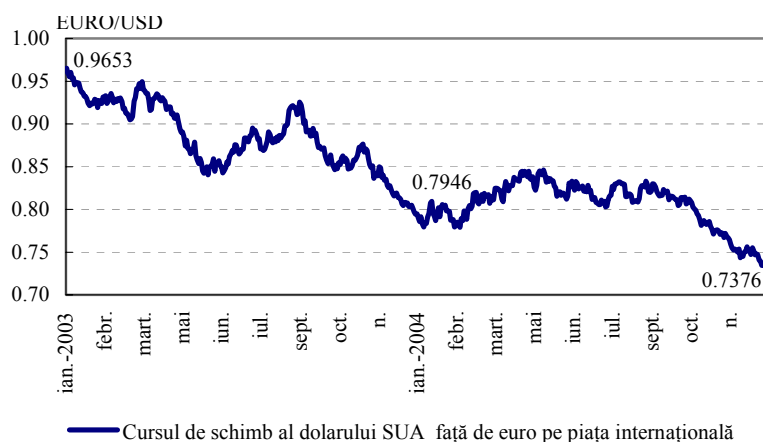
b) Pe parcursul anului de gestiune cursul de schimb al dolarului SUA față de moneda unică europeană s-a depreciat atât pe piața internațională, cât și pe piața internă, ceea ce a condus la diminuarea cererii față de această valută, stimulând convertirea în euro a activelor denominate în dolari SUA. Astfel, soldul depozitelor în euro

(exprimate în dolari SUA) pe parcursul anului 2004 a sporit cu 49.6 mil. USD (77.9 la sută) până la echivalentul a 113.3 mil. USD, condiționând majorarea ponderii acestora în soldul total al depozitelor în valută străină de la 27.8 la sută în decembrie 2003 până la 38.4 la sută în decembrie 2004. Totodată, depozitele atrase în dolari SUA au sporit nesemnificativ cu 9.7 la sută până la 177.3 mil. USD la finele lunii decembrie 2004. O situație similară s-a remarcat și în structura tranzacțiilor în valută străină efectuate

pe parcursul anului 2004: ponderea tranzacțiilor efectuate în dolari SUA s-a diminuat de la 80.3 la sută în decembrie 2003 până la 77.1 la sută în decembrie 2004, iar cea a tranzacțiilor efectuate în euro pe piața valutară s-a majorat - de la 15.9 la sută până la 19.7 la sută, respectiv.

În același timp, pe parcursul anului de raportare s-a remarcat o sporire mai accentuată a atractivității monedei naționale pentru tezurizare, ceea ce a contribuit la o reducere a gradului de dolarizare a depozitelor bancare de la 50.1 la sută la 31 decembrie 2003 până la 44.7 la sută la 31 decembrie 2004.

Graficul nr. 57. Evoluția cursului de schimb al dolarului SUA față de euro pe piața internațională în 2003-2004

În anul 2004, în condițiile afluxului masiv de valută străină pe piața valutară internă, Banca Națională a Moldovei a reușit să tempereze aprecierea leului moldovenesc și să majoreze rezervele valutare internaționale, întreprinzând următoarele măsuri:

- majorarea intervențiilor pe piața valutară internă*;
- utilizarea instrumentelor reversibile ale politicii valutare, cum ar fi tranzacțiile de tip *swap* (în sumă totală de 44.9 mil. USD);
- intensificarea operațiunilor de sterilizare a excesului de lichiditate;
- modificarea cadrului normativ în domeniul reglementării valutare**.

Informația privind fluxurile și refluxurile de valută străină (înregistrate conform metodologiei statisticii bancare privind tranzacțiile internaționale) pe parcursul anilor 2003–2004 este prezentată în dinamică trimestrială în tabelul nr. 26.

Tabelul nr. 26. Structura fluxului și refluxului de valută străină (fără sectorul de stat) (mil. USD)

	Tr.I	Tr.II	Tr.III	Tr.IV	Anul 2003		Tr.I	Tr.II	Tr.III	Tr.IV	Anul 2004		Anul 2004 față de 2003, mil. USD	Ritmul creșterii, anul 2004 față de 2003, %
					mil. USD	Cota - parte, %					mil. USD	Cota - parte, %		
Flux total de valută	267.4	338.3	450.9	474.9	1531.5	100.0	395.9	490.3	569.5	622.7	2078.4	100.0	546.9	35.7
<i>Exportul mărfurilor și serviciilor</i>	183.3	203.6	243.7	279.7	910.3	59.4	244.3	264.3	286.9	340.4	1135.9	54.7	225.6	24.8
<i>Oferta netă de valută de la persoanele fizice</i>	67.3	111.5	150.2	114.7	443.7	29.0	119.1	173.1	248.1	223.6	763.9	36.7	320.2	72.2
<i>Credite³</i>	14.4	23.5	57.3	70.6	165.8	10.8	27.7	44.6	32.9	38.5	143.7	6.9	-22.1	-13.3
<i>Investiții directe și de portofoliu (fluxul net)</i>	2.4	-0.3	-0.3	9.9	11.7	0.8	4.8	8.3	1.6	20.2	34.9	1.7	23.2	198.3
Reflux total de valută	275.1	348.6	409.3	492.4	1525.4	100.0	401.9	460.8	494.1	556.1	1912.9	100.0	387.5	25.4
<i>Importul mărfurilor și serviciilor</i>	260.9	328.7	373.7	436.5	1399.8	91.8	382.5	421.5	469.7	538.4	1812.1	94.7	412.3	29.5
<i>Deservirea creditelor</i>	14.2	19.9	35.6	55.9	125.6	8.2	19.4	39.3	24.4	17.7	100.8	5.3	-24.8	-19.7
Flux net de valută	-7.7	-10.3	41.6	-17.5	6.1		-6.0	29.5	75.4	66.6	165.5			

Sursa: Statistica bancară privind tranzacțiile internaționale (fără sectorul de stat)

În anul 2004 **fluxul de valută***** s-a cifrat la 2078.4 mil. USD provenind din următoarele surse: încasările din exportul de mărfuri și servicii – 54.7 la sută, oferta netă de valută străină de la persoane

* Cumpărările nete ale BNM pe piața valutară internă în anul 2004 s-au cifrat la 277.8 mil. USD comparativ cu 92.5 mil. USD în anul 2003, majorându-se de 3.0 ori

** Au fost majorate plafoanele de transferare a valutei străine peste hotare de către persoanele fizice rezidente, au fost suspendate prevederile referitoare la termenul maxim de 7 zile bancare de menținere în conturile persoanelor juridice rezidente a valutei străine achiziționate contra lei moldovenești pe piața valutară internă, au fost liberalizate unele operațiuni ce țin de transferul de capital sub formă de investiții directe de către persoanele juridice rezidente, a fost majorat plafonul minim al aporturilor bănești în capitalul statutar al caselor de schimb valutar ș.a.

*** Fără sectorul de stat

fizice – 36.7 la sută, creditele externe - 6.9 la sută, investițiile directe și de portofoliu nete – 1.7 la sută.

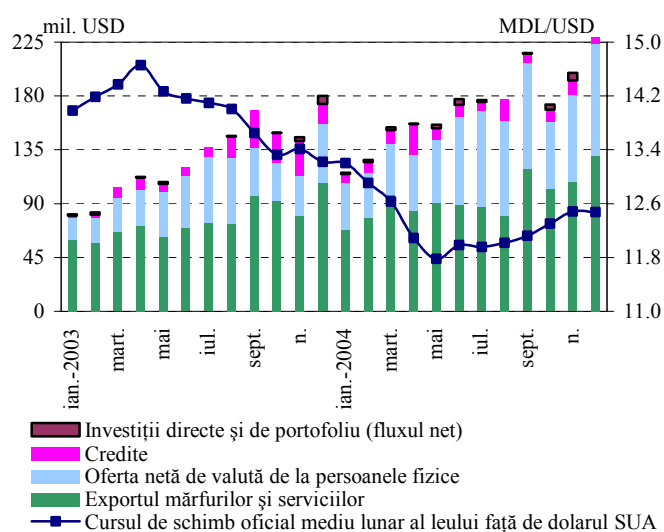
Fluxul de valută în perioada gestionară s-a majorat cu 546.9 mil. USD, sau cu 35.7 la sută, comparativ cu anul 2003. La această creștere a contribuit sporirea ofertei nete de valută străină de la persoanele fizice cu 320.2 mil. USD (sau cu 72.2 la sută) și a încasărilor din exportul de mărfuri și servicii cu 225.6 mil. USD (24.8 la sută).

Refluxul de valută* a însumat 1912.9 mil. USD, fiind condiționat de plățile vizând importul de mărfuri și servicii cu o pondere de 94.7 la sută și plățile aferente deservirii creditelor externe – 5.3 la sută.

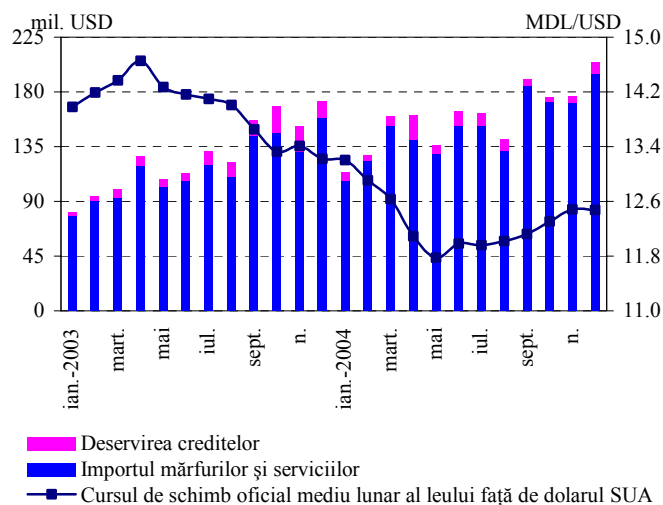
Refluxul de valută în perioada analizată a sporit în comparație cu fluxul de valută în proporții mai mici - cu 387.5 mil. USD (25.4 la sută), fiind generat de majorarea plăților aferente importurilor cu 412.3 mil. USD (29.5 la sută).

Evoluția cursului de schimb mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA și dinamica fluxurilor și refluxurilor de valută străină în perioada 2003-2004 este reflectată în graficele nr.58 și 59.

Graficul nr. 58. Dinamica cursului oficial mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA și a fluxurilor de valută străină în perioada 2003-2004

Graficul nr. 59. Dinamica cursului oficial mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA și a refluxurilor de valută străină în perioada 2003-2004

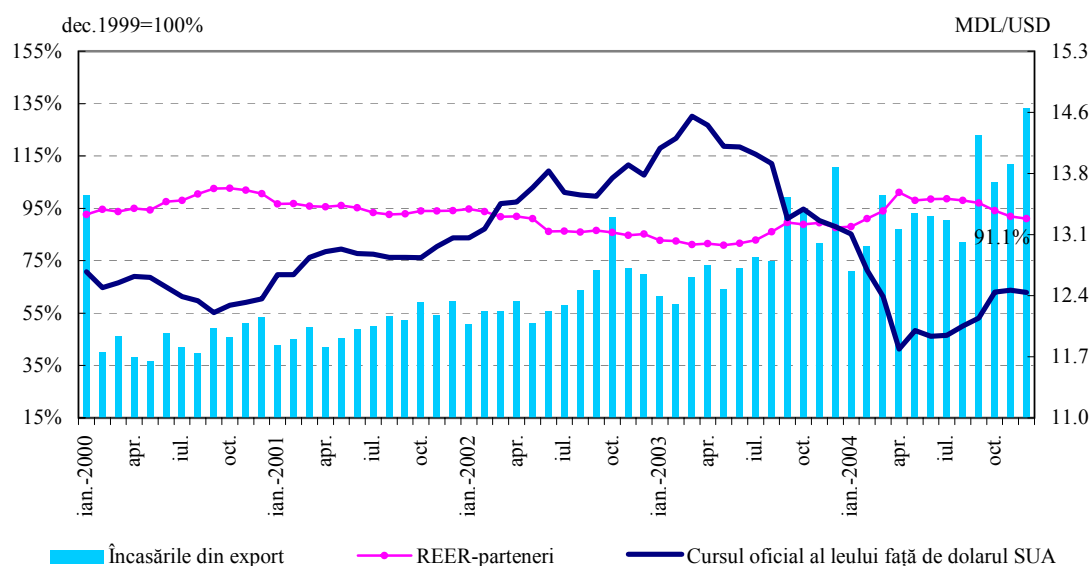
Pe parcursul anului 2004 *cursul de schimb nominal efectiv al monedei naționale (NEER)*, calculat față de luna decembrie 1999 reieșind din ponderea principalilor parteneri comerciali în cadrul tranzacțiilor de comerț exterior, s-a apreciat cu 0.6 puncte procentuale, de la 97.2 la sută la finele lunii decembrie 2003 până 97.8 la sută la finele lunii decembrie 2004.

La finele lunii decembrie 2004 *cursul real efectiv al monedei naționale (REER)*, care este un indicator mai complex, reflectând

* Fără sectorul de stat

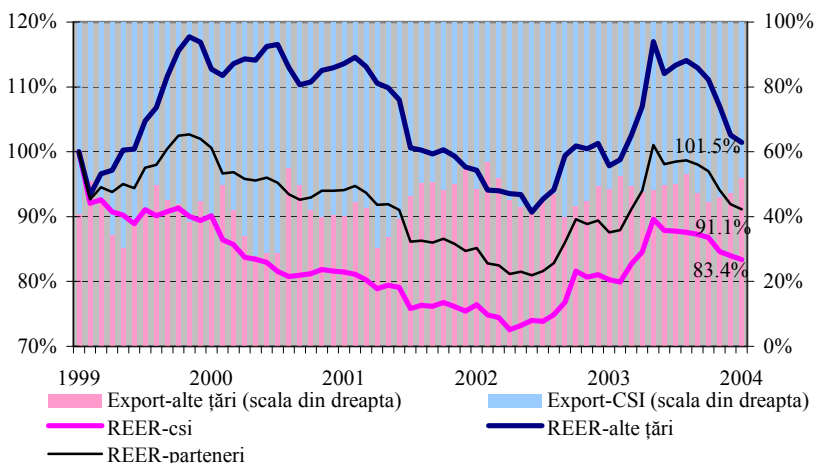
modificarea cursului leului în termeni reali față de valutele principalilor parteneri comerciali, calculat comparativ cu decembrie 1999, luând în considerare nivelul inflației din țările parteneri comerciale, s-a apreciat cu 3.5 puncte procentuale de la 87.6 la sută în decembrie 2003 până 91.1 la sută în decembrie 2004 (graficul nr. 60). Acest fapt denotă menținerea competitivității monedei naționale, ceea ce contribuie la promovarea exportului Republicii Moldova: în anul 2004 încasările din exportul mărfurilor și serviciilor au sporit cu 24.8 la sută comparativ cu anul precedent.

Graficul nr. 60. Dinamica cursului de schimb al monedei naționale nominal și real efectiv calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali și a încasărilor din export în perioada 2000–2004

La finele anului 2004 cursul real efectiv al monedei naționale, calculat față de valutele partenerilor comerciali din CSI în comparație cu decembrie 1999, a constituit 83.4 la sută, fiind însoțit de o creștere cu 18.6 la sută a exportului de mărfuri în această regiune (graficul nr.61).

Graficul nr. 61. Evoluția exportului și a cursului de schimb real efectiv calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali în perioada 2000–2004 (în diviziune pe regiuni)

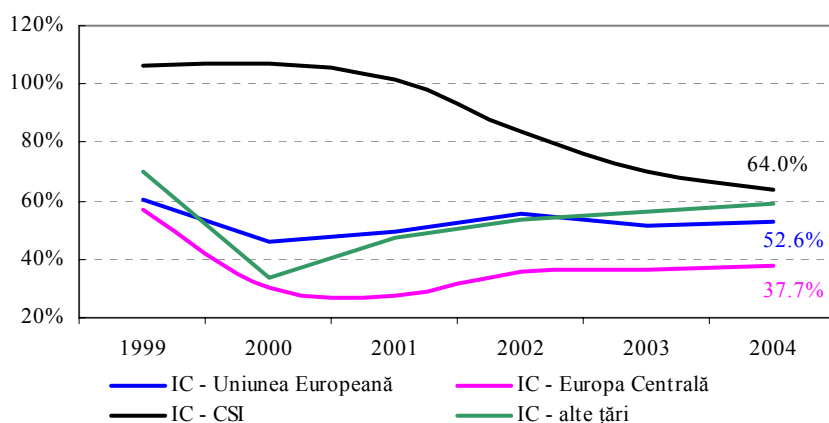
Pe parcursul anului 2004 cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din CSI s-a apreciat neesențial cu 3.1 puncte procentuale față de nivelul de 80.3 la sută la finele lunii decembrie 2003.

Cursul real efectiv al monedei naționale, calculat față de valutele partenerilor comerciali din restul lumii comparativ cu decembrie 1999, a constituit 101.5 la sută la finele anului

2004. În condițiile aprecierii cursului de schimb real efectiv calculat față de valutele partenerilor comerciali din aceste țări cu 3.7 puncte procentuale, pe parcursul anului 2004 a avut loc o creștere a exportului de mărfuri în această regiune în proporții mai mari - cu 32.0 la sută. Astfel, creșterea exportului de mărfuri și servicii în alte țări (excluzând CSI) a fost determinată, într-o măsură mai mare, de acțiunile întreprinse în vederea diversificării comerțului exterior și reorientării exporturilor de la piețele din CSI spre piețele țărilor din Uniunea Europeană.

Analizând indicele competitivității, calculat ca raport între exportul de mărfuri și servicii al Republicii Moldova în țările din zona respectivă și importul de mărfuri și servicii din țările din aceeași zonă, se observă următoarele tendințe. Indicele competitivității calculat pentru zona CSI, după ce a atins nivelul maxim de 107.3 la sută în anul 2000, și-a continuat trendul descendent, diminuându-se până la 64.0 la sută în anul 2004. Indicele competitivității față de țările Uniunii Europene manifestă o tendință de creștere și se apropie

Graficul nr. 62. Evoluția indicelui competitivității mărfurilor autohtone (IC) în 1999–2004

de nivelul maxim atins în anul 1999 (60.4 la sută), constituind 52.6 la sută în anul 2004. Cel mai jos nivel al competitivității s-a înregistrat față de țările Europei Centrale și de Est, constituind în anul 2004 doar 37.7 la sută, ca urmare a depășirii considerabile a volumului importului din această regiune asupra exportului în această regiune (graficul nr. 62).

Piața valutară a Republicii Moldova

Analiza pieței valutare în anul 2004 denotă trendul ascendent al tranzacțiilor efectuate pe piața valutară contra MDL, ca rezultat al activizării rezidenților, precum și a nerezidenților. Rulajul total al valutei tranzacționate contra MDL în această perioadă a însumat 5070.4* mil. USD, majorându-se cu 27.3 la sută față de anul 2003 (tabelul nr. 27). În structura rulajului total, cumpărările de valută pe piața valutară internă contra MDL au constituit 2526.1 mil. USD, iar vânzările – 2544.3 mil. USD.

* Cu excepția cumpărărilor/vânzărilor contra MDL efectuate de BNM către Ministerul Finanțelor și alte ministere

Tabelul nr. 27. Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL) (mil. USD)

	Piața valutară internă prin virament ¹						Piața valutară internă în numerar ²			Piața valutară internă
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	diverse	total	CSV ale băncilor comerciale	case de schimb valutar	total	
<i>milioane dolari SUA</i>										
2003	193.4	386.0	215.8	2035.0	155.9	2986.1	793.7	202.9	996.6	3982.7
2004	367.6	343.7	241.3	2620.8	146.1	3719.5	1083.5	267.4	1350.9	5070.4
<i>Ponderea, %</i>										
2003	4.9	9.7	5.4	51.1	3.9	75.0	19.9	5.1	25.0	100.0
2004	7.2	6.8	4.8	51.7	2.9	73.4	21.3	5.3	26.6	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>										
2004	90.1	-11.0	11.8	28.8	-6.3	24.6	36.5	31.8	35.6	27.3

¹ Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM

² Sursa: Dățile de seamă privind volumul de cumpărare-vânzare a valutei străine înregistrat de către casele de schimb valutar și punctele de schimb de pe lângă hoteluri, precum și datele BNM

Volumul tranzacțiilor efectuate pe piața valutară pe parcursul anului 2004 a înregistrat o tendință de creștere, atingând valoarea maximă în ultimul trimestru. Rulajul pe piața valutară prin virament în anul 2004 a sporit cu 24.6 la sută comparativ cu anul 2003, iar rulajul pe piața valutară în numerar - cu 35.6 la sută. Ponderea pieței valutare prin virament a scăzut cu 1.6 puncte procentuale (de la 75.0 la sută în 2003 la 73.4 la sută în 2004), iar a pieței valutare în numerar a crescut cu 1.6 puncte procentuale (de la 25.0 la sută în 2003 la 26.6 la sută în 2004). Cota semnificativă a pieței valutare în numerar se explică în principal prin volumul considerabil al transferurilor din munca de peste hotare ale cetățenilor Republicii Moldova, efectuate prin intermediul băncilor autohtone, convertite preponderent în numerar. Spre deosebire de anul 2003, în structura rulajului total al tranzacțiilor încheiate de participanții principali ai pieței valutare în anul 2004, a crescut ponderea Băncii Naționale a Moldovei cu 2.3 puncte procentuale, a caselor de schimb valutar ce aparțin băncilor comerciale - cu 1.4 puncte procentuale, a persoanelor juridice - cu 0.6 puncte procentuale, a caselor de schimb valutar ce nu aparțin băncilor comerciale - cu 0.2 puncte procentuale și s-a diminuat ponderea băncilor rezidente cu 2.9 puncte procentuale și a băncilor nerezidente - cu 0.6 puncte procentuale.

Ponderea rulajului operațiunilor efectuate de casele de schimb valutar ce aparțin băncilor comerciale în anul 2004 a constituit 21.3 la sută din rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă și a devansat de 4.0 ori ponderea rulajului operațiunilor efectuate de casele de schimb valutar ce nu aparțin băncilor comerciale.

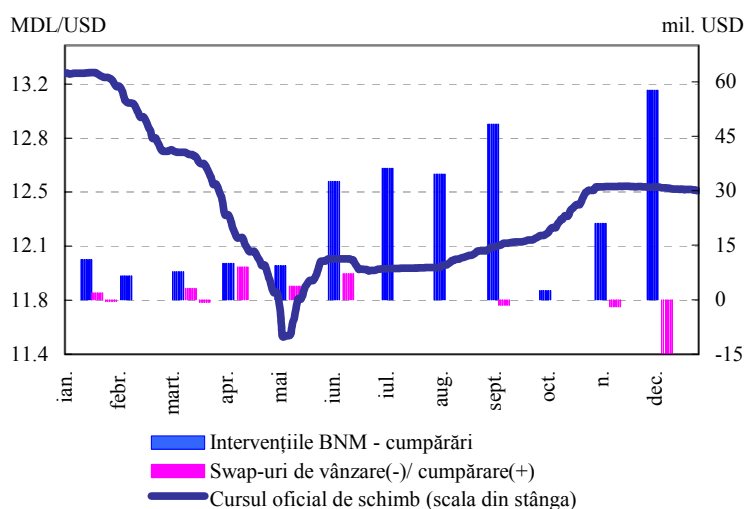
Sporirea rulajului tranzacțiilor valutare pe parcursul anului 2004 a fost determinată de amplificarea operațiunilor în valuta străină ale agenților economici din Republica Moldova prin intermediul băncilor rezidente pentru importul/exportul de bunuri și servicii, de creșterea

transferurilor din munca de peste hotare, de intensificarea intervențiilor Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară, de tragerea și de serviciul creditelor externe.

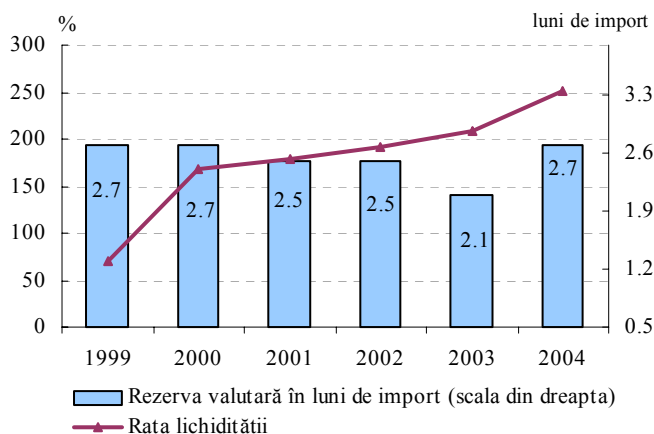
Tabelul nr. 28. Lichiditatea piețelor valutare pe țări (%)

	2003	2004
Federația Rusă	2.89	2.87
Moldova	0.80	0.77
Ucraina	0.49	0.60
Belarus	0.38	0.50

Graficul 63. Evoluția cursului oficial MDL/USD și intervențiile BNM în anul 2004

Graficul nr. 64. Dinamica ratei lichidității și a rezervei valutare exprimate în luni de import

2004 cu 55.6 la sută de la 302.3 mil. USD până la 470.3 mil. USD. De menționat rata semnificativă a lichidității rezervelor valutare**, care a

Pe parcursul anului 2004, **lichiditatea pieței valutare*** s-a micșorat nesemnificativ de la 0.80 la sută în 2003 până la nivelul de 0.77 la sută în 2004. Astfel, rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor în valută străină contra lei moldovenești s-a majorat comparativ cu anul trecut cu 26.6 la sută (4.2 mil. USD) până la 20.0 mil. USD, iar volumul PIB, exprimat în dolari SUA, a sporit cu 31.0 la sută până la 2595.0 mil. USD în anul 2004. Comparativ cu statele vecine și principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova, indicele lichidității pieței valutare în Republica Moldova este mai redus decât în Federația Rusă (2.87 la sută) și mai înalt decât în Ucraina (0.6 la sută) în anul 2004 (tabelul nr. 28).

În scopul diminuării ofertei sporite de valută străină și a satisfacerii cererii de monedă națională pe piață, pe parcursul

anului 2004, BNM a achiziționat pe piața valutară internă 277.8 mil. USD. În paralel, BNM a utilizat și instrumente reversibile de tip swap (vânzare/cumpărare) în sumă totală de 44.9 mil. USD (graficul nr. 63).

În anul 2004 au fost efectuate plăți vizând serviciul datoriei de stat externe (inclusiv serviciul creditelor acordate de FMI) în sumă totală de 127.7 mil. USD, fără a diminua nivelul rezervelor valutare. **Rezervele internaționale ale statului** s-au majorat pe parcursul anului

* Raportul dintre rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor contra lei moldovenești și PIB (exprimat în procente)

** Rezervele internaționale valutare ale statului la începutul anului calendaristic raportate la plățile totale vizând serviciul datoriei externe directe și garantate de stat (inclusiv datoria față de FMI) conform graficului de achitare pe parcursul anului. Pentru anul 2001, plățile vizând serviciul datoriei externe conform graficului includ plățile vizând răscumpărarea euroobligațiunilor

atins nivelul de 251.1 la sută în anul 2004, fiind în creștere cu 43.2 puncte procentuale față de anul precedent (graficul nr. 64).

Analiza structurii rulajului total al tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă pe parcursul anilor 2003-2004 în diviziune pe valute relevă predominarea tranzacțiilor în valute liber convertibile. Ponderile medii anuale ale valutilor în rulajul total au avut următoarea evoluție în anul 2004: dolarul SUA – 75.7 la sută, euro – 20.6 la sută, rubla rusească – 3.1 la sută și alte valute - 0.6 la sută (tabelul nr. 29).

Tabelul nr. 29. Structura rulajului pe valute în perioada 2003-2004

	Piața valutară prin virament		Piața valutară în numerar		Total piața valutară		În rulajul total
	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	
2003	Pondere, %						
USD	77.6	81.4	71.4	70.6	75.9	80.1	77.8
EUR	15.4	14.5	26.5	25.4	18.4	15.8	17.2
Ruble rusesti	6.2	3.2	1.2	1.7	4.9	3.0	4.1
Alte valute	0.8	0.9	0.9	2.3	0.8	1.1	0.9
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2004	Pondere, %						
USD	81.9	81.4	58.6	65.6	72.3	79.3	75.7
EUR	11.8	15.9	39.8	30.0	23.3	17.7	20.6
Ruble rusesti	6.0	2.4	0.9	1.9	3.9	2.4	3.1
Alte valute	0.3	0.3	0.7	2.5	0.5	0.6	0.6
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Dolarul american continuă să predomine în tranzacțiile pe piața valutară din Republica Moldova. Cu toate acestea, datorită diversificării comerțului exterior prin creșterea ponderii comerțului cu statele din Uniunea Europeană, precum și deprecierei dolarului SUA pe piața valutară internațională în anul 2004, ponderea dolarului american pe piața valutară internă a Republicii Moldova s-a redus cu 2.1 puncte procentuale, iar ponderea euro s-a majorat cu 3.4 puncte procentuale. În 2004 ponderea monedei unice europene pe piața valutară în numerar la capitolul cumpărări a crescut cu 13.3 puncte procentuale (de la 26.5 la sută în anul 2003 până la 39.8 la sută în anul 2004), iar la capitolul vânzări a crescut, respectiv, cu 4.6 puncte procentuale (de la 25.4 la sută până la 30.0 la sută). Creșterea ponderii tranzacțiilor în euro pe piața valutară în numerar s-a datorat sporirii volumului transferurilor din munca de peste hotare ale cetățenilor Republicii Moldova, care în mare parte provin din țările Uniunii Europene și sunt efectuate în euro.

Comparativ cu anul 2003, *cumpărările de valută* efectuate de către băncile comerciale din Republica Moldova pe piața valutară internă în 2004 au sporit cu 493.4 mil. USD sau cu 26.0 la sută (tabelul nr. 30). Aceasta creștere s-a datorat majorării cumpărărilor de la persoanele fizice cu 342.4 mil. USD (57.0 la sută) și de la persoanele juridice cu 202.0 mil. USD (24.0 la sută).

În anul 2004 cumpărările de valută de către băncile comerciale pe piața valutară internă au fost preponderent efectuate de la persoanele juridice (43.7 la sută), persoanele fizice (39.5 la sută), băncile rezidente (6.8 la sută) și băncile nerezidente (4.9 la sută).

Tabelul nr. 30. Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile comerciale din Republica Moldova pe piața valutară internă în anii 2003 și 2004 (mil. USD)

	Cumpărări de valută pe piața valutară internă contra MDL de la:							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	CSV	persoane fizice	diverse	
<i>milioane dolari SUA</i>								
2003	50.5	192.1	106.5	842.7	13.6	601.2	91.6	1898.2
2004	44.9	161.8	117.7	1044.7	1.2	943.6	77.7	2391.6
<i>ponderea,%</i>								
2003	2.7	10.1	5.6	44.4	0.7	31.7	4.8	100.0
2004	1.9	6.8	4.9	43.7	0.0	39.5	3.2	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>								
2004	-11.0	-15.8	10.5	24.0	-91.1	57.0	-15.2	26.0

Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM

Față de anul 2003, în perioadă de gestiune a crescut ponderea cumpărărilor de la persoane fizice (cu 7.8 puncte procentuale) și s-a redus ponderea cumpărărilor de la băncile rezidente (cu 3.3 puncte procentuale), de la BNM (cu 0.8 puncte procentuale), de la casele de schimb valutar (cu 0.7 puncte procentuale) și de la băncile nerezidente (cu 0.7 puncte procentuale). Aceste modificări au condus la creșterea rolului persoanelor juridice și fizice ca surse de cumpărare a valutei, ponderea lor comună în anul 2004 fiind de 83.2 la sută, în creștere cu 7.1 puncte procentuale față de anul 2003.

Tabelul nr. 31. Direcțiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile comerciale din Republica Moldova pe piața valutară internă în anii 2003 și 2004 (mil. USD)

	Vânzări pe piața valutară internă contra MDL							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	CSV	persoane fizice	diverse	
<i>milioane dolari SUA</i>								
2003	142.9	193.9	109.3	1192.3	1.9	170.3	71.1	1881.6
2004	322.7	181.9	123.6	1576.1	0.6	181.9	24.6	2411.4
<i>ponderea,%</i>								
2003	7.6	10.3	5.8	63.4	0.1	9.1	3.8	100.0
2004	13.4	7.6	5.1	65.4	0.0	7.5	1.0	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>								
2004	125.8	-6.2	13.1	32.2	-68.4	6.8	-65.4	28.2

Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM

Vânzările de valută efectuate de către băncile comerciale din Republica Moldova pe piața valutară internă în anul 2004 au sporit cu 529.8 mil. USD (28.2 la sută) față de anul 2003, fiind condiționate în special de creșterea vânzărilor către persoanele juridice cu 383.8 mil. USD (32.2 la sută) și către BNM - cu 179.8 mil. USD sau cu 125.8 la sută (tabelul nr. 31). Vânzarea valutei de către băncile comerciale pe

piața valutară în anul 2004 s-a efectuat preponderent persoanelor juridice (65.4 la sută), BNM (13.4 la sută), băncilor rezidente (7.6 la sută) și persoanelor fizice (7.5 la sută).

Comparativ cu anul 2003, în anul gestionar a crescut ponderea vânzărilor de valută străină către Banca Națională a Moldovei (cu 5.8 puncte procentuale), persoanele juridice (cu 2.0 puncte procentuale). Totodată, de menționat scăderea ponderii vânzărilor de valută străină către băncile rezidente (cu 2.7 puncte procentuale) și persoanele fizice (cu 1.6 puncte procentuale).

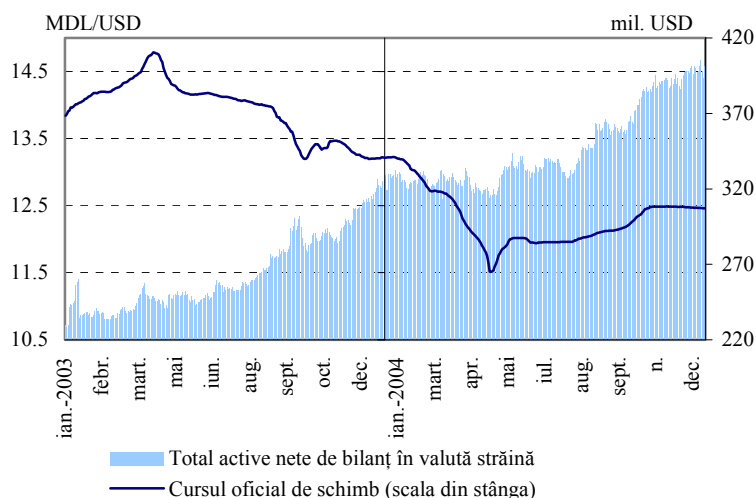
Tabelul nr. 32. Soldul net al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută contra lei moldovenești (mil. USD)

	Soldul net							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	CSV	persoane fizice	diverse	
<i>milioane dolari SUA</i>								
2003	-92.5	-1.8	-2.8	-349.6	11.7	430.9	20.6	16.5
2004	-277.8	-20.1	-5.9	-531.4	0.6	761.7	53.1	-19.8

Excedentul de valută pe piața valutară internă în suma totală de 815.4 mil. USD, care derivă preponderent de la persoanele fizice (93.4 la sută), procurat de către băncile comerciale în anul 2004, a fost vândut ulterior persoanelor juridice (531.4 mil. USD) și BNM (277.8 mil. USD). Soldul net negativ al operațiunilor valutare contra lei moldovenești al băncilor comerciale a constituit 19.8 mil. USD (tabelul nr. 32).

Dinamica activelor și obligațiunilor în valută străină ale băncilor

Graficul 65. Evoluția cursului de schimb și a activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor comerciale

Pe parcursul anului 2004 *activele nete în valută străină ale băncilor comerciale* (credite acordate, disponibilități, rezerve obligatorii plasate la BNM și alte active în valută străină) s-au majorat cu 73.8 mil. USD (22.6 la sută) de la 326.2 mil. USD la 31 decembrie 2003 până la 400.0 mil. USD la finele anului 2004.

Activele nete în valută străină au înregistrat o creștere mai pronunțată (cu 80.3 mil. USD) în perioada mai-decembrie 2004, ca urmare a majorării fluxului de valută de peste hotare (graficul nr. 65).

Tabelul nr. 33. Active nete în valută străină ale băncilor comerciale în anul 2004 (mil. USD)

	La 31.12.2003	Pondere, %	La 31.12.2004	Pondere, %	Ritmul creșterii, %	Media zilnică	Pondere în media zilnică, %
Credite acordate	198.1	60.7	257.7	64.4	30.1	215.7	61.2
Disponibilități în valută străină	120.6	37.0	112.2	28.1	-7.0	116.6	33.1
Rezerve obligatorii plasate la BNM	0.0	0.0	19.3	4.8	100	10.2	2.9
Alte active	7.5	2.3	10.8	2.7	44.0	10.1	2.8
Total active nete de bilanț în valută străină	326.2	100.0	400.0	100.0	22.6	352.6	100.0

Din totalul activelor nete în valută străină ponderea cea mai mare le-a revenit creditelor acordate în valută străină (64.4 la sută), a căror cotă-parte a variat pe parcursul anului 2004 de la nivelul minim de 57.8 la sută până la nivelul maxim de 66.8 la sută. Soldul creditelor acordate în valută străină s-a majorat cu 59.6 mil. USD (30.1 la sută) de la 198.1 mil. USD la 31 decembrie 2003 până la 257.7 mil. USD la sfârșitul anului 2004. În structura acestora, creditele în euro (exprimate în USD) au sporit cu 36.7 mil. USD (cu 108.3 la sută) până la nivelul de 70.6 mil. USD. Acest fapt se datorează, în special, majorării soldului depozitelor atrase în euro pe parcursul anului 2004, care au înregistrat o creștere cu 49.6 mil. USD (77.9 la sută).

Analiza creditelor în anul 2004 în funcție de valuta acordării relevă faptul că, majoritatea creditelor au fost acordate în continuare în dolari SUA – 72.5 la sută, deși ponderea acestora s-a redus cu 10.4 puncte procentuale comparativ cu 31 decembrie 2003. Concomitent, s-a majorat cu 10.3 puncte procentuale ponderea creditelor acordate în euro până la 27.4 la sută (tabelul nr. 34).

Tabelul nr. 34. Credite acordate în valută străină pe sistemul bancar în anul 2004 (mil. USD)

	La situația din 31.12.2003	Pondere, %	La situația din 31.12.2004	Pondere, %	Ritmul creșterii, %	Nivelul mediu zilnic
Dolari SUA	164.2	82.9	186.9	72.5	13.8	166.3
Euro	33.9	17.1	70.6	27.4	108.3	49.4
Rubla rusească	0.0	0.0	0.2	0.1	100.0	0.0
Alte valute	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Totalul (pe toate valutele)	198.1	100.0	257.7	100.0	30.1	215.7

Soldul creditelor acordate în dolari SUA pe parcursul anului 2004 a crescut cu 22.7 mil. USD (13.8 la sută), constituind 186.9 mil. USD.

Analizând structura creditelor și depozitelor în diviziune pe valute, se remarcă un decalaj în mărime de 9.6 mil. USD sau 5.4 la sută între soldul creditelor acordate în dolari SUA și soldul depozitelor atrase în dolari SUA la finele anului 2004 (tabelele nr.34 și nr.37). Pe parcursul anului gestionar insuficiența depozitelor atrase în dolari SUA a fost

acoperită prin creditele externe obținute de către băncile comerciale de la BERD și CIF în sumă totală de 19.9 mil. USD.

O situație diferită se evidențiază în evoluția creditelor și depozitelor în euro. La situația din 31 decembrie 2004 raportul dintre creditele acordate în euro și soldul depozitelor atrase în euro a constituit 62.3 la sută, iar soldul disponibilităților necreditate în euro constituind echivalentul a 42.7 mil. USD, fiind orientate în alte plasamente.

În anul de gestiune *disponibilitățile în valută străină* s-au micșorat cu 8.4 mil. USD (de la 120.6 mil. USD până la 112.2 mil. USD la 31 decembrie 2004). Acest fapt se explică prin efectuarea de către bănci, începând cu 1 iulie 2004, a rezervării separate în lei moldovenești și în valută străină, ceea ce a condiționat redirecționarea unei părți a disponibilităților în valută străină ale băncilor comerciale în conturile BNM aferente rezervării obligatorii în valută străină.

Conform Hotărârii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 85 la 15 aprilie 2004 a fost aprobat Regulamentul cu privire la regimul rezervelor obligatorii, în scopul stabilirii mecanismului constituirii de către bănci a rezervelor obligatorii separat în lei moldovenești și în valută liber convertibilă. Suma rezervelor obligatorii în valută străină la data de 31 decembrie 2004 a constituit 19.3 mil. USD, consemnând o pondere de 4.8 la sută în totalul activelor nete de bilanț în valută străină.

În anul 2004 ponderea *disponibilităților în valută străină* a constituit 28.1 la sută în totalul activelor nete de bilanț în valută străină, fiind în reducere cu 8.9 puncte procentuale comparativ cu nivelul de 37.0 la sută în anul 2003. Ponderea disponibilităților în valută străină în total active nete de bilanț pe parcursul anului 2004 a variat între 25.5 la sută și maxima de 39.9 la sută.

Tabelul nr. 35. Disponibilități în valută străină ale băncilor comerciale în anul 2004 (mil. USD)

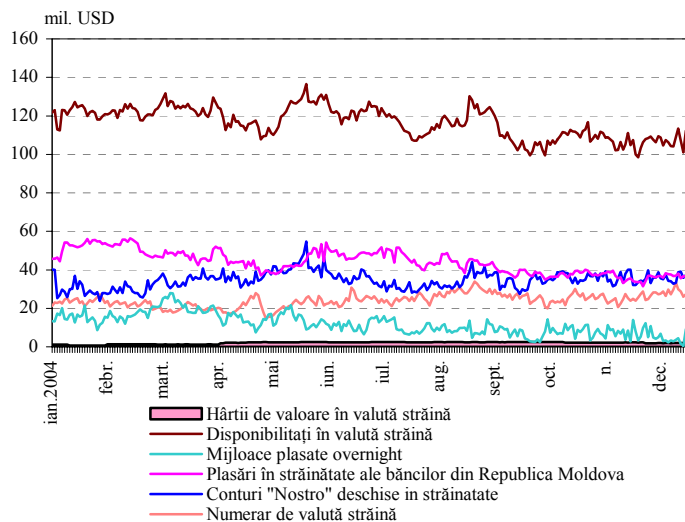
	La 31.12.2003	Ponderea, %	La 31.12.2004	Ponderea, %	Ritmul creșterii, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică %
Conturi „Nostro” deschise în străinătate	36.6	30.3	37.2	33.2	1.6	34.5	29.6
Plasări în străinătate ale băncilor din Moldova	44.1	36.6	36.8	32.8	-16.6	44.1	37.8
Numerar de valută străină	23.1	19.2	27.2	24.2	17.7	24.1	20.7
Mijloace plasate overnight	15.7	13.0	9.1	8.1	-42.0	11.9	10.2
Hârtii de valoare în valută străină	1.1	0.9	1.9	1.7	72.7	2.0	1.7
Total pe sistem bancar	120.6	100.0	112.2	100.0	-6.9	116.6	100.0

La 31 decembrie 2004 *disponibilitățile în valută străină* au avut următoarea structură: conturile “Nostro” deschise în străinătate – 33.2 la sută, plasări în străinătate – 32.8 la sută, numerarul de valută străină – 24.2 la sută, mijloacele plasate overnight – 8.1 la sută și hârtiile de

valoare în valută străină – 1.7 la sută. Soldul mijloacelor în contul hârtii de valoare s-a majorat cu 72.7 la sută, urmat de numerarul în valută străină – cu 17.7 la sută și conturile „Nostro” – cu 1.6 la sută. Reduceri, comparativ cu anul precedent, s-au înregistrat în conturile mijloacelor

plasate overnight – cu 42.0 la sută și plasările în străinătate ale băncilor din Moldova - cu 16.6 la sută (tabelul nr. 35).

Graficul nr. 66. Disponibilități în valută străină ale băncilor comerciale în anul 2004

Obligațiunile nete de bilanț pe parcursul perioadei de gestiune au înregistrat o creștere cu 28.1 la sută, sau cu 83.9 mil. USD (de la 298.8 mil. USD până la 382.7 mil. USD la 31 decembrie 2004).

Din totalul obligațiunilor nete de bilanț ponderea cea mai mare (46.7 la sută) le-a revenit depunerilor la termen ale clienților, care în anul 2004 s-au majorat cu 49.1 mil. USD (37.9 la sută), de la 129.4 mil. USD până la 178.5 mil. USD la 31 decembrie 2004 (tabelul nr. 36).

Tabelul nr. 36. Obligațiunile nete de bilanț în anul 2004 (mil. USD)

	La 31.12.2003	Pondere, %	La 31.12.2004	Pondere, %	Ritmul creșterii, %
Depuneri la termen ale clienților	129.4	43.3	178.5	46.7	37.9
Depuneri la vedere ale clienților	99.6	33.3	116.5	30.4	17.0
Credite primite	52.1	17.4	55.8	14.6	7.1
Alte obligațiuni în valută străină	9.7	3.3	12.4	3.2	27.8
Depuneri la termen ale băncilor din străinătate	7.7	2.6	12.2	3.2	58.4
Conturi „Loro”	0.3	0.1	7.3	1.9	2333.3
Total obligațiuni nete de bilanț	298.8	100.0	382.7	100.0	28.1

Depunerilor la vedere ale clienților le-a revenit 30.4 la sută. Pe parcursul anului de gestiune acestea s-a majorat cu 16.9 mil. USD (de la 99.6 mil. USD la 116.5 mil. USD, respectiv). Ponderea creditelor primite de bănci în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină a constituit 14.6 la sută la 31 decembrie 2004, înregistrând o majorare cu 7.1 la sută (de la 52.1 mil. USD până la 55.8 mil. USD). Depunerile la termen ale băncilor din străinătate la finele anului 2004 dețineau o pondere de 3.2 la sută, marcând o creștere cu 58.4 la sută (4.5 mil. USD), de la 7.7 mil. USD până la 12.2 mil. USD.

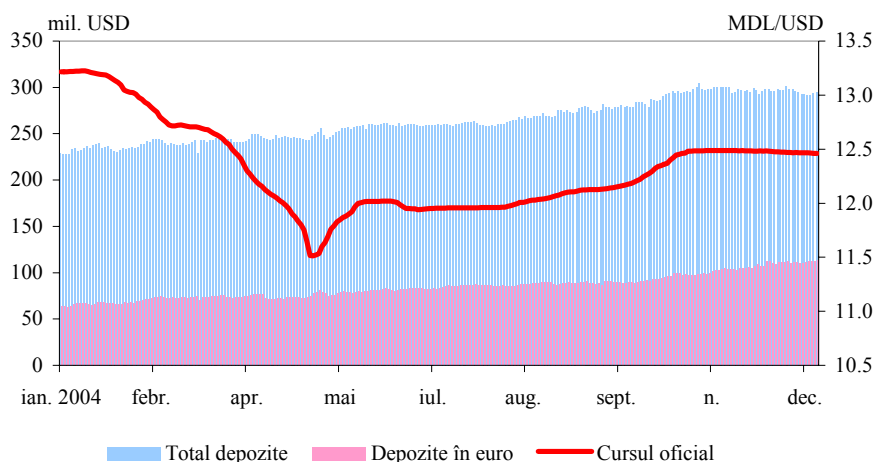
Obligațiunile de bază de bilanț în valută străină (depozite la termen și la vedere ale clienților), care au un impact semnificativ asupra evoluției cursului de schimb, s-au majorat pe parcursul anului 2004 cu 66.0 mil. USD (28.8 la sută), de la 229.0 mil. dolari SUA până la 295.0 mil. USD la 31 decembrie 2004 (tabelul nr. 37).

Tabelul nr. 37. Total depozite ale clienților în valută străină în sistemul bancar în anul 2004 (mil. USD)

	La 31.12.2003	Ponderea, %	La 31.12.2004	Ponderea, %	Ritmul creșterii, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %
Dolari SUA	161.6	70.6	177.3	60.1	9.7	175.3	66.6
Euro	63.7	27.8	113.3	38.4	77.9	84.8	32.2
Rubla rusească	3.1	1.3	2.7	0.9	-12.9	2.4	0.9
Alte valute	0.6	0.3	1.7	0.6	183.3	0.9	0.3
Totalul pe toate valutele	229.0	100.0	295.0	100.0	28.8	263.4	100.0

Analiza structurii depozitelor după valute relevă menținerea dolarului american drept valută preferată de depozitare atât pentru persoanele fizice, cât și pentru cele juridice. Ponderea maximă a depozitelor în această valută de 70.7 la sută a fost consemnată în luna ianuarie 2004, iar cea minimă – de 60.0 la sută în decembrie 2004. În anul 2004 depozitele în dolari SUA s-au majorat cu 15.7 mil. USD, constituind 177.3 mil. USD la sfârșitul anului 2004.

Graficul nr. 67. Depozitele în valută străină în băncile comerciale din Republica Moldova și dinamica cursului oficial de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA în anul 2004

Pe parcursul anului 2004 ponderea depozitelor în euro în totalul depozitelor a sporit considerabil, cu 10.6 puncte procentuale până la 38.4 la sută la 31 decembrie 2004. Aceasta parțial se explică prin aprecierea monedei euro față de alte valute liber convertibile pe parcursul anului 2004 și, în special, față de dolarul SUA. La sfârșitul anului 2004 depozitele în euro au constituit echivalentul a 113.3 mil. USD, înregistrând o creștere cu 77.9 la sută (graficul nr. 67).

Depozitele în rubla rusească și alte valute au deținut o parte nesemnificativă în total depozite. La sfârșitul anului 2004 depozitele în rubla rusească au însumat echivalentul a 2.7 mil. USD, ponderea lor fiind de 0.9 la sută în total depozite la 31 decembrie 2004.

Activele și obligațiunile condiționale pe parcursul perioadei de gestiune au înregistrat o diminuare, respectiv, cu 71.0 la sută și 77.2 la sută. La situația din 31 decembrie 2004 activele condiționale au avut următoarea structură: cumpărări curente – 76.3 la sută, cumpărări la termen – 23.8 la sută. În același timp, obligațiunile condiționale au fost reprezentate în proporție de 71.0 la sută - prin vânzări curente și 26.7 la sută - vânzări la termen.

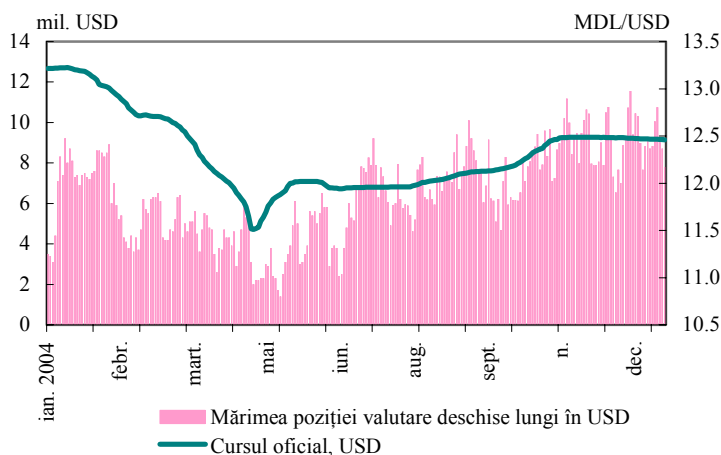
Tabelul nr. 38. Active și obligațiuni condiționale în anul 2004 (mil. USD)

	La 31.12.2003	Pondere, %	La 31.12.2004	Pondere, %	Ritm. creșterii, %
Active condiționale					
Cumpărări curente	2.6	6.2	9.3	76.3	257.7
Cumpărări la termen	39.5	93.8	2.9	23.8	-92.6
Alte active condiționale	0.0	0.0	0.0	0.0	-68.8
Total active condiționale	42.1	100.0	12.2	100.0	-71.0
Obligațiuni condiționale					
Vânzări curente	4.7	8.2	9.3	71.0	97.9
Vânzări la termen	51.7	89.9	3.5	26.7	-93.2
Alte obligațiuni condiționale	1.1	1.9	0.3	2.3	-72.7
Total obligațiuni condiționale	57.5	100.0	13.1	100.0	-77.2
Capital normativ total (CNT)	153.6		193.8		
(Active condiționale – Obligațiuni condiționale) /CNT, (%)	-10.0		-0.4		

De menționat reducerea considerabilă a diferenței între activele condiționale și obligațiunile condiționale, raportate la capitalul normativ total, de la 10.0 la sută la sfârșitul anului 2003 până la 0.4 la sută la data de 31 decembrie 2004.

Această diminuare a avut loc ca urmare a adoptării Hotărârii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 37 din 19 februarie 2004 „Privind modificarea și completarea Regulamentului cu privire la poziția valutară deschisă a băncii”, cu scopul diminuării riscului valutar. Hotărârea dată, pe lângă cerințele existente referitor la poziția valutară a băncilor, stabilește o limită privind raportul dintre activele bilanțiere în valută străină și obligațiunile bilanțiere în valută străină în mărime ce nu depășește ± 25.0 la sută. Măsura dată urma să restricționeze băncile în implicarea excesivă în tranzacții extrabilanțiere cu caracter suspect în vederea echilibrării poziției valutare cu ajutorul activelor și obligațiunilor extrabilanțiere.

Graficul nr. 68. Mărima poziției valutare deschise lungi în dolari SUA și dinamica cursului oficial de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA în anul 2004

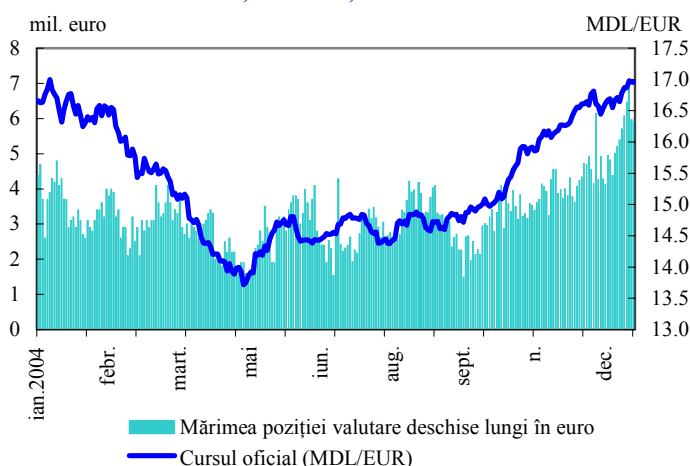

Poziția valutară deschisă (lungă) pe toate valutele pe parcursul anului 2004 s-a majorat cu 32.2 la sută, de la 12.7 mil. USD până la 16.8 mil. USD la 31 decembrie 2004.

Ponderea poziției valutare lungi pe valute s-a modificat în mod diferit. Poziția valutară deschisă lungă în dolari SUA pe parcursul perioadei de gestiune s-a majorat cu 143.8 la sută, de la 3.2 mil. USD până la 7.8 mil. USD (graficul nr. 68).

Graficul nr. 69. Mărimea poziției valutare deschise lungi în euro și dinamica cursului oficial de schimb al monedei naționale față de euro în anul 2004

Totodată, poziția valutară deschisă lungă în euro s-a majorat cu 22.9 la sută, de la echivalentul a 4.8 mil. USD până la echivalentul a 5.9 mil. USD la 31 decembrie 2004. De menționat că, datorită aprecierii monedei euro în perioada octombrie-decembrie 2004, poziția valutară lungă în această valută s-a majorat semnificativ (graficul nr. 69).

Colaborarea internațională a Republicii Moldova

Fondul Monetar Internațional (FMI)

În anul 2004 relațiile Băncii Naționale a Moldovei cu Fondul Monetar Internațional s-au derulat în contextul vizitelor de monitorizare a situației macroeconomice și financiare din țară, precum și a consultărilor anuale bilaterale în baza Articolului IV al statutului FMI.

Cel mai recent program economic finanțat de FMI din contul creditului concesional PRGF a expirat la 20 decembrie 2003 fără a fi prelungit. Pe perioada de derulare a programului s-au efectuat disbursări în sumă de 27.7 mil. DST (echivalentul a 42.9 mil. USD) din suma totală a creditului PRGF de 110.88 mil. DST aprobată de Consiliul executiv al FMI.

La finele anului 2004 stocul pentru facilitățile FMI a atins valoarea de 125.94 mil. USD (echivalentul a 81.36 mil. DST). Plățile totale în anul 2004 au fost în mărime de 24.1 mil. USD (echivalentul a 16.3 mil. DST), din care plățile vizând rambursarea creditelor au constituit – 21.6 mil. USD (echivalentul a 14.6 mil. DST), iar plățile de dobânzi – 2.5 mil. USD (echivalentul a 1.7 mil. DST).

Tabelul nr. 39. Aranjamentele financiare cu FMI la 31 decembrie 2004

Tipul facilității	Data aprobării	Data expirării programului	Suma aprobată (în mil. DST)	Suma disbursată (în mil. DST)	Ponderea disbursărilor în total suma aprobată, (%)	Stocul la 31.12.2004 (în mil. DST)
Facilitatea de Susținere a Creșterii Economice și Reducere a Sărăciei (PRGF)	21 Decembrie, 2000	20 Decembrie, 2003	110.88	27.72	25	27.72
Facilitatea de Finanțare Extinsă (EFF)	20 Mai, 1996	19 Mai, 2000	135.00	87.50	65	53.64

Vizita experților FMI din martie 2004 a avut drept scop evaluarea situației economice, a politicilor promovate de autorități și a procesului de elaborare a Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei.

În mai-iunie 2004, o echipă de experți ai FMI și Băncii Mondiale au efectuat o vizită de evaluare a stabilității sectorului financiar (Financial Sector Assessment Program – FSAP). În cadrul vizitei s-a evaluat respectarea standardelor și codurilor în sectorul monetar, bancar și financiar inclusiv: evaluarea vulnerabilităților și riscurilor macroeconomice (a cadrului de implementare a politicii monetare, a transparenței politicii monetare, etc), a sistemului bancar (inclusiv riscurile sistemice, cadrul de reglementare și supraveghere bancară și corespunderea acestora principiilor Comitetului Basel, etc.), a cadrului legal, sistemului de plăți, pieței asigurărilor, piețelor de capital și accesului la credite și microfinanțare, etc.

Ca rezultat al evaluării FSAP s-a constatat că, supravegherea bancară este rezonabil de multilaterală și în general se conformează principiilor de bază ale Comitetului Basel de supraveghere bancară eficientă. S-a menționat faptul că progresul în implementarea reformelor este mult mai pronunțat în sectorul bancar decât în orice alte sectoare financiare ale țării. Misiunea a apreciat că, indicatorii cantitativi de bază, inclusiv profiturile în sectorul bancar, ponderea scăzută a creditelor dubioase și compromise, capitalizarea băncilor comerciale, sunt la un nivel impresionant. Banca Națională a Moldovei a atins un grad înalt de transparență a politicii monetare, corespunzător Codului de transparență a politicii monetare.

În perioada 20 octombrie – 3 noiembrie 2004 în cadrul misiunii FMI a fost efectuată evaluarea situației economice în contextul consultărilor anuale privind Articolul IV. Consiliul Directorilor Executivi al FMI a remarcat necesitatea implementării reformelor structurale, reducerea intervențiilor statului în activitatea economică privată, promovarea unei politici fiscale austere, încurajarea investițiilor și redirectionării mijloacelor de valută străină provenită de la persoanele fizice ce activează peste hotarele Republicii Moldova de la utilizarea acestor mijloace pentru consumul final spre antrenarea lor în sectorul real al economiei. În același timp, a fost apreciată aprobarea de către autoritățile Republicii Moldova în mai 2004 a Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), aprobarea strategiei naționale anticorupție, restructurarea bilaterală a unei părți a datoriei externe, îmbunătățirea administrării fiscale și consolidarea procesului de planificare bugetară.

La data de 8 decembrie 2004, Consiliul de Directori Executivi ai FMI și Băncii Mondiale au examinat SCERS și au evaluat-o ca un document important elaborat de Republica Moldova în vederea

atingerii unei creșteri economice durabile și reducerii nivelului sărăciei. SCERS are la bază trei obiective majore și anume: susținerea creșterii economice durabile, dezvoltarea factorului uman și protecția socială. În SCERS se prevede expres importanța menținerii stabilității macroeconomice, îmbunătățirii climatului de afaceri, consolidării guvernării și accelerării implementării reformelor structurale pentru atingerea unei creșteri economice durabile. Printre aspectele negative s-a menționat încetinirea implementării reformelor structurale (inclusiv privatizarea), creșterea implicării statului în activitatea economică, totodată s-a propus de a se evita aplicarea măsurilor care nu ar fi consecvente cu strategia. Pe termen mediu, SCERS ar deveni o bază pentru relansarea creditării concesionale de la donatori, cu condiția ca autoritățile să demonstreze un angajament real de a promova reforme consecvente cu economia de piață și de a stabili performanțe credibile în implementarea acestor reforme.

La 20 decembrie 2004, FMI a publicat Raportul de țară privind Respectarea Standardelor și Codurilor – Capitolul Transparența Fiscală, în care au fost apreciate rezultate pozitive în ceea ce privește procesul de planificare bugetară ca urmare a implementării Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu etc.

În anul 2004 Banca Națională a Moldovei a conlucrat cu FMI și cu autoritățile publice în scopul actualizării metodologiei de prezentare a datelor în cadrul celei de-a doua etape de implementare a sistemului FMI GDDS – *General Data Dissemination System* de distribuire a datelor privind indicatorii economici, financiari și sociodemografici.

În perioada 6-16 decembrie 2004, Banca Națională a Moldovei a beneficiat de asistența tehnică acordată de Fondul Monetar Internațional în domeniul reglementării valutare.

Grupul Băncii Mondiale (BM)

În anul 2004, Banca Mondială a publicat o serie de rapoarte tematice de evaluare a situației economice din Republica Moldova, printre care:

- Raportul privind evaluarea climatului investițional în Republica Moldova (mai 2004);
- Raportul privind respectarea standardelor și codurilor - modulul contabilitate și audit (iunie 2004);
- Raportul privind evaluarea asistenței acordate Republicii Moldova, fiind analizată perioada 1993-2003 (octombrie 2004);
- Raportul privind evaluarea sărăciei în Republica Moldova (noiembrie 2004).

La 12 noiembrie 2004, Banca Mondială a aprobat o nouă Strategie de Asistență a Țării (SAT) pentru Republica Moldova ce include agenda

activităților de creditare și noncreditare a Băncii Mondiale pentru perioada 2005-2008. În cadrul SAT, conform scenariului de bază al SAT, sunt planificate finanțări noi de la Asociația Internațională pentru Dezvoltare în mărime de 90.0 mil. USD. Aceste resurse financiare vor fi orientate spre atingerea obiectivelor de susținere a creșterii economice durabile și creării noilor locuri de muncă, îmbunătățirii accesului la servicii sociale, îmbunătățirii guvernării sectorului public și combaterii corupției. Conform scenariului optimist, finanțările vor atinge 137.0 mil. USD ce vor fi alocate în cadrul politicii de creditare a dezvoltării economice, inclusiv crearea instituțiilor moderne de piață, îmbunătățirea mediului de afaceri și a guvernării corporative, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și a sectorului agricol, atragerea investițiilor străine etc.

În anul 2004 Banca Mondială a aprobat 2 proiecte noi: Proiectul de Investiții Sociale II finanțat de AID în valoare de 13.8 mil. DST (echivalentul inițial de 20 mil. USD) și Proiectul Investiții și Servicii Rurale finanțat de AID în valoare de 3.4 mil. DST (sau echivalentul inițial de 5.0 mil. USD).

Stocul creditelor acordate de *Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare* (BIRD) a constituit la 31.12.2004 suma de 184.7 mil. USD. În anul 2004 tragerile totale în cadrul proiectelor investiționale finanțate de BIRD au însumat 2.3 mil. USD.

La 31.12.2004 stocul creditelor contractate de la *Asociația Internațională pentru Dezvoltare* (AID) a constituit 201.1 mil. USD, tragerile pentru perioada de gestiune au fost de 16.0 mil. USD.

În anul 2004 *Corporația Financiară Internațională* (CFI) a aprobat 2 credite financiare în sumă totală de 9 mil. USD destinate recreditării întreprinderilor mici și mijlocii de către BC Victoriabank SA și BC Moldindconbank SA.

În anul 2004 CFI a disbursat suma totală de 19.0 mil. USD, din care sectorul bancar a utilizat suma totală de 9 mil. USD, iar sectorul non-bancar – 10 mil. USD pentru proiectele existente în sectorul energetic. Stocul la 31.12.2004 pentru proiectele finanțate de CFI a constituit 54.9 mil. USD, ceea ce include stocul creditelor contractate de sectorul bancar în sumă de 15.9 mil. USD și stocul sectorului non-bancar de 39.0 mil. USD.

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)

Creditele acordate de BERD Republicii Moldova includ finanțarea proiectelor pentru sectorul privat cu sau fără garanția statului și creditele directe acordate Ministerului Finanțelor.

La data de 1 iulie 2003, Consiliul Directorilor Executivi al BERD a aprobat o nouă Strategie de țară pentru Republica Moldova (în vigoare până la 1 iulie 2005) în conformitate cu care BERD a definitivat domeniile economice de preferință ale activității sale:

- finanțarea sectorului bancar prin credite și investiții directe, Programe de facilitare a comerțului exterior, utilizarea unor instrumente financiare noi, cum ar fi finanțarea operațiunilor de leasing și cele ipotecare;
- sectorul privat – finanțarea proiectelor legate de investiții străine directe și privatizare;
- infrastructură – finanțarea sectorului energetic și cel al comunicațiilor în perioada de postprivatizare;
- colaborarea cu autoritățile țării în contextul elaborării Strategiei Republicii Moldova de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei.

Distribuirea pe sectoare economice a stocului din 31.12.2004 al creditelor este următoarea: transport – 32.0 la sută, infrastructură – 21.3 la sută, sectorul energetic – 19.7 la sută, instituții financiare – 17.2 la sută, agrobusiness – 8.6 la sută, finanțarea businessului mic – 0.9 la sută, comunicații – 0.3 la sută.

Sectorul bancar beneficiază din partea BERD de credite financiare, investiții în capitalul social, creditarea programelor de microfinanțare, linii de creditare pentru întreprinderile mici și mijlocii, Programe de facilitare a comerțului exterior și asistență tehnică. Avantajele participării BERD cu investiții în sectorul bancar al Republicii Moldova sunt: capitalizarea instituțiilor financiare, lărgirea portofoliului de creditare al băncilor autorizate autohtone, îmbunătățirea managementului și structurii organizaționale a instituțiilor financiare, aportul în atragerea investițiilor străine, sporirea confidenței în stabilitatea sectorului bancar.

În luna iunie 2004 o delegație a Consiliului Directorilor Executivi ai BERD a efectuat o vizită de monitorizare în Republica Moldova, în cadrul căreia s-a evaluat implementarea proiectelor investiționale finanțate din contul resurselor BERD, s-a analizat agenda de reforme promovată de Moldova și problemele existente, inclusiv a fost întreținut un dialog cu autoritățile țării privind climatul investițional în Republica Moldova.

Până la 31 decembrie 2004 BERD a acordat în cadrul datoriei private negarantate de stat 16 linii de creditare cu o valoare contractuală totală de 79.2 mil. USD. BERD este un creditor important pentru sectorul bancar după volumul creditelor acordate - 52.3 mil. USD (sau 66.0 la sută). Sectorului nebancaar i-au fost alocate 26.9 mil. USD (34.0 la sută).

De asemenea, până la 31 decembrie 2004 BERD a acordat un credit direct Guvernului destinat finanțării proiectului de reabilitare a drumurilor cu o sumă contractuală de 12 mil. USD și a finanțat 8 proiecte investiționale cu garanția statului cu o valoare contractuală totală de 126.1 mil. USD. În anul 2004 BERD nu a acordat credite cu garanția statului.

În anul 2004 BERD a aprobat trei linii de creditare noi în sumă totală de 13.0 mil. USD pentru sectorul bancar, și anume: BC Victoriabank SA, BC Moldindconbank SA și BC Mobiasbancă SA în scopul re-creditării pe termen mediu al întreprinderilor mici și mijlocii din diferite sectoare economice, care nu dispun de capital circulant suficient pentru derularea activității.

La sfârșitul anului 2004 stocul total al creditelor directe și private (cu și fără garanția statului) acordate de către BERD a constituit 97.96 mil. USD, din care 61.9 la sută revine datoriei directe și creditelor private garantate de stat, iar 38.1 la sută fiind reprezentate prin angajamente private negarantate de Republica Moldova.

În anul 2004 totalul tragerilor în cadrul proiectelor BERD în sectorul privat (credite fără garanția statului) s-au cifrat la 20.89 mil. USD, din acestea băncile comerciale au efectuat trageri în mărime de 10.89 mil. USD, iar agenții economici au primit 10.0 mil. USD. Plățile au constituit 26.97 mil. USD, din care: pentru angajamentele private negarantate de stat - 17.27 mil. USD, pentru angajamentele externe cu garanția statului - 8.57 mil. USD, pentru datoria directă - 1.13 mil. USD.

Fondul Internațional pentru Dezvoltare în Agricultură (FIDA)

În anul 2004 tragerile totale în cadrul Proiectului de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici au constituit 1.8 mil. USD. La 31 decembrie 2004 stocul proiectului finanțat de FIDA a constituit 7.6 mil. USD.

Uniunea Europeană (UE)

În anul 2004, Banca Națională a Moldovei a conlucrat activ cu Guvernul Republicii Moldova privind elaborarea secțiunilor ce țin de competența Băncii Naționale a Moldovei din documentele aferente procesului de cooperare între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

În contextul perspectivei proeuropene a Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei a continuat activitatea în vederea ajustării legislației în domeniu la cea a Uniunii Europene, sporirii eficienței politicii monetare și armonizării cadrului operațional al BNM cu cel al Băncii Centrale Europene, promovării politicii de creștere a gradului de consolidare a sistemului bancar și disciplinei de piață, aplicării principiilor Comitetului Basel pentru supravegherea bancară, dezvoltării prudente a sistemului bancar în conformitate cu standardele general acceptate de supraveghere bancară, de perfecționare a cadrului normativ privind reglementarea valutară.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.197 din 2 martie 2004, Banca Națională a Moldovei a participat în cadrul Comisiei interministeriale pentru probleme social-economice la elaborarea proiectului Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Pe parcursul anului 2004, Banca Națională a Moldovei a participat la elaborarea capitolelor corespunzătoare domeniului său de activitate a Planului de Acțiuni RM-UE (aprobat la data de 9 decembrie 2004 de către Consiliul de Miniștri al Uniunii Europene) și a Programului Național de Implementare a Planului de Acțiuni RM-UE, ca document ce conține măsuri detaliate privind realizarea obiectivelor din Planul de Acțiuni RM-UE. În ceea ce privește elaborarea măsurilor aferente capitolului „*Reforma și dezvoltarea social-economică*”, măsurile Băncii Naționale a Moldovei vizează: promovarea unei politici monetare antiinflaționiste în comun cu politicile bugetar-fiscale și politicile structurale antiinflaționiste promovate de alte organe de stat, efectuarea intervențiilor valutare în cazul necesității atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului valutar prin intermediul cumpărărilor directe de valută străină și operațiunilor valutare de tip swap și tranzacții forward, determinarea cursului oficial al leului moldovenesc față de moneda euro în baza cotațiilor băncilor comerciale pe piața intra- și interbancară în cazul majorării considerabile a ponderii euro în rulajul total al pieței valutare, efectuarea operațiunilor de sterilizare (emiterea certificatelor BNM, licitații de depozit, depozite overnight, operațiuni de piață deschisă) și a operațiunilor de dirijare a lichidității (prin intermediul operațiunilor de piață deschisă, facilităților de lombard, creditelor overnight), revizuirea cadrului legal actual cu privire la instrumentele pieței monetare în vederea armonizării acestuia cu prevederile legislației comunitare etc. La capitolul „*Economia de piață funcțională*”, în contextul implementării măsurilor privind ajustarea domeniilor cheie ale legislației Republicii Moldova la legislația Uniunii Europene, Banca Națională a Moldovei va elabora Legea privind reglementarea valutară. La capitolul „*Dreptul de stabilire și dreptul societăților*”, în scopul implementării recomandărilor FMI prevăzute în FSAP, Banca

Națională a Moldovei va întreprinde acțiuni în vederea menținerii lichidității sistemului bancar la un nivel optim și a dirijării eficiente a acesteia, perfecționării în continuare de către băncile comerciale a sistemelor de control intern, promovării politicii de cunoaștere a proprietarilor care au o influență semnificativă asupra managementului și activității băncii, dezvoltării reglementărilor prudențiale și metodelor de supraveghere bancară în conformitate cu standardele general acceptate în domeniu, elaborării și aplicării măsurilor îndreptate spre mărirea graduală a capitalului băncilor în conformitate cu prevederile standardelor Uniunii Europene.

Colaborarea cu băncile centrale ale altor state

Banca Națională menține relații de colaborare cu mai multe bănci centrale, inclusiv Federal Reserve Bank (SUA), Banque de France (Franța), Deutsche Bundesbank (Germania), De Nederlandsche Bank N.V. (Olanda), Bank of England (Marea Britaniei), Oesterreichische Nationalbank (Austria), Banca d'Italia, Bank of Japan, Banca Națională a României, Banca Națională a Poloniei, Banca Națională a Cehiei, Banca Națională a Ucrainei, băncile centrale ale statelor baltice și din statele CSI etc.

Reglementarea valutară în anul 2004

Modificarea și completarea de către Banca Națională a Moldovei (BNM) a cadrului legal în domeniul reglementării valutare se efectuează luând în considerare situația economică a Republicii Moldova, inclusiv situația existentă pe piața valutară a țării, precum și prevederile legislației în vigoare a Republicii Moldova și practica internațională în domeniu.

În anul 2004 a fost perfecționat în continuare cadrul legal în domeniul reglementării valutare, orientat spre temperarea aprecierii monedei naționale, liberalizarea treptată a regulilor valutare, precum și spre sporirea eficacității controlului valutar.

Situația înregistrată în prima jumătate a anului 2004 pe piața valutară a Republicii Moldova a determinat Banca Națională a Moldovei să întreprindă un șir de măsuri în scopul atenuării impactului fluxului masiv de valută străină în țară și ofertei excesive de valută asupra pieței valutare interne și respectiv asupra cursului de schimb.

În contextul acestor evenimente, Banca Națională a Moldovei a operat modificări și completări în actele sale normative ce țin de domeniul reglementării valutare, în particular:

- A fost suspendată acțiunea unor prevederi referitoare la termenul maxim de 7 zile bancare de menținere în conturile persoanelor juridice rezidente a valutei străine achiziționate contra lei moldovenești pe piața valutară internă.

- Au fost majorate plafoanele transferurilor internaționale care pot fi efectuate de către persoanele fizice rezidente fără prezentarea documentelor confirmative. De exemplu, plafoanele respective care constituiau 200 dolari SUA au fost majorate până la 500 dolari SUA.
- A fost majorat plafonul transferului internațional destinat cheltuielilor familiale care poate fi efectuat de către persoanele fizice rezidente în baza autorizației BNM din contul mijloacelor procurate pe piața valutară internă (de la 1000 dolari SUA la 3000 dolari SUA trimestrial pentru fiecare rudă).
- Au fost majorate plafoanele de ridicare în străinătate a numerarului prin intermediul cardurilor emise în baza contului persoanei fizice rezidente* și a contului persoanei juridice rezidente (de la 200 dolari SUA/zi și maximum 5000 dolari SUA /lună până la 500 și 10000 dolari SUA respectiv).
Totodată, a fost exclus plafonul de 20000 dolari SUA/lună – suma maximă stabilită la achitarea la punctele comerciale din străinătate prin cardurile emise în baza contului persoanei fizice rezidente*.
- Au fost majorate plafoanele de eliberare de către bancă din contul persoanei juridice rezidente /reprezentanței persoanei juridice nerezidente a valutei străine în numerar și /sau cecuri de călătorie pentru cheltuieli de deplasare în străinătate (de la 5000 până la 10000 dolari SUA /lună /persoană fizică).
- Luând în considerare oferta mare de valută străină pe piața valutară a Republicii Moldova, ceea ce a cauzat aprecierea monedei naționale și rolul important ce-i revine caselor de schimb valutar pe piața valutară internă (a cărei unic gen de activitate reprezintă efectuarea operațiunilor de schimb valutar cu persoane fizice), pentru casa de schimb valutar-persoană juridică independentă aportul bănesc în capitalul statutar al acesteia, care urmează a fi utilizat numai la efectuarea operațiunilor de schimb valutar, a fost majorat de la 200000 lei la 500000 lei.
În scopul asigurării continuității efectuării operațiunilor de schimb valutar cu persoane fizice, pentru casa de schimb valutar-persoană juridică independentă a fost stabilită obligativitatea asigurării existenței la funcționarii săi la începutul și în decursul zilei operaționale a mijloacelor bănești (în lei moldovenești și în valută străină), a căror sumă trebuie să constituie în echivalent de cel puțin 400000 lei.
- Ținând cont de specificul activității caselor pentru schimbul valutei ale băncilor autorizate, suma mijloacelor bănești (în lei moldovenești și în valută străină) ce urmează a fi asigurată de către bancă la fiecare casă pentru schimbul valutei la începutul zilei

* În baza contului în lei moldovenești sau a contului în valută străină alimentat, de regulă, cu valută străină achiziționată pe piața valutară a Republicii Moldova

operaționale a fost stabilită în echivalentul de cel puțin 100000 lei. Totodată, a fost stabilită prevederea privind neadmiterea transmiterii din casa pentru schimbul valutei a băncii a mijloacelor bănești pe parcursul zilei operaționale.

Măsurile descrise mai sus s-au încadrat în setul de măsuri aplicate de Banca Națională a Moldovei cu efect imediat asupra pieței valutare. Pe lângă acestea, s-a examinat posibilitatea întreprinderii de către Banca Națională a Moldovei a unor acțiuni, care ar avea efecte corespunzătoare în perspectivă. În anul gestionar a fost adoptată Instrucțiunea privind efectuarea transferului de capital sub formă de investiții care a substituit Instrucțiunea privind modul de eliberare de către Banca Națională a Moldovei a autorizațiilor pentru efectuarea unor transferuri de capital din anul 1999. Prin instrucțiunea nouă, BNM a liberalizat plățile/transferurile în cadrul unor tranzacții ce țin de exportul de capital pentru unele categorii de rezidenți, accentul fiind pus pe liberalizarea plăților/transferurilor în cadrul investițiilor directe în străinătate. În acest context, Banca Națională a Moldovei a liberalizat plățile/transferurile efectuate de către persoane juridice rezidente, inclusiv de către bănci în cadrul investițiilor directe în străinătate. Decizia respectivă a fost determinată de faptul că aceste tipuri de tranzacții sunt calificate drept investiții pe termen lung. Comparativ cu investițiile pe termen scurt, scopul cărora reprezintă obținerea unor venituri imediate și prin urmare migrarea acestora fiind mult mai pronunțată, investițiile directe, din acest punct de vedere, sunt considerate mai puțin volatile. Totodată, investițiile directe contribuie la creșterea potențialului economic al țării (prin crearea unor întreprinderi noi în străinătate sau prin deținerea unei cote substanțiale în capitalul social al unei întreprinderi străine), la lărgirea bazei de producție și pătrunderii pe piețe noi de desfacere.

Luând în considerare faptul că activitatea băncilor din Republica Moldova este supusă reglementării și supravegherii din partea Băncii Naționale a Moldovei și ținând cont de existența unor cerințe prudentiale față de acestea, au fost diversificate tipurile tranzacțiilor ce țin de exportul de capital în cadrul cărora plățile/transferurile pot fi efectuate de către bănci fără autorizarea BNM. Astfel, pe lângă investițiile directe, pentru bănci au fost liberalizate plățile/transferurile în cadrul unor tipuri de investiții de portofoliu (de exemplu, procurarea hârtiilor de valoare garantate de guvernele statelor-membre ale grupului celor 7; deținerea/achiziționarea unor participațiuni în capitalul social al unei unități economice (angajate în alte activități decât cele financiare) neacoperite de prevederile art.13 și 15 din Legea instituțiilor financiare etc.).

Liberalizarea operațiunilor nominalizate presupune efectuarea lor de către rezidenți fără autorizarea BNM, în baza documentelor justificative prin intermediul băncilor autorizate.

Instrucțiunea nominalizată, de asemenea, reglementează modul de eliberare de către BNM a autorizațiilor pentru efectuarea plăților/transferurilor în cadrul investițiilor în străinătate supuse autorizării, modul de raportare a operațiunilor efectuate în baza autorizațiilor BNM, stabilește modul de efectuare a operațiunilor ce țin de exportul de capital sub formă de investiții, precum și obligațiunile rezidenților, inclusiv ale băncilor prin intermediul cărora se efectuează transferurile de mijloace bănești aferente exportului de capital etc.

Referitor la activitatea de schimb valutar în numerar cu persoane fizice, în anul gestionar au fost operate și alte modificări și completări în cadrul legal care reglementează acest domeniu, printre care:

- În scopul reducerii la minim a cazurilor de inducere în eroare a clienților de către casele de schimb valutar, au fost introduse regulile de afișare a informației despre cursurile de schimb stabilite și a informației despre comisioanele aplicate de către casele de schimb valutar și bănci.

Totodată, au fost înăsprite condițiile de afișare în incinta caselor de schimb valutar a informației privind comisioanele aplicate. Această cerință se referă și la casele pentru schimbul valutei ale băncilor autorizate, precum și la punctele de schimb de pe lângă hoteluri.

- În scopul eficientizării măsurilor de sancționare aplicate de către BNM și disciplinării băncilor comerciale în cadrul activității de schimb valutar în numerar cu persoane fizice, au fost modificate prevederile aferente structurii caselor pentru schimbul valutei ale băncilor. Astfel, a fost stabilit, că pe aceeași adresă banca autorizată poate deschide o singură casă pentru schimbul valutei cu unul sau mai multe ghișee. Prin urmare, dacă banca avea deschise în aceeași încăpere (pe aceeași adresă) două sau mai multe case pentru schimbul valutei, în urma modificărilor menționate, toate aceste case au fost considerate drept ghișee în cadrul unei singure case pentru schimbul valutei a băncii și nu în calitate de case separate.

- O atenție deosebită în anul gestionar a fost acordată prevederilor care reglementează aplicarea de către BNM, în limitele competenței sale, a sancțiunilor în cazul încălcării actelor normative ce vizează activitatea caselor de schimb valutar /punctelor de schimb de pe lângă hotel /caselor pentru schimbul valutei ale băncilor autorizate.

Astfel, în scopul conformării activității de schimb valutar în numerar cu persoane fizice prevederilor actelor normative ale Băncii Naționale

a Moldovei, au fost specificate cazurile concrete (grupate în funcție de gravitatea încălcărilor) în care Banca Națională a Moldovei aplică sancțiuni.

De asemenea, a fost modificată și procedura de luare a deciziei privind sancționarea. De menționat, că în conformitate cu această procedură, aplicarea sancțiunilor, cu excepția emiterii avertismentului, se efectuează în baza deciziei luate de către Consiliul de administrație al BNM.

Pornind de la necesitatea informării publicului despre suspendarea licenței /activității, a fost impusă pentru casele de schimb valutar, punctele de schimb de pe lângă hoteluri, casele pentru schimbul valutei ale băncilor autorizate afișarea la locuri vizibile a avizelor privind suspendarea licenței / activității în baza deciziei Băncii Naționale a Moldovei. Totodată, a fost stabilită publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a informației privind retragerea licențelor.

- Termenul de examinare de către BNM a demersurilor de eliberare a licențelor pentru desfășurarea activității casei de schimb valutar /punctului de schimb de pe lângă hotel a fost modificat de la 30 zile la 15 zile lucrătoare de la data înregistrării demersului la BNM, cu condiția prezentării setului solicitat de documente.
- A fost modificat de la 500 dolari SUA până la 5000 dolari SUA (sau echivalentul lor) plafonul, la depășirea căruia persoana fizică urmează să prezinte la casa de schimb valutar /casa pentru schimbul valutei a băncii actul de identitate în cazul efectuării operațiunilor de schimb valutar în numerar.

În anul gestionar BNM a continuat să conlucreze cu organele de stat corespunzătoare în vederea modificării cadrului legal ce reglementează repatrierea mijloacelor bănești, mărfurilor și serviciilor provenite din tranzacțiile economice externe. Modificările în cauză au fost orientate spre transmiterea funcțiilor de control asupra repatrierii de la sistemul bancar unui organ de stat împuternicit, conform legislației în vigoare, cu funcții de control al activității agenților economici. Totodată, a fost preconizată majorarea termenelor de repatriere, precum și asigurarea unei proceduri simplificate de control al procesului de repatriere.

Obiectivele nominalizate au fost realizate odată cu adoptarea Legii nr.432-XV din 24.12.2004 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost operate amendamente la Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe (nr.1466-XIII din 29.01.1998). De menționat, că drept rezultat al acestor amendamente, băncile comerciale și Banca Națională a Moldovei au fost exonerate

de controlul asupra repatrierii, aceste funcții fiind transmise organelor Serviciului Fiscal de Stat, care urmează să exercite controlul asupra repatrierii în timpul controalelor efectuate la agenții economici în conformitate cu legislația în vigoare.

În anul de raportare a fost adoptată Instrucțiunea cu privire la efectuarea decontărilor valutare în urma tranzacțiilor încheiate la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei cu participarea nerezidenților. Adoptarea acestei instrucțiuni a avut drept scop facilitarea creării condițiilor corespunzătoare pentru promovarea tranzacțiilor de comerț exterior efectuate prin intermediul licitațiilor la Bursa de Mărfuri.

Încheierea tranzacțiilor la bursă se efectuează prin intermediul brokerilor, care reprezintă interesele clienților săi în baza diferitelor tipuri de contracte de intermediere. Aceasta conduce la complexitatea interrelațiilor și a decontărilor.

Prin instrucțiunea în cauză a fost reglementat mecanismul de efectuare a transferurilor aferente tranzacțiilor încheiate la bursă cu participarea nerezidenților, ținând cont de participarea la decontări a brokerilor. Astfel, au fost indicate modalitățile de reprezentare a rezidenților și nerezidenților de către brokeri (în baza contractelor de intermediere, mandat și comision, în care sunt posibile transferurile în valută străină). Pentru fiecare tip de contract de reprezentare încheiat între broker și client au fost descrise scheme de transferare a mijloacelor bănești (inclusiv prin intermediul conturilor brokerilor) și indicate documentele care urmează a fi prezentate la bancă de către părți pentru efectuarea transferurilor respective atât la export, cât și la import, inclusiv în cazul tranzacțiilor forward cu avansare.

De asemenea, în anul gestionar BNM a elaborat și alte reglementări în domeniul valutar, printre care:

- Ținând cont de faptul că Instrucțiunea privind mandatele poștale internaționale a fost elaborată pornind de la normele aferente transferurilor ce se efectuează în străinătate prin sistemul bancar conform Regulamentului privind reglementarea valutară pe teritoriul Republicii Moldova, cu modificările ulterioare, prevederile Instrucțiunii nominalizate au fost adaptate noilor prevederi ale Regulamentului;
- Luând în considerare existența cazurilor frecvente în care persoanele fizice rezidente intenționează să efectueze studii în străinătate, iar pentru obținerea vizei de studii acestea sunt obligate să transfere în străinătate sume bănești care să acopere cheltuielile minime de existență, au fost introduse prevederi potrivit cărora persoana fizică rezidentă poate transfera valută străină pe numele său în străinătate în scopul obținerii vizei de studii, cu prezentarea

la bancă a documentelor care confirmă admiterea persoanei fizice la instituția de învățământ, precum și a documentelor /informației ce confirmă necesitatea depunerii în contul său din străinătate a mijloacelor bănești pentru obținerea vizei de studii;

- Au fost perfecționate unele prevederi care reglementează regimul conturilor în valută străină ale persoanelor fizice rezidente;
- Au fost introduse reguli de eliberare de către bănci persoanelor fizice a permisiunilor de a scoate valută străină peste hotare în cazul ridicării de către acestea a leilor moldovenești din conturile în valută străină sau din contul transferurilor primite din străinătate;
- Luând în considerare faptul că majoritatea acordurilor interbancare încheiate între BNM și băncile centrale ale țărilor CSI au fost reziliate, că prevederile acestora și-au pierdut actualitatea au fost actualizate actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei referitoare la deschiderea de către persoanele din țările menționate a conturilor în lei moldovenești la băncile din Republica Moldova;
- În scopul perfecționării sistemului de colectare a datelor statistice au fost modificate unele formulare ale rapoartelor care se prezintă la Banca Națională a Moldovei.

Supravegherea și reglementarea activității băncilor

Informație generală

La 31 decembrie 2004 în Republica Moldova își desfășurau activitatea 16 bănci comerciale pe acțiuni, inclusiv două sucursale ale băncilor străine. Numărul total de instituții ale băncilor a constituit 850, dintre care 195 filiale, 210 reprezentanțe și 445 agenții. Pe parcursul anului 2004 au fost deschise 30 filiale și 118 reprezentanțe.

La 31 decembrie 2004 în băncile comerciale din Moldova activau 7898 angajați, numărul lor majorându-se cu 547 persoane comparativ cu 31 decembrie 2003.

Noile reglementări prudențiale

Consolidarea sistemului bancar are o importanță majoră în asigurarea funcționării stabile a acestuia. Ținând cont de acest fapt, Banca Națională a Moldovei depune eforturi orientate spre sporirea stabilității băncilor din republică prin majorarea exigențelor față de capitalul minim necesar. Oportunitatea majorării cerinței față de capitalul minim necesar este condiționată de un șir de factori, ce rezultă din rolul pe care îl are capitalul în activitatea băncilor.

În dependență directă de investirea băncilor cu capital se află și stabilitatea financiară a acestora, deoarece mărimea capitalului determină în mod direct abilitatea băncii de a amortiza influența negativă a riscurilor la care este supusă permanent banca și, în același timp, de a menține capacitatea de plată față de deponenți și creditori. Acesta este un factor deosebit de important în condițiile economiei de tranziție, influențată în mare măsură de fluctuațiile economice externe, riscul insolvabilității fiind cu mult mai înalt la băncile cu un grad redus de capitalizare. Concomitent, pentru ca băncile autohtone să fie competitive pe plan internațional, este oportună majorarea cerinței față de capitalul minim necesar, astfel încât capitalul acestora să fie comparabil cu cerințele existente în majoritatea statelor europene.

Ținând cont de cele menționate, precum și de standardele Uniunii Europene, au fost depuse eforturi orientate spre majorarea cerinței față de capitalul minim necesar până la 50.0 mil. lei. Băncile își vor majora eșalonat capitalul până la finele anului 2005, în funcție de categoria autorizației deținute.

În scopul menținerii mărimii capitalului în corespundere cu exigențele impuse față de acesta, Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2004 a supravegheat eficacitatea măsurilor întreprinse de către bănci privind conformarea activității băncilor noilor cerințe față de capital. Astfel, băncilor, al căror capital nu corespundea cerințelor

stabilite, le-a fost substituită autorizația deținută cu una de un nivel mai jos.

În vederea asigurării funcționării eficiente a băncilor, Banca Națională a Moldovei a continuat promovarea implementării și menținerii de către bănci a sistemelor de control intern la un nivel adecvat. În cadrul controalelor pe teren, a fost examinată conformarea activității băncilor cerințelor față de sistemele de control intern, care au menirea de a majora gradul de competitivitate a acestora și de a minimiza riscurile aferente activității lor. În cazul depistării unor încălcări sau neajunsuri în activitatea băncilor în domeniul dat, Banca Națională a Moldovei a aplicat măsuri de remediere, precum și sancțiuni față de administratorii acestor bănci.

În scopul menținerii stabilității sistemului bancar, Banca Națională a Moldovei a promovat în continuare perfecționarea metodelor de supraveghere bancară, ținând cont de standardele general acceptate în domeniul supravegherii bancare.

Un factor important pentru creșterea credibilității sistemului bancar îl constituie asigurarea transparenței activității bancare, deoarece permite acționarilor, creditorilor și/sau deponenților băncilor să evalueze riscurile la care se supun atunci când intră în relații cu banca și, astfel, să se protejeze de aceste riscuri, precum și creează condiții pentru o concurență sănătoasă între bănci și contribuie la investirea prioritară a mijloacelor temporar libere în băncile cu un grad relativ mai înalt de siguranță în activitatea lor.

În scopul perfecționării procesului de dezvăluire de către bănci a informației despre activitatea lor, Banca Națională a Moldovei, suplimentar la cerințele existente, a stabilit ca băncile comerciale să publice un șir de indicatori financiari în baza cărora publicul va avea posibilitatea să determine calitatea activelor, rentabilitatea acestora, precum și rentabilitatea capitalului acționar. De asemenea, băncile trebuie să publice informația privind capacitatea gestionării adecvate a activelor și pasivelor, precum și informația generală privind riscul. Toată informația destinată dezvăluirii se publică în mod obligatoriu pe site-urile Internet ale băncilor, ceea ce permite utilizatorilor de a compara tendințele de dezvoltare a fiecărei bănci în parte cu tendințele de dezvoltare a sistemului bancar al republicii în baza datelor obținute de pe pagina WEB a Băncii Naționale a Moldovei. În cadrul procesului de supraveghere se verifică gradul dezvăluirii publicului de către băncile comerciale a informațiilor privind activitățile lor, constatând conformarea băncilor comerciale cerințelor în cauză.

În vederea susținerii gradului de siguranță a sistemului bancar prin promovarea cerințelor ce țin de diversificarea riscurilor aferente operațiunilor active ale băncii, precum și în scopul diminuării riscului

valutar legat de activele și obligațiunile valutare de bilanț, pe lângă cerințele existente referitor la poziția valutară a băncilor a fost stabilită o cerință nouă, care prevede ca suma activelor bilanțiere în valută străină să nu depășească sau să fie mai mică cu 25.0 la sută decât suma obligațiunilor bilanțiere în valută străină. Limita menționată nu se va aplica față de băncile care efectuează tranzacții nesemnificative pe piața valutară, și anume, față de băncile la care atât suma activelor bilanțiere în valută străină, cât și suma obligațiunilor bilanțiere în valută străină nu va depăși, separat pentru fiecare din acestea, 10.0 la sută din mărimea capitalului normativ total.

Concomitent, avînd în vedere faptul că, constituirea rezervelor obligatorii la BNM de către băncile comerciale se efectuează atît în lei moldovenești, cît și în valută liber convertibilă din mijloacele atrase corespunzător, cu scopul reflectării adecvate a poziției valutare deschise a băncii, în calculul acesteia se vor lua în considerație rezervele obligatorii plasate la BNM în valută străină.

În scopul determinării distincte a rolului auditului independent în bănci, asistența în ținerea evidenței contabile acordată de către firma de audit care efectuează controlul de audit al băncii se va realiza în formă de prezentare managementului băncii a mențiunilor scrise despre neajunsurile esențiale existente în structura sau funcționarea sistemelor de evidență contabilă și de control intern ale băncii, precum și a recomandărilor scrise privind înlăturarea acestor neajunsuri. Asistența nu va include implicarea nemijlocită a firmei de audit în cauză în ținerea evidenței contabile a băncii.

De asemenea, în scopul supravegherii, inclusiv al monitorizării activității băncilor aferente acordării creditelor relativ „mici” este prevăzută obținerea, prin intermediul rapoartelor financiare prezentate de către bănci la Banca Națională a Moldovei, a datelor privind numărul, volumul și soldul creditelor în mărime de până la 700.0 mii lei: prima raportare fiind efectuată la situația din 31 decembrie 2004.

Activele băncilor comerciale

În anul 2004 dezvoltarea sistemului bancar din Republica Moldova a consemnat o evoluție pozitivă cu profil de tendință. Activele totale ale sistemului bancar s-au majorat cu 3030.2 mil. lei (29.5 la sută), constituind 13313.2 mil. lei la situația din 31 decembrie 2004. Situația în cauză s-a datorat în cea mai mare măsură creșterii soldului obligațiunilor băncilor cu 2612.4 mil. lei (32.2 la sută) și majorării respective a capitalului acționar cu 417.8 mil. lei (19.4 la sută).

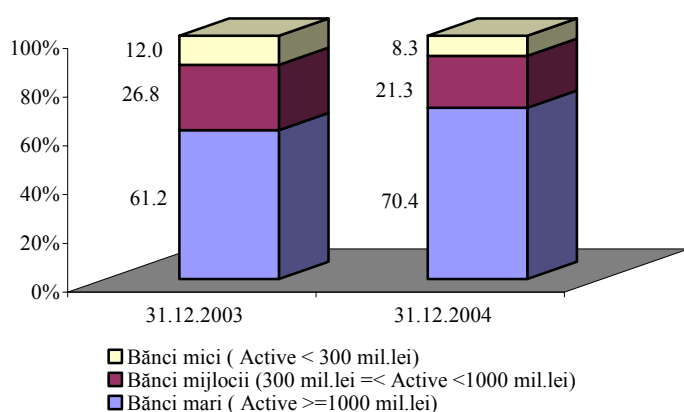
La sfârșitul anului 2004 în grupul băncilor mari intrau 5 bănci (BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" S.A., BANCA DE ECONOMII S.A., B.C. "VICTORIABANK" S.A., BC "Moldindconbank" S.A., BC "BANCA SOCIALĂ" S.A.), în grupul băncilor medii intrau 5 bănci (BC „MOBIASBANCA” S.A., B.C. "EXIMBANK" S.A., "FinComBank" S.A., BC "UNIBANK" S.A., B.C. "ENERGBANK"

S.A.), în grupul băncilor mici intrau 6 bănci (BC „INVESTPRIVATBANK” S.A., BC "COMERȚBANK" S.A., B.C.R. SA Sucursala Chișinău, B.C. "Universalbank" S.A., BC "BUSINESSBANK" S.A., BC "EuroCreditBank" S.A.).

Activele băncilor mari și medii au înregistrat o creștere cu 3082.8 mil. lei (49.0 la sută) și 80.9 mil. lei (2.9 la sută), respectiv, în timp ce activele băncilor mici s-au diminuat cu 133.5 mil. lei (10.8 la sută). Concomitent, a crescut ponderea activelor băncilor mari în total active cu 9.2 puncte procentuale (graficul nr. 70).

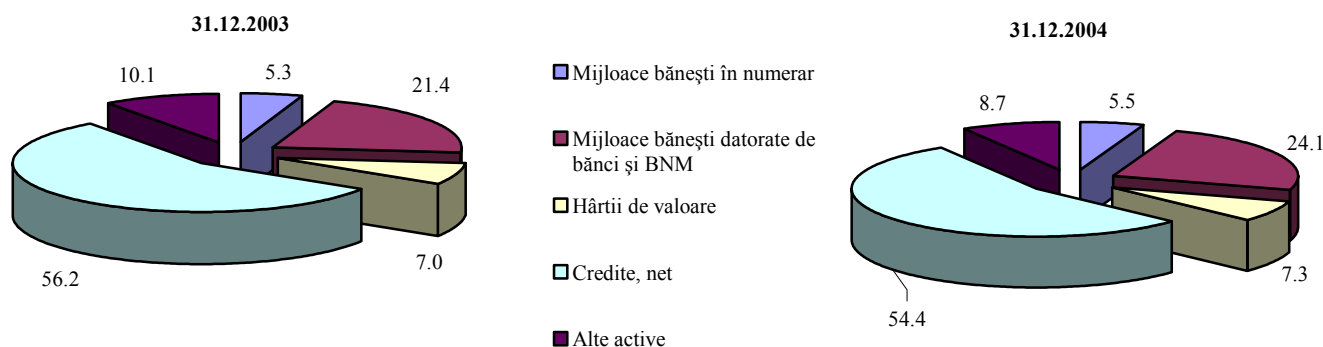
În structura activelor s-a consemnat creșterea tuturor componentelor. Mijloacele bănești în numerar au înregistrat o sporire cu 186.3 mil. lei (34.0 la sută), mijloacele bănești datorate de bănci și BNM - cu 1003.5 mil. lei (45.6 la sută), hârtiile de valoare – cu 248.6 mil. lei (34.5 la sută), alte active - cu 130.4 mil. lei (12.6 la sută). Creșterea cea mai mare a avut-o portofoliul de credite (net*) - cu 1461.4 mil. lei (25.3 la sută) (graficul nr. 71).

Graficul nr. 70. Dinamica concentrării activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2003- 31.12.2004 (%)

Datele la 31.12.2003 sunt ajustate conform rezultatelor auditului

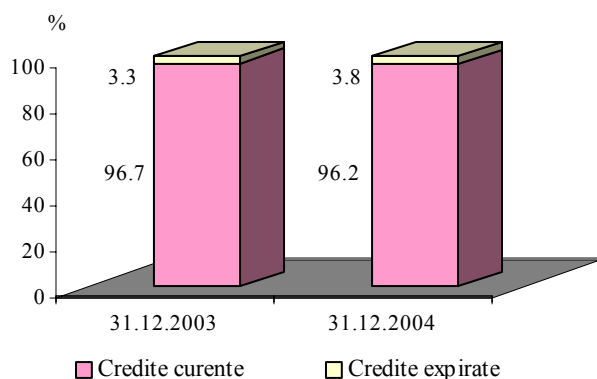
Graficul nr. 71. Dinamica structurii activelor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2003 - 31.12.2004 (%)

* conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr.36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.64-65 din 02.10.1997)

Ponderea maximă în totalul activelor a revenit creditelor nete – 54.4 la sută, fiind în descreștere cu 1.8 puncte procentuale față de 31 decembrie 2003. Mijloacele datorate de bănci și BNM ocupă o pondere de 24.1 la sută, hârtiile de valoare - 7.3 la sută, mijloacele bănești în numerar - 5.5 la sută și alte active – 8.7 la sută din totalul activelor.

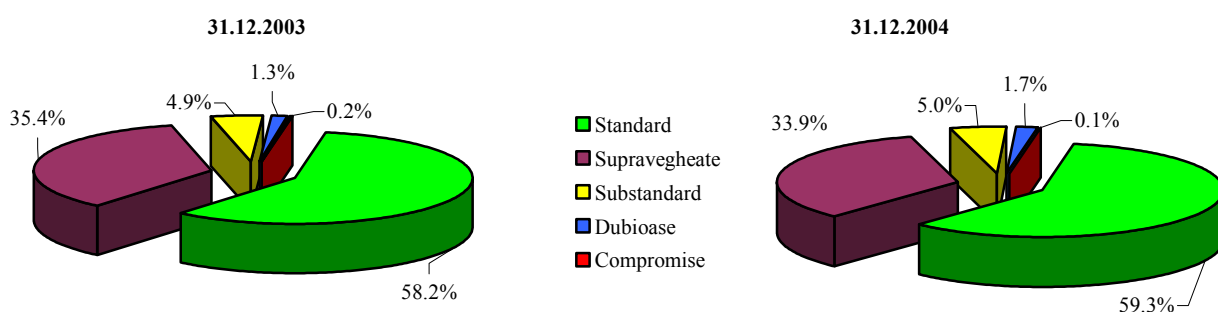
Graficul nr. 72. Dinamica structurii portofoliului de credite pe sectorul bancar al Republicii Moldova, potrivit oportunității efectuării plăților privind achitarea creditelor, în perioada 31.12.2003-31.12.2004 (%)

Portofoliul total de credite a totalizat 7686.4 mil. lei la finele anului 2004, fiind în creștere cu 1563.5 mil. lei (25.5 la sută) față de 31 decembrie 2003. Ponderea creditelor expirate, inclusiv și în stare de neacumulare a dobânzii, în totalul creditelor a înregistrat o creștere nesemnificativă cu 0.5 puncte procentuale. La 31 decembrie 2004 acestea au alcătuit 294.7 mil. lei, sau 3.8 la sută din total credite (graficul nr. 72).

În profilul calității portofoliului de credite, ponderea creditelor clasificate nefavorabile (substandard, dubioase și compromise) a marcat un nivel destul de redus – 6.8 la sută în totalul creditelor la 31 decembrie 2004, ceea ce denotă un nivel relativ scăzut al concentrării riscurilor aferente portofoliului de credite (graficul nr. 73). Comparativ cu sfârșitul anului 2003 acest indicator s-a majorat nesemnificativ cu 0.4 puncte procentuale.

Graficul nr. 73. Dinamica structurii portofoliului de credite și a leasingului financiar pe sectorul bancar al Republicii Moldova, conform gradului riscului operațiunilor investiționale în perioada 31.12.2003-31.12.2004 (%)

Raportul reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc) în total credite a constituit 5.8 la sută, majorându-se cu 0.2 puncte procentuale comparativ cu sfârșitul anului 2003.

Valoarea totală a creditelor compromise, care a fost anulată în anul 2004 din contul reducerilor pentru pierderi la credite, a constituit 45.5

mil. lei, recuperările la credite – 27.8 mil. lei. Astfel, din totalul creditelor anulate recuperările reprezintă 61.1 la sută, fiind cu 7.3 puncte procentuale în creștere comparativ cu anul precedent, ceea ce indică o îmbunătățire a lucrului băncilor privind rambursarea creditelor problematice, care au fost anterior trecute la pierderi.

Suma totală a creditelor acordate persoanelor afiliate băncilor pe sistemul bancar a alcătuit 487.3 mil. lei la 31 decembrie 2004, deținând o pondere nesemnificativă în totalul creditelor de 6.3 la sută și de 19.9 la sută din Capitalul de gradul I (*limita maximă este de 100.0 la sută din Capitalul de gradul I*).

Creditele acordate funcționarilor băncilor reprezintă 19.3 mil. lei sau 0.3 la sută din totalul portofoliului de credite și 0.8 la sută din capitalul normativ total al băncilor comerciale (*limita maximă este de 10.0 la sută din capitalul normativ total*).

Valoarea totală a creditelor "mari" a constituit 1945.4 mil. lei, ceea ce reprezintă 25.3 la sută din portofoliul total de credite și 79.7 la sută din capitalul normativ total al băncilor comerciale (*limita maximă este de 500 la sută din capitalul normativ total*). Suma celor mai mari zece datorii nete la credite reprezintă 35.7 la sută din creditele nete pe sistem (*limita maximă – 50.0 la sută din volumul total al creditelor nete*).

Investițiile băncilor în mijloace fixe și alte active materiale pe termen lung raportate la capitalul normativ total au alcătuit 31.0 la sută la sfârșitul anului 2004 (*limita maximă – 50.0 la sută*). Investițiile în active materiale pe termen lung și cote de participare în capitalul unităților economice raportate la capitalul normativ total reprezintă 34.3 la sută (*limita maximă – 100.0 la sută*).

Ponderea activelor nete în valută străină din totalul activelor a constituit 37.4 la sută, în timp ce ponderea obligațiilor nete în valută străină din totalul activelor – 35.8 la sută. Astfel, diferența față de ponderea activelor nete în valută străină în totalul activelor a fost nesemnificativă de 1.6 puncte procentuale. Ponderea activelor și a obligațiilor în valută străină s-a redus, respectiv, cu 4.5 puncte procentuale și 2.6 puncte procentuale comparativ cu 31 decembrie 2003. În structura activelor în valută străină ponderea cea mai mare le-a revenit creditelor în valută străină – 64.4 la sută și mijloacelor bănești datorate de bănci în valută străină – 21.9 la sută.

Conturile condiționale de credit (angajamente extrabilanțiere) au însumat 1021.1 mil. lei sau 7.7 la sută din totalul activelor, micșorându-se cu 6.8 puncte procentuale față de sfârșitul anului 2003. În structura angajamentelor extrabilanțiere ponderea cea mai mare revine obligațiilor de acordare a creditelor – 45.5 la sută (464.9 mil.

lei). Acreditivele și garanțiile emise însumează 230.3 mil. lei sau 22.6 la sută din totalul angajamentelor extrabilanțiere, iar obligațiunile de vânzare a hârtiilor de valoare – 161.9 mil. lei (15.9 la sută).

Capitalul băncilor comerciale

Capitalul de gradul I este partea capitalului normativ total față de care este stabilită mărimea minimă necesară pentru desfășurarea activităților financiare, în conformitate cu art. 26 din Legea instituțiilor financiare.

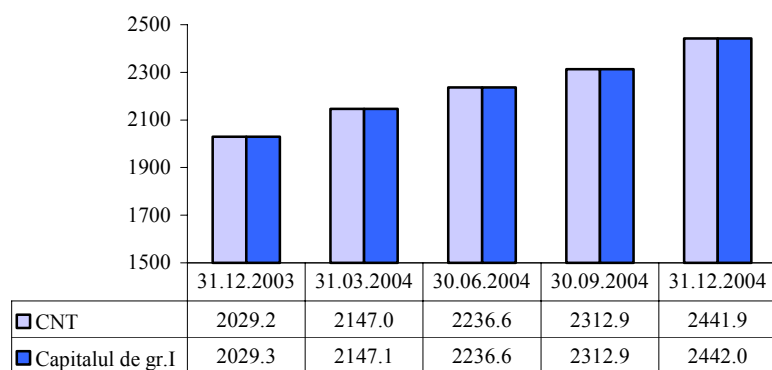
Capitalul de gradul I a atins valoarea de 2442.0 mil. lei la 31 decembrie 2004 și a înregistrat o creștere cu 412.7 mil. lei (20.3 la sută). Dinamica respectivă indică o tendință continuă de consolidare a sistemului bancar. De menționat că, conform rapoartelor financiare prezentate de bănci, la sfârșitul anului 2004 la toate băncile

comerciale mărimea capitalului de gradul I a fost în corespundere cu categoria autorizației deținute.

Capitalul normativ total (CNT) include capitalul de gradul I și capitalul de gradul II cu excluderea cotelor de participare în capitalul altor bănci, care dețin autorizația Băncii Naționale a Moldovei.

Capitalul normativ total a sporit în anul 2004 cu 412.7 mil. lei (20.3 la sută) (graficul nr. 74).

Graficul nr. 74. Dinamica capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în anul 2004 (mil. lei)

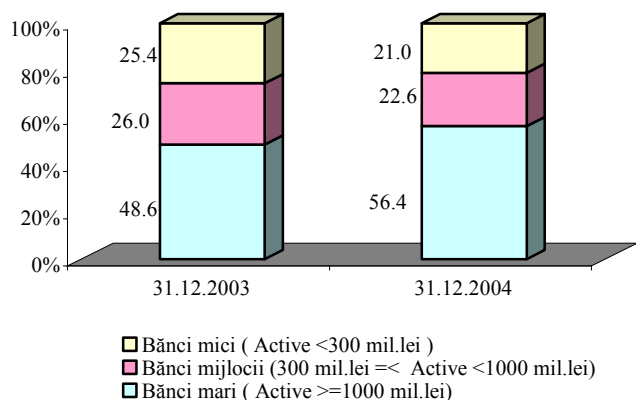

Sursa principală de majorare a capitalului de gradul I și CNT a fost venitul net obținut de bănci în valoare de 430.7 mil. lei și închiderea emisiilor de acțiuni la șapte bănci comerciale din contul aporturilor suplimentare ale acționarilor în sumă de 112.8 mil. lei. Acest fapt a contribuit la creșterea în continuare a gradului de stabilitate a sistemului bancar.

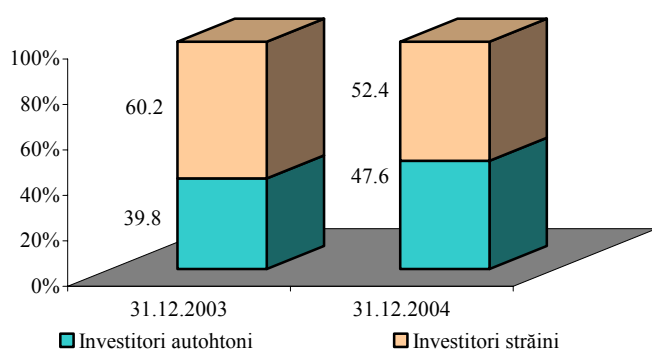
Media suficienței capitalului ponderat la risc (*raportul dintre valoarea capitalului normativ total și activele ponderate la risc*) pe sistemul bancar a fost la un nivel înalt, consemnând 31.4 la sută la 31 decembrie 2004 (nivelul minim în Republica Moldova este de 12.0 la sută, iar cel stabilit de Comitetul Basel pentru supravegherea bancară indică o suficiență și mai redusă – 8.0 la sută). În același timp pe parcursul anului 2004 a fost marcată o tendință de micșorare a acestui indicator, ca urmare a îmbunătățirii capacității băncilor de a gestiona, inclusiv a redistribui fluxurile de mijloace bănești disponibile.

Modificarea structurii capitalului sectorului bancar din punctul de vedere al concentrării acestuia pe grupe de bănci este prezentată în graficul nr. 75.

Graficul nr. 75. Dinamica concentrării capitalului normativ total al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2003-31.12.2004

Graficul nr. 76. Structura capitalului sectorului bancar al Republicii Moldova, conform caracterului investițiilor, în perioada 31.12.2003-31.12.2004

Astfel, pe parcursul anului 2004 se observă o creștere a capitalului normativ total al băncilor mari cu 388.9 mil. lei (39.4 la sută) și băncilor medii cu 25.0 mil. lei (4.8 la sută). În același timp s-a micșorat capitalul normativ total al băncilor mici cu 1.2 mil. lei (0.2 la sută).

Cota capitalului normativ total al băncilor mari în capitalul normativ total al sistemului bancar a totalizat 56.4 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2003 cu 7.8 puncte procentuale, din contul reducerii cotei capitalului normativ total al băncilor medii și al băncilor mici cu 3.4 puncte procentuale și 4.4 puncte procentuale, respectiv.

Cota investițiilor străine în capitalul băncilor a constituit 52.4 la sută, fiind cu 7.8 puncte procentuale mai mică față de sfârșitul anului 2003, ca urmare a unor ritmuri mai accentuate de creștere a investițiilor rezidenților comparativ cu cele ale nerezidenților (graficul nr. 76). Pe parcursul anului 2004 investițiile acționarilor autohtoni au sporit cu 200.0 mil. lei (63.0 la sută), constituind 517.5 mil. lei, iar investițiile străine au sporit cu 90.2 mil. lei (18.8 la sută)

până la 570.3 mil. lei.

Printre investitorii străini care participă la formarea capitalului băncilor din Republica Moldova sunt: Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, două bănci din România, o bancă din Rusia, precum și investitori corporativi din Marea Britanie, SUA, Canada, Rusia, Cipru, Grecia, Belgia, Liechtenstein, Luxemburg și din alte țări.

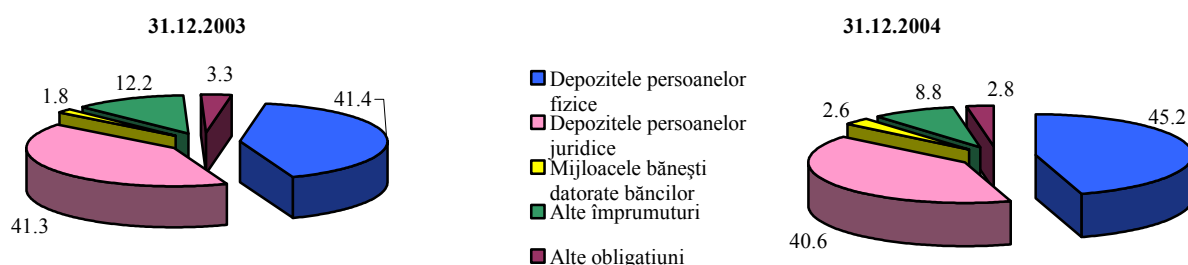
Din numărul total al băncilor 3 bănci dispun de capital format complet din investiții străine, 11 dispun de capital format din investiții străine și autohtone și 2 bănci de capital format complet din investiții autohtone.

Obligațiunile băncilor comerciale

Obligațiunile băncilor comerciale au constituit 10737.6 mil. lei la 31 decembrie 2004 și au crescut cu 2612.5 mil. lei (32.2 la sută) comparativ cu finele anului 2003. Sporirea obligațiunilor a avut loc, în cea mai mare parte, din contul majorării cu 2636.2 mil. lei (38.4 la sută) a depozitelor*, ceea ce denotă credibilitatea în sistemul bancar.

Conform datelor, în anul 2004 tendința de majorare a fost înregistrată la toate articolele, cu excepția altor împrumuturi care s-au redus cu 50.9 mil. lei sau cu 5.1 la sută (graficul nr. 77). Depozitele persoanelor fizice s-au majorat cu 1493.5 mil. lei (44.4 la sută), depozitele persoanelor juridice - cu 1009.1 mil. lei (30.1 la sută), mijloacele bănești datorate băncilor - cu 133.6 mil. lei (89.7 la sută), alte obligațiuni - cu 27.2 mil. lei (10.1 la sută).

Graficul nr. 77. Dinamica structurii obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2003-31.12.2004 (%)

În obligațiunile băncilor ponderea cea mai mare de 88.4 la sută la 31 decembrie 2004 revine depozitelor, ponderea lor majorându-se cu 4.0 puncte procentuale. Depozitele persoanelor fizice au constituit 45.2 la sută din totalul obligațiunilor, depozitele persoanelor juridice - 40.6 la sută și depozitele băncilor – 2.6 la sută, alte împrumuturi și alte obligațiuni reprezentând 8.8 la sută și 2.8 la sută, respectiv.

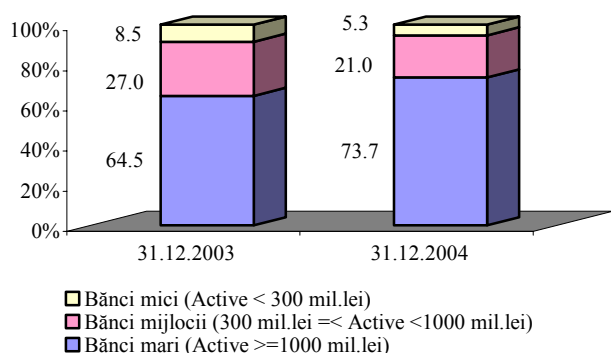
Depozitele în lei moldovenești s-au majorat cu 1846.7 mil. lei (49.8 la sută), atingând valoarea de 5558.4 mil. lei, în timp ce depozitele în valută străină s-au majorat cu 789.5 mil. lei (25.0 la sută) până la 3943.9 mil. lei la 31 decembrie 2004.

În perioada analizată ponderea depozitelor în lei moldovenești în totalul depozitelor s-a majorat de la 54.1 la sută la 31 decembrie 2003 până la 58.5 la sută la 31 decembrie 2004. Respectiv, s-a redus

* conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de depozit întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr.36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.64-65 din 02.10.1997)

ponderea depozitelor în valută străină până la 41.5 la sută, sau cu 4.4 puncte procentuale.

Graficul nr. 78. Dinamica concentrării obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2003-31.12.2004

În perioada de raportare a avut loc concentrarea obligațiunilor sectorului bancar, reflectată în graficul nr.78.

Obligațiunile băncilor mari au sporit cu 2678.5 mil. lei (51.2 la sută), obligațiunile băncilor medii - cu 61.2 mil. lei (2.8 la sută). În același timp s-au micșorat obligațiunile băncilor mici cu 127.2 mil. lei (18.4 la sută).

Ponderea obligațiunilor băncilor mari în totalul obligațiunilor sistemului bancar a constituit 73.7 la sută la 31 decembrie 2004, majorându-se cu 9.2 puncte procentuale din contul reducerii ponderii obligațiunilor băncilor medii și băncilor mici cu 6.0 puncte procentuale și 3.2 puncte procentuale, respectiv, până la 21.0 la sută și 5.3 la sută în totalul obligațiunilor.

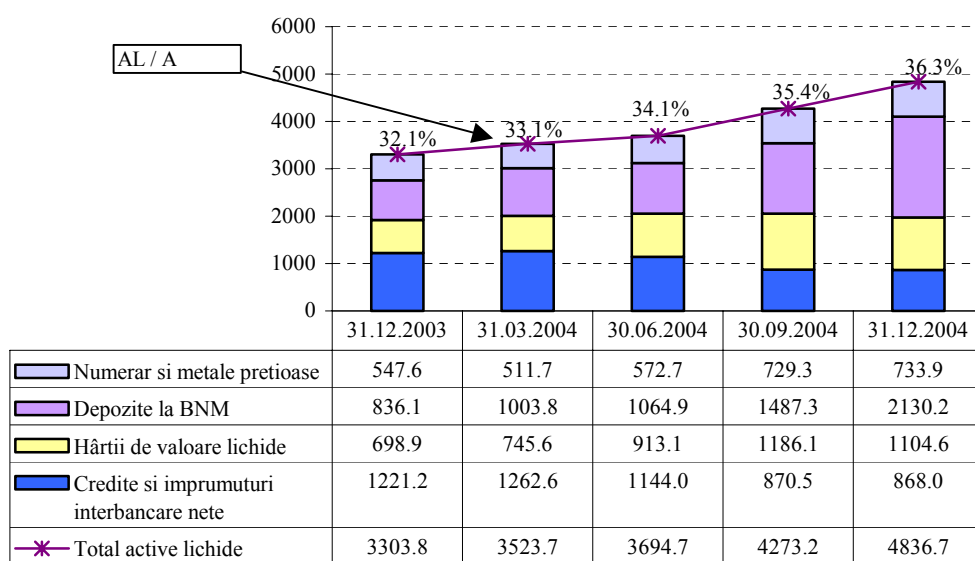
se cu 9.2 puncte procentuale din contul reducerii ponderii obligațiunilor băncilor medii și băncilor mici cu 6.0 puncte procentuale și 3.2 puncte procentuale, respectiv, până la 21.0 la sută și 5.3 la sută în totalul obligațiunilor.

Lichiditatea băncilor comerciale

În anul 2004 indicatorii lichidității pe sistemul bancar au reflectat capacitatea băncilor de a-și onora atât obligațiunile curente, cât și cele pe termen lung.

Astfel, principiul I al lichidității (*active cu termenul de rambursare mai mult de 2 ani/resurse financiare cu termenul potențial de retragere ce depășește 2 ani ≤ 1*) care reflectă lichiditatea pe termen lung, a constituit 0.5 la 31 decembrie 2004.

Graficul nr. 79. Dinamica activelor lichide (mil. lei) și ponderii acestora în totalul activelor (%) sistemului bancar al Republicii Moldova pe parcursul anului 2004

Nivelul acestui indicator denotă disponibilitatea resurselor care pot fi investite pe termen lung.

Lichiditatea curentă, reprezentată prin principiul II (*active lichide/total active ≥ 20 la sută*) la sfârșitul anului 2004 a alcătuit 36.3 la sută (graficul nr. 79).

Activele lichide au constituit 4836.7 mil. lei, sporind cu 1532.9 mil. lei (46.4 la sută) în anul 2004. Această dinamică s-a produs datorită majorării numerarului cu 186.3 mil. lei (34.0 la sută), a depozitelor la Banca Națională a Moldovei - cu 1294.1 mil. lei (154.8 la sută), a hârtiilor de valoare lichide - cu 405.7 mil. lei (58.1 la sută). Concomitent, s-au redus creditele și împrumuturile interbancare nete cu termenul de rambursare până la 1 lună cu 353.2 mil. lei sau cu 28.9 la sută (graficul nr. 79).

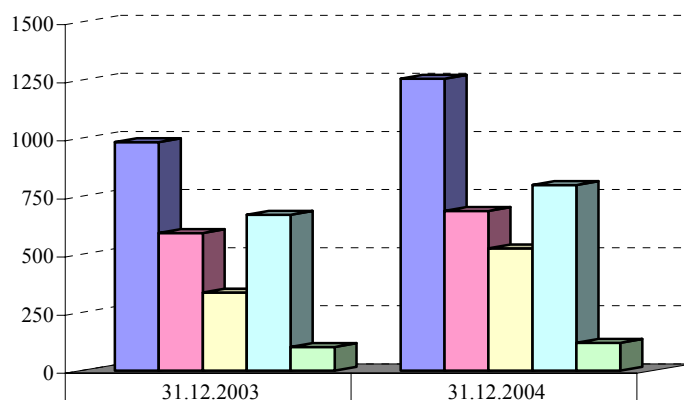
Ponderea maximă în activele lichide la situația din 31 decembrie 2004 revine depozitelor la BNM – 44.0 la sută, hârtiilor de valoare lichide – 22.8 la sută, creditelor și împrumuturilor interbancare nete cu termenul rămas până la rambursare de 1 lună – 18.0 la sută și numerarului – 15.2 la sută.

Veniturile și cheltuielile băncilor comerciale

Venitul net obținut în anul 2004 de către băncile comerciale ale Republicii Moldova a constituit 430.7 mil. lei, sporind comparativ cu anul precedent cu 31.0 mil. lei (7.8 la sută).

Astfel, în anul 2004 comparativ cu anul precedent se observă o creștere a veniturilor aferente dobânzilor cu 273.0 mil. lei (27.8

Graficul nr. 80. Dinamica veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anii 2003-2004 (mil. lei)

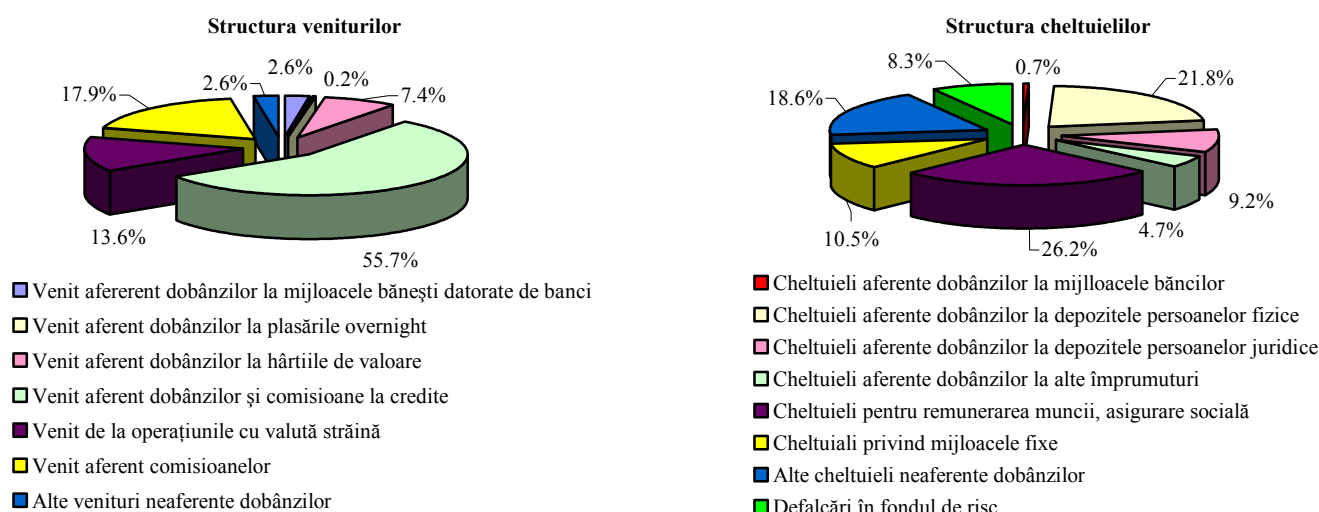
	31.12.2003	31.12.2004
Venituri aferente dobânzilor	982.7	1255.7
Venituri neaferente dobânzilor	591.3	686.3
Cheltuieli aferente dobânzilor	335.0	525.9
Cheltuieli neaferente dobânzilor	669.9	798.7
Defalcări în fondul de risc	101.0	119.8

și a veniturilor neaferente dobânzilor cu 95.0 mil. lei (16.1 la sută) (graficul nr. 80). Cheltuielile aferente dobânzilor și cheltuielile neaferente dobânzilor s-au majorat, respectiv, cu 190.9 mil. lei (57.0 la sută) și 128.8 mil. lei (19.2 la sută). Concomitent, au crescut defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc) cu 18.8 mil. lei sau cu 18.6 la sută.

Veniturile băncilor pe parcursul anului 2004 au fost stabile și au provenit, în special, din activitatea de bază a băncilor (din investițiile în activele generatoare de dobândă). Respectiv, veniturile aferente dobânzilor au constituit 1255.7 mil. lei sau 64.7 la sută din totalul veniturilor obținute de bănci. În structura veniturilor

aferente dobânzilor cota cea mai mare de 55.7 la sută ocupă veniturile aferente dobânzilor și comisioane la credite în sumă de 1082.2 mil. lei (graficul nr. 81).

Graficul nr. 81. Structura veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anul 2004

Veniturile neaferente dobânzilor au constituit 686.3 mil. lei sau 35.3 la sută din totalul veniturilor. În totalul veniturilor neaferente dobânzilor cea mai mare parte revine veniturilor aferente comisioanelor în sumă de 347.4 mil. lei (17.9 la sută din totalul veniturilor) și veniturilor obținute din operațiuni cu valută străină în sumă de 263.7 mil. lei (13.6 la sută din totalul veniturilor).

Suma totală a cheltuielilor a constituit 1444.4 mil. lei, dintre care 525.9 mil. lei sau 36.4 la sută ocupă cheltuielile aferente dobânzii, 798.7 mil. lei sau 55.3 la sută - cheltuielile neaferente dobânzii și 119.8 mil. lei sau 8.3 la sută - defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc) din totalul cheltuielilor.

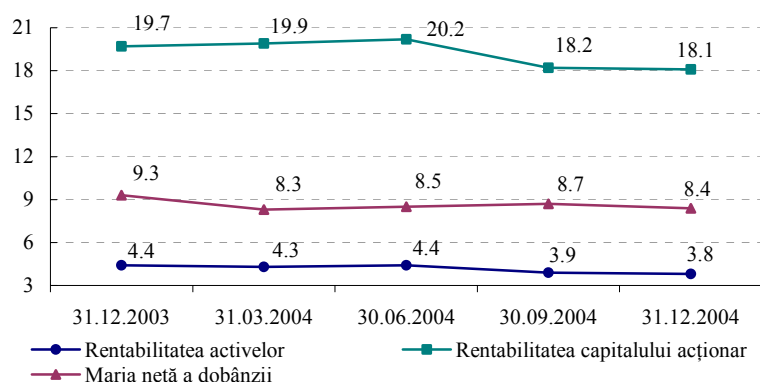
Indicatorii rentabilității au continuat să înregistreze rate înalte. *Rentabilitatea activelor sistemului bancar*, care se caracterizează prin raportul dintre venitul net anualizat și activele medii, a constituit 3.8 la sută în anul 2004. *Rentabilitatea capitalului acționar* pe sistemul bancar, care reprezintă raportul dintre venitul net anualizat și capitalul acționar mediu, a alcătuit 18.1 la sută.

În comparație cu sfârșitul anului 2003 acești indicatori s-au micșorat cu 0.6 puncte procentuale și cu 1.6 puncte procentuale, respectiv, în special, din cauza reducerii ponderii activelor generatoare de dobândă în total active, care la rândul său a fost determinată de creșterea rapidă a activelor băncilor.

Marja netă a dobânzii, care reprezintă raportul dintre venitul net aferent dobânzii anualizat și media activelor generatoare de dobândă, a constituit 8.4 la sută, micșorându-se față de anul 2003 cu 0.9 puncte

procentuale (graficul nr. 82). Reducerea marjei nete a dobânzii a fost influențată de creșterea indicatorului cheltuieli aferente dobânzilor/media obligațiunilor pe care se plătesc dobânzi de la 6.5 la sută până la 7.9 la sută sau cu 1.4 puncte procentuale față de anul 2003.

Graficul nr. 82. Dinamica marjei nete a dobânzii, rentabilității activelor și capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în anul 2004 (%)

Creșterea bazei de obținere a veniturilor s-a manifestat prin sporirea activelor generatoare de dobândă cu 2281.8 mil. lei (28.4 la sută) în anul 2004, consemnând valoarea de 10321.9 mil. lei. Majorarea continuă a activelor generatoare de dobândă, precum și a ponderii semnificative a acestora în totalul activelor sistemului bancar, care a alcătuit 77.5 la sută, indică abilitatea băncilor comerciale de a genera venituri în viitor.

Sistemul de plăți

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca Națională a Moldovei supraveghează sistemul de plăți în Republica Moldova și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare.

Participanți ai sistemului de plăți interbancare în anul 2004 au fost Banca Națională a Moldovei, 16 bănci comerciale autorizate de către Banca Națională și centrul de casă și decontări din or. Tiraspol.

În sistemul de plăți interbancare, Banca Națională a Moldovei are rolul de bancă de decontare și centru de procesare a documentelor de plată.

Valoarea plăților efectuate în anul 2004 prin intermediul sistemului de plăți interbancare a constituit 94927.7 mil. lei, înregistrând o creștere cu 21.2 la sută față de anul 2003. Numărul de documente de plată procesate a însumat 8291.7 mii unități, cu 25.9 la sută mai mult decât în anul 2003.

În anul 2004 s-a extins activitatea de emitere și utilizare a cardurilor bancare.

Numărul de carduri aflate în circulație la 31 decembrie 2004, eliberate de către băncile comerciale autorizate de către Banca Națională a Moldovei, a însumat 340.3 mii unități, fiind în creștere cu 34.4 la sută comparativ cu situația din 31 decembrie 2003.

Numărul de tranzacții efectuate în anul 2004 în Republica Moldova cu carduri bancare emise de către băncile comerciale autorizate de Banca Națională a Moldovei constituie 5147.2 mii și s-a majorat cu 56.8 la sută față de anul 2003, iar valoarea lor a totalizat 2874.6 mil. lei și a sporit cu 67.5 la sută comparativ cu anul 2003.

Numărul de tranzacții efectuate în anul 2004 în Republica Moldova cu cardurile bancare emise în străinătate constituie 324.0 mii, fiind în creștere cu 17.1 la sută față de anul 2003, iar valoarea lor a însumat 497.8 mil. lei și a crescut cu 28.8 la sută comparativ cu anul 2003.

Emiterea monedelor jubiliare și comemorative

Întru executarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova și a Băncii Naționale a Moldovei nr.21 din 16 ianuarie 2004 „Cu privire la baterea și emiterea unor monede jubiliare și comemorative” și în temeiul art.57 și 60 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21 iulie 1995, în anul 2004 au fost bătute și puse în circulație trei monede comemorative dedicate personalităților și evenimentelor cultural-istorice din spațiul național, precum și completării seriei „Cartea Roșie”.

Ștefan cel Mare și Sfânt	500 de ani de la trecerea în eternitate a domnitorului Moldovei	Au	100 lei	300 exemplare
Mitropolitul Dosoftei	380 de ani de la naștere	Ag	50 lei	500 exemplare
Jder-de-pădure		Ag	10 lei	500 exemplare

Monedele comemorative emise comportă un caracter numismatic și reprezintă, totodată, mijloace legale de plată acceptate în economia națională la valoarea lor nominală.

Personalul BNM și perfecționarea profesională

Aparatul Băncii Naționale a Moldovei la situația din 31 decembrie 2004 era completat la nivelul de 96.5 la sută (459 angajați din 484). În cadrul băncii activează 9 doctori în științe economice și tehnice.

În anul 2004 au fost promovați în funcție 48 de lucrători ai băncii, mai mult de 54.0 la sută dintre ei având vârsta până la 30 ani. Baza colectivului băncii o constituie tineretul: 248 lucrători au vârsta până la 40 ani, ceea ce constituie 54.0 la sută.

Pe parcursul anului gestionar, 103 lucrători ai BNM au studiat la cursuri de perfecționare. Participarea a peste 33.0 la sută din lucrătorii băncii la diverse acțiuni de perfecționare a contribuit la îmbunătățirea și modernizarea activității Băncii Naționale a Moldovei.

3. Raportul financiar al Băncii Naționale a Moldovei

A V I Z

privind situațiile financiare ale Băncii Naționale a Moldovei la 31 decembrie 2004

Departamentul Audit Intern, în baza Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, art. 33 (4) d) și a Regulamentului cu privire la activitatea Departamentului Audit Intern a verificat situațiile financiare ale Băncii Naționale a Moldovei la situația din 31 decembrie 2004, care includ: bilanțul contabil, contul de profit și pierdere, situația fluxurilor de numerar, situația capitalului statutar al Băncii, precum și notele explicative.

Ca rezultat al acestei verificări, Departamentul Audit Intern a constatat:

- Bilanțul contabil însumează la 31 decembrie 2004 un total de 11 317 964 mii lei.
- Capitalul statutar constituie 200 000 mii lei. Fondul de rezervă a fost majorat pe parcursul anului în conformitate cu prevederile art. 20 (1) c) al Legii cu privire la BNM cu 45 952 mii lei și constituie 277 024 mii lei.
- Rezerva specială, formată conform Regulamentului privind formarea și utilizarea rezervei speciale, constituie la situația din 31.12.2004 suma de 72 200 mii lei.
- Veniturile și cheltuielile anului 2004 conform metodei calculării constituie, respectiv, 441 220 mii lei și 139 901 mii lei.
- Profitul net al BNM conform metodei calculării la situația din 31 decembrie 2004 constituie 301 319 mii lei, care a fost ajustat cu defalcările în rezerva specială de reevaluare a activelor și pasivelor în valută străină - 72 200 mii lei și transferul din rezerva de reevaluare a mijloacelor fixe - 647 mii lei. Rezultatul anului disponibil pentru repartizare constituie 229 766 mii lei.

În baza celor expuse, Departamentul Audit Intern confirmă autenticitatea datelor evidenței contabile ale BNM în toate aspectele semnificative, bilanțul contabil, contul de profit și pierdere, situația fluxului de numerar, capitalul statutar și fondul de rezervă la situația din 31 decembrie 2004.

Controlor General

RAPORTUL AUDITORILOR INDEPENDENȚI CĂTRE CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE AL BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI

Am auditat bilanțul alăturat al Băncii Naționale a Moldovei (“BNM”) la 31 decembrie 2004, împreună cu contul de profit și pierdere, situația fluxurilor de trezorerie și evoluția capitalurilor proprii pentru anul încheiat la acea dată. Situațiile financiare în cauză sunt responsabilitatea conducerii Băncii Naționale a Moldovei. Responsabilitatea noastră este de a exprima o opinie asupra situațiilor financiare în baza auditului efectuat.

Am efectuat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit. Acestea ne impun să ne planificăm și să efectuăm auditul astfel încât să obținem o asigurare rezonabilă că situațiile financiare ale BNM nu cuprind erori semnificative. Un audit include examinarea pe bază de teste a documentelor primare care stau la baza întocmirii situațiilor financiare. Un audit include, de asemenea, evaluarea principiilor contabile folosite și a estimărilor semnificative făcute de către conducerea BNM, precum și evaluarea prezentării de ansamblu a situațiilor financiare. Considerăm că auditul efectuat asigură o bază rezonabilă pentru opinia noastră.

În opinia noastră, situațiile financiare alăturate prezintă de o manieră fidelă, în toate aspectele semnificative, poziția financiară a Băncii Naționale a Moldovei la data de 31 decembrie 2004, precum și rezultatele operațiunilor sale și a fluxurilor de numerar pentru anul încheiat la această dată, în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

Fără a ne exprima o opinie cu rezerve, vă atragem atenția asupra faptului că în prezent există o incertitudine în ceea ce privește direcțiile viitoare în politica economică internă, politica de reglementare și evenimentele politice ulterioare în Republica Moldova. Noi nu putem anticipa schimbările care vor avea loc în situația curentă și nici efectele acestora asupra poziției financiare a Băncii Naționale a Moldovei.

PricewaterhouseCoopers Enterprises

Chișinău, Republica Moldova
17 martie 2005

Traducere efectuată de PricewaterhouseCoopers care a utilizat versiunea oficială în limba engleză a prezentului raport. Nefiind o traducere oficială, PricewaterhouseCoopers își declină în mod expres responsabilitatea pentru orice fapt care este în legătură cu conținutul traducerii.

1 ACTIVITATEA PRINCIPALĂ

Banca Națională a Moldovei ("BNM") a fost înființată în 1991 ca succesor al fostei Bănci de Stat a Moldovei. Activitățile și operațiunile BNM sunt reglementate de Legea Nr. 548 - XIII cu privire la Banca Națională a Moldovei (cu modificările ulterioare) din 21 iulie 1995. Capitalul statutar al BNM este de 200.000 mii MDL și se află integral în proprietatea statului. Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei prevede principalele obiective ale Băncii:

- Protejarea și asigurarea stabilității monedei naționale – leul moldovenesc (MDL);
- Păstrarea și gestionarea rezervelor valutare ale statului;
- Stabilirea și menținerea condițiilor care conduc la dezvoltarea și perfecționarea sistemului bancar al Republicii Moldova;
- Facilitarea funcționării eficiente și neîntrerupte a sistemului de plăți interbancare.

Atribuțiile de bază ale Băncii sunt prevăzute în articolul 5 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, după cum urmează:

- Stabilește și promovează politica monetară și valutară a statului;
- Operează ca bancher și agent fiscal al Republicii Moldova;
- Efectuează analize economice și monetare și, în baza lor, adresează Guvernului propuneri, aduce rezultatele acestor analize la cunoștința publicului;
- Autorizează, supraveghează și reglementează activitatea instituțiilor financiare;
- Acordă credite băncilor comerciale și statului;
- Supraveghează sistemul de plăți în Republică și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare;
- Activează ca unic emitent al monedei naționale în Republică;
- Păstrează și gestionează rezervele valutare ale statului;

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

INFORMATII GENERALE

---

1 ACTIVITATEA PRINCIPALĂ (CONTINUARE)

- În numele Republicii Moldova, își asumă obligații și execută tranzacțiile rezultate din angajarea Republicii Moldova în activitatea instituțiilor publice internaționale în domeniul bancar, de credit și monetar, în conformitate cu condițiile acordurilor internaționale;
- Întocmește balanța de plăți a statului.

Adresa juridică a Băncii este următoarea: Bulevardul Renașterii nr. 7, Chișinău 2006, Republica Moldova.

2 MEDIUL ECONOMIC ÎN CARE OPEREAZĂ BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

Economia Moldovei prezintă în continuare caracteristicile unei economii în curs de dezvoltare. Aceste caracteristici includ, dar nu se limitează la un nivel scăzut al lichidității pe piața capitalurilor proprii și al datoriilor publice și locale. Acestea au influențat rezultatele și situația financiară a Băncii Naționale a Moldovei, datorită rolului său de instituție responsabilă pentru implementarea politicii monetare și valutare.

Stabilitatea economică viitoare a Moldovei depinde într-o mare măsură de eficiența măsurilor economice luate de Guvern, precum și de dezvoltarea cadrului legal și de reglementare.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

BILANȚUL CONTABIL

LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

	<u>Note</u>	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Active			
Numerar și disponibilități pe termen scurt	4	4.726.954	3.108.309
Organizații financiare internaționale	5	2.384.910	2.420.727
Creanțe față de Guvern	6	2.360.656	2.175.413
Credite acordate băncilor și altor persoane	7	34.775	40.771
Titluri de investiție disponibile pentru vânzare	8	1.763.381	901.378
Alte active	9	4.103	606
Imobilizări corporale și necorporale	10	<u>43.185</u>	<u>39.535</u>
Total activ		<u>11.317.964</u>	<u>8.686.739</u>
Obligații			
Monedă națională în circulație		4.094.327	2.982.193
Disponibilități ale Guvernului și băncilor	11	2.515.292	947.720
Organizații financiare internaționale	5	3.965.432	4.309.042
Alte obligații	12	<u>190.546</u>	<u>12.922</u>
Total obligații		<u>10.765.597</u>	<u>8.251.877</u>
Capital și rezerve			
Capital statutar	13	200.000	200.000
Fondul de rezervă	13	277.024	231.072
Alte rezerve	13	<u>75.343</u>	<u>3.790</u>
Total capital și rezerve		<u>552.367</u>	<u>434.862</u>
Total obligații, capitaluri și rezerve		<u>11.317.964</u>	<u>8.686.739</u>

Situațiile financiare au fost aprobate la data de 17 martie 2005, Chișinău, Republica Moldova.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

	<u>Nota</u>	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Venituri din dobânzi	14	354.151	347.777
Cheltuieli cu dobânzi	15	<u>(77.018)</u>	<u>(81.805)</u>
Venit net din dobânzi		277.133	265.972
Alte venituri		6.297	7.202
Câștiguri/(pierderi) din operațiuni de dealing și alte operațiuni în valută	16	72.874	(6.733)
Câștiguri/(pierderi) din titlurile de investiții		(517)	-
Venituri din provizioane pentru credite	17	4.347	13.211
Cheltuieli operaționale	18	<u>(58.815)</u>	<u>(54.885)</u>
Profit net al anului	13	<u>301.319</u>	<u>224.767</u>

Conturile au fost aprobate la data de 17 martie 2005, Chișinău, Republica Moldova.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

SITUAȚIA FLUXURILOR DE NUMERAR

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004 (toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Dobânzi încasate	352.280	333.588
Dobânzi plătite	(67.773)	(79.913)
Câștig din dealing și alte operațiuni în valută	674	63.131
Pierderi din titluri de investiții	(517)	-
Alte încasări	6.297	7.202
Plăți către salariați și furnizori	<u>(50.961)</u>	<u>(44.872)</u>
Profit înainte de variația activelor și pasivelor	240.000	279.136
(Creșterea) activelor aferente organizațiilor financiare internaționale	35.817	(100.933)
(Creșterea)/diminuarea hârtiilor de valoare emise de nerezidenți	(442.677)	(43.561)
(Creșterea) creanțelor față de Guvern	(585.398)	(7.868)
Diminuarea creditelor acordate băncilor și altor persoane	10.348	9.349
Diminuarea altor active	<u>(1.300)</u>	<u>2.085</u>
Creșterea activelor	<u>(983.210)</u>	<u>(140.928)</u>
Creșterea monedei naționale în circulație	1.112.133	504.553
Creșterea disponibilităților Guvernului și băncilor	1.564.699	21.833
Creșterea/(diminuarea) datoriilor față de organizații financiare internaționale	(323.215)	(194.772)
Creșterea/(diminuarea) altor obligații	<u>(5.909)</u>	<u>(2.203)</u>
Creșterea obligațiilor	<u>2.347.708</u>	<u>329.411</u>
Flux de trezorerie din activitatea de exploatare	<u>1.604.498</u>	<u>467.619</u>
Achiziții de active imobilizate	<u>(12.304)</u>	<u>(17.359)</u>
Flux net de trezorerie din activitatea de investiții	<u>(12.304)</u>	<u>(17.359)</u>
Plăți către Stat aferente profitului	(5.833)	(221.045)
Efectul cursului de schimb valutar asupra numerarului și echivalentelor de numerar	<u>32.284</u>	<u>8.777</u>
Creșterea numerarului și echivalentelor de numerar	1.618.645	237.992
Numerar și echivalente de numerar la începutul perioadei	<u>3.108.309</u>	<u>2.870.317</u>
Numerar și echivalente de numerar la sfârșitul perioadei	<u>4.726.954</u>	<u>3.108.309</u>
Analiza numerarului și echivalentelor de numerar		
	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Numerar în valută	1.533	2.767
Conturi Nostro în valută	306.219	86.896
Depozite la termen în valută	4.288.463	2.879.772
Depozite restricționate în valută	5.529	6.299
Alte plasamente în valută	<u>125.210</u>	<u>132.575</u>
Numerar și echivalente de numerar, brut	<u>4.726.954</u>	<u>3.108.309</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI**EVOLUȚIA CAPITALURILOR PROPRII****PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)**

	Capital Statutar	Fond de rezervă	Alte rezerve	Profitul anului	Total capital și rezerve
Sold la 1 ianuarie 2003	100.000	200.000	34.380	-	334.380
Profit net al anului 2003	-	-	-	224.767	224.767
Transfer din rezervă de reevaluare a mijloacelor fixe	-	-	(3.251)	3.251	-
Transfer din rezerva din veniturile nerealizate din operațiuni în valută	-	-	(27.339)	27.339	-
Majorarea capitalului statutar	100.000	-	-	(100.000)	-
Majorarea fondului de rezervă	-	31.072	-	(31.072)	-
Profit alocat Bugetului de Stat	-	-	-	(124.285)	(124.285)
Sold la 31 decembrie 2003	<u>200.000</u>	<u>231.072</u>	<u>3.790</u>	<u>-</u>	<u>434.862</u>
Profit net al anului 2004	-	-	-	301.319	301.319
Transfer din rezervă de reevaluare a mijloacelor fixe	-	-	(647)	647	-
Constituirea rezervei din veniturile nerealizate din operațiuni în valută	-	-	72.200	(72.200)	-
Majorarea fondului de rezervă	-	45.952	-	(45.952)	-
Profit alocat Bugetului de Stat	-	-	-	(183.814)	(183.814)
Sold la 31 decembrie 2004	<u>200.000</u>	<u>277.024</u>	<u>75.343</u>	<u>-</u>	<u>552.367</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

---

1 BAZA DE PREZENTARE

Aceste situații financiare ale Băncii Naționale a Moldovei (“Banca” sau “BNM”) au fost întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (“SIRF”). Aceste situații financiare au fost întocmite pe baza convenției costului istoric și au fost ajustate ca urmare a reevaluării activelor financiare deținute pentru vânzare, după cum se descrie în Nota 2 de mai jos.

1.1 Moneda de prezentare

Aceste rapoarte financiare sunt întocmite în moneda națională a Republicii Moldova, leul moldovenesc (“MDL”).

1.2 Baza de efectuare a înregistrărilor contabile

BNM ține evidența contabilă și întocmește situațiile financiare în conformitate cu Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei (“Legea BNM”) și Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Situațiile financiare alăturate au fost întocmite în baza înregistrărilor contabile pentru a fi conforme cu Standardele Internaționale de Contabilitate elaborate de către Comitetul pentru Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

Conform Articolului 66 al Legii BNM, conturile și înregistrările BNM trebuie să reflecte operațiunile și situația financiară a BNM, în conformitate cu “procedurile contabile acceptate în practica internațională”. Articolul 20 prevede modalitatea repartizării venitului net obținut în urma acestui proces.

Rata inflației pentru anul 2004 în Republica Moldova a fost de 12,5%, în timp ce în 2003 a fost de 15,7%.

1.3 Utilizarea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară impune conducerii să recurgă la anumite estimări și să adopte anumite ipoteze care afectează sumele la care sunt înregistrate activele și obligațiile precum și prezentarea datoriiilor și obligațiilor contingente la data de întocmire a acestor situații financiare și a cheltuielilor raportate în cursul perioadei. Este posibil ca rezultatele reale să difere de aceste estimări.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

1.4 Reclasificarea cifrelor comparative

În funcție de necesitate, cifrele comparative au fost reclasificate pentru a fi în concordanță cu schimbările în prezentările anului curent.

2 **PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE**

2.1 Numerar și echivalente de numerar

În scopul întocmirii situației fluxurilor de numerar, numerarul și echivalentele de numerar cuprind casa și conturile corespondente, acestea incluzând depozitele “overnight”, plasamentele pe termen scurt la alte bănci.

2.2 Organizații financiare internaționale

Sumele din activul bilanțului contabil al BNM reprezentând “Organizații financiare internaționale” sunt constituite, în principal, de cota de participare a Republicii Moldova la Fondul Monetar Internațional (“FMI”). Această sumă este stabilită în Drepturi Speciale de Tragere (“DST”), dar gestionarea ei se face în MDL. În bilanțul contabil de la 31 decembrie 2004, cota de participare a Republicii Moldova la FMI este prezentată la nivelul echivalentului în MDL pentru cota stabilită în DST.

2.3 Active financiare

Banca își clasifică activele financiare conform următoarelor categorii: active financiare deținute în scopul tranzacționării; credite și creanțe; plasamente deținute până la scadență și active financiare disponibile spre vânzare. Conducerea stabilește clasificarea activelor sale financiare la recunoașterea inițială.

(a) Active financiare deținute în scopul tranzacționării (“AFT”)

Un activ financiar este inclus în această categorie dacă este achiziționat în principal în scopul vânzării pe termen scurt. Instrumentele financiare derivate sunt de asemenea clasificate ca AFT.

(b) Credite și creanțe

Creditele și creanțele sunt active financiare nederivate cu plăți fixe sau determinabile, care nu sunt cotate pe o piață activă. Acestea apar atunci când Banca furnizează bani, bunuri sau servicii direct unui debitor, fără intenția de a tranzacționa creanța.

(c) Deținute până la scadență (“AFS”)

Plasamentele AFS sunt active financiare nederivate cu plăți fixe sau determinabile și scadențe fixe, pe care conducerea Băncii are intenția și abilitatea de a le deține până la scadență. În cazul în care Banca vinde o parte semnificativă din activele

2 PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)

AFS, întreaga categorie va fi modificată și reclasificată ca disponibilă spre vânzare.

(d) Disponibile spre vânzare (“AFV”)

Plasamentele AFV sunt cele ce urmează a fi deținute pe o perioadă nedefinită, și care pot fi vândute ca urmare a nevoii de lichidități sau a modificărilor survenite în ratele dobânzii, cursul de schimb, prețurile titlurilor.

Achizițiile și vânzările de active financiare AFT, AFS și AFV sunt recunoscute la data tranzacționării – data la care Banca se angajează pentru achiziția sau vânzarea activului respectiv. Creditele sunt recunoscute atunci când numerarul este acordat în avans împrumutaților. Activele financiare sunt recunoscute inițial la valoarea justă plus costurile tranzacției pentru toate activele financiare neînregistrate la valoarea justă prin contul de profit sau pierdere. Activele financiare sunt derecunoscute atunci când drepturile de a primi fluxuri de numerar din activele financiare au expirat sau acolo unde Banca a transferat în substanță toate drepturile și beneficiile aferente dreptului de proprietate.

Activele financiare AFV și activele financiare AFT sunt înregistrate ulterior la valoarea justă. Creditele și creanțele, precum și plasamentele AFS sunt înregistrate la costul amortizat folosind metoda ratei efective a dobânzii. Câștigurile și pierderile rezultate din modificările valorii juste pentru categoriile AFT și AFV sunt incluse în contul de profit și pierdere în perioada în care apar. Dobânda calculată folosind metoda ratei efective a dobânzii este recunoscută în contul de profit și pierdere.

Valorile juste ale plasamentelor cotate pe piețele active se bazează pe prețurile curente de licitare. Dacă piața nu este activă pentru un activ financiar (și pentru titluri de valoare necotate), se stabilește valoarea justă folosind tehnicile de evaluare. Acestea includ utilizarea tranzacțiilor recente cu preț obiectiv, a analizei fluxurilor de numerar actualizate, a modelelor de opțiuni de preț și a altor tehnici de evaluare folosite în mod uzual de participanții pe piață.

Banca clasifică drept titluri de valoare AFV emise de nerezidenți și achiziționate de pe piețe străine. De asemenea, începând cu anul 2004, bonurile de trezorerie emise de Stat în cursul anului 2004 sunt clasificate ca aparținând acestei categorii, spre deosebire de anul anterior, când au fost clasificate drept active financiare AFS.

2 **PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)**

2.4 Credite acordate și provizioane pentru credite

Creditele acordate de către Bancă prin furnizarea de bani direct împrumutătorului sunt clasificate ca fiind credite acordate de Bancă și sunt înregistrate la costul amortizat. Toate creditele și avansurile sunt recunoscute atunci când numerarul este acordat debitorilor.

Un provizion de risc de credit este constituit dacă există dovezi obiective conform cărora Banca nu va fi în măsură să recupereze toate sumele datorate.

Suma provizionului reprezintă diferența dintre valoarea contabilă și valoarea recuperabilă estimată, calculată ca valoarea actualizată a fluxurilor de numerar estimate a fi recuperate, inclusiv sumele recuperabile din garanții și portofoliu de garantare, actualizate pe baza ratei dobânzii inițiale a instrumentului.

Provizionul pentru deprecierea creditului acoperă, de asemenea, situațiile în care există dovezi obiective că pierderi probabile vor surveni pentru elemente din portofoliul de credite la data bilanțului.

Atunci când un credit este neperformant, acesta este scos înafara bilanțului și este scăzut din provizionul aferent creditului. Acest tip de credite este anulat după finalizarea tuturor procedurilor legale și după stabilirea valorii pierderii. Recuperările din sume anterior anulate sunt tratate ca și venit.

În această categorie sunt incluse creditele acordate Guvernului și creditele acordate Băncilor Comerciale și angajaților Băncii.

2.5 Operațiuni REPO

Hârțiile de valoare de stat vândute de BNM băncilor comerciale pe baza unui acord de răscumpărare (“Repo”) sunt incluse în activ în cadrul “Titlurilor de investiție disponibile pentru vânzare”.

În obligații, aceste operațiuni sunt reflectate în poziția “Disponibilități ale Guvernului și băncilor” la cost amortizat.

2 **PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)**

Diferența dintre prețul de achiziție și prețul de vânzare este amortizată în contul de profit și pierdere ca o dobândă, recunoscută folosind metoda ratei efective a dobânzii.

2.6 Imobilizări corporale

Mijloacele fixe sunt prezentate la valoarea de achiziție sau la suma reevaluată ajustată cu amortizarea cumulată.

Costurile ulterioare sunt incluse în costul mijlocului fix sau sunt recunoscute ca un mijloc fix separat doar dacă este probabil că Banca va beneficia de fluxuri viitoare de beneficii economice și dacă acestea pot fi măsurate.

Amortizarea mijloacelor fixe se calculează prin metoda liniară, folosindu-se următoarele rate de amortizare pentru a reduce costul fiecărui activ la valoarea reziduală pe durata de viață utilă a acestora:

	<u>Procent anual</u>
Clădiri	5%
Echipamente de măsurare	30%
Computere	30%
Alte mijloace fixe	20%
Automobile - autoturisme	20%
Automobile - camioane	10%

Conducerea revizuieste valoarea contabilă a clădirilor și echipamentelor, în cazul în care evenimentele sau schimbările de circumstanțe indică faptul că valoarea contabilă nu ar putea fi recuperabilă.

Câștigurile și pierderile la vânzarea/casarea mijloacelor fixe se determină prin raportare la valoarea lor contabilă și se iau în considerare la determinarea profitului din operațiuni. Cheltuielile cu reparațiile și renovările sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în momentul efectuării lor. Cheltuielile cu dobânzile nu sunt incluse în costurile clădirilor și echipamentelor.

2 **PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)**

2.7 Imobilizări necorporale

Licențele de software sunt capitalizate la valoarea costurilor efectuate pentru achiziția și punerea în folosință a acestora. Aceste costuri sunt amortizate pe baza duratei de viața care determină o rată de amortizare între 20% sau 50%.

Costurile asociate dezvoltării sau mentenanței programelor informatice sunt recunoscute în contul de profit și pierdere în momentul în care sunt efectuate. Costurile direct asociate cu dezvoltarea de produse informatice identificabile și unice pentru uzul băncii și care vor genera beneficii economice viitoare pe o perioadă mai mare de 1 an sunt recunoscute ca și imobilizări necorporale. Costurile directe include costurile salariale ale angajaților implicate în dezvoltarea programelor informatice și o aporționare a costurilor fixe. Aceste imobilizări necorporale sunt amortizate prin metoda liniară pe perioada duratei de viața care determină o rată de amortizare între 20% sau 50%.

2.8 Monedă națională în circulație

În bilanț aceasta este prezentată la valoarea nominală. Costurile producerii monedei naționale se reflectă la cheltuieli la momentul producerii acesteia.

2.9 Disponibilități ale Guvernului și băncilor

Disponibilitățile băncilor sunt reprezentate de rezervele obligatorii pe care acestea trebuie să le mențină în conturile deschise la BNM în conformitate cu cerințele prudențiale, cât și de excesul de lichiditate.

Rezervele obligatorii sunt determinate în baza mediei soldurilor zilnice din conturile de depozit și alte pasive similare ale băncilor comerciale, specificate în acest scop.

2.10 Capital și rezerve

În bilanț, atât capitalul statutar cât și rezervele sunt prezentate la valoare nominală.

2 PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)

2.11 Impozit pe venit

Banca Națională a Moldovei nu este supusă impozitării pe venit sau profit.

2.12 Venituri din dobânzi și cheltuieli

Veniturile din dobânzi și cheltuielile sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pentru toate instrumentele evaluate la cost utilizând metoda dobânzii efective.

Metoda dobânzii efective este o metodă de a calcula costul amortizat al unui activ financiar sau al unei datorii financiare și de a aloca veniturile din dobânzi sau cheltuielile cu dobânzile pe parcursul perioadei relevante. Rata dobânzii efective este rata la care se actualizează exact plățile viitoare în numerar estimate sau încasările pe durata de viață estimată a instrumentului financiar sau, acolo unde este cazul, pe o perioadă mai scurtă, la valoarea contabilă netă a imobilizării financiare sau datoriei financiare. Atunci când se calculează rata dobânzii efective, Banca estimează fluxurile de numerar pe baza termenelor contractuale ale instrumentului financiar (de exemplu, opțiuni de preplată) dar nu are în vedere pierderile de credit viitoare. Calculul include toate onorariile și comisioanele plătite sau primite între părțile contractante care formează o parte integrantă a ratei dobânzii efective, costurile de tranzacționare și toate celelalte prime sau scontări.

Atunci când o imobilizare financiară sau un grup de imobilizări financiare sunt înregistrate la o valoare mai mică ca urmare al unui provizion, veniturile din dobânzi sunt recunoscute pe baza ratei dobânzii utilizate la actualizarea fluxurilor de numerar viitoare cu scopul de a evalua provizionul.

2.13 Reevaluarea activelor și obligațiilor în valută

Veniturile/pierderile nerealizate din operațiunile în valută reprezintă reevaluarea zilnică a activelor și obligațiilor BNM exprimate în valută. În calitate de bancă centrală și în scopul intervenirii pe piața valutară, BNM menține poziții valutare deschise la datele de raportare.

Conducerea BNM consideră că, în conformitate cu reglementările internaționale, distribuția veniturilor nerealizate ar constitui o emisiune valutară inflaționistă. Ca urmare, veniturile nerealizate din reevaluarea operațiunilor în valută reflectate în

2 PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)

contul de profit și pierdere sunt transferate la sfârșitul anului într-o rezervă specială din care vor fi deduse pierderile nerealizate viitoare.

2.14 Activități fiduciare

Banca Națională a Moldovei acționează în unele cazuri ca agent fiscal al Statului. Activele și veniturile aferente nu sunt incluse în aceste situații financiare în cazurile în care Banca Națională a Moldovei acționează în capacitate fiduciară ca împuternicit sau agent.

2.15 Costuri legate de pensionare

Pe parcursul derulării activității curente, BNM execută plăți către sistemul de pensii de Stat al Republicii Moldova, asigurările sociale și de sănătate în numele angajaților săi. Contribuțiile Băncii Centrale se reflectă în cheltuieli în momentul când acestea au fost efectuate.

2.16 Valoarea justă a instrumentelor financiare

Valoarea justă este suma la care un instrument financiar ar putea fi schimbat într-o tranzacție curentă dintre două părți predispuse, spre deosebire de o vânzare forțată sau lichidare, și este cel mai bine exprimată la prețul cotat pe piață.

Activele pe termen scurt ale Băncii Naționale a Moldovei sunt înregistrate în situațiile financiare la cost care aproximează valoarea justă a acestora deoarece scadența acestor instrumente este pe termen scurt, sunt convertibile în numerar și sunt decontate cu costuri de tranzacționare reduse. Creditele acordate de Banca Națională a Moldovei sunt prezentate la valoarea nominală minus o estimare de provizion. Hârțiile de valoare străine ale BNM și bonurile de trezorerie emise de Stat sunt clasificate ca fiind 'disponibile pentru vânzare' și raportate la valoarea justă. Aceste elemente au o maturitate scurtă și sunt purtătoare ale unor rate ale dobânzii care reflectă condițiile curente de piață.

Valoarea justă a instrumentelor financiare a fost stabilită de BNM utilizând informațiile disponibile pe piață și metodologiile corespunzătoare de evaluare, dacă există. Totodată, e necesar ca judecata profesională să prevaleze la interpretarea datelor de piață pentru obținerea valorii reale estimate. În mod corespunzător, estimările nu denotă neapărat sumele pe care BNM le-ar putea obține printr-un schimb pe piață. Republica Moldova trece printr-o perioadă de

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

---

2 PRINCIPII CONTABILE SEMNIFICATIVE (CONTINUARE)

dificultate economică, care implică un nivel redus al volumului operațiunilor pe piața financiară locală. Deși Conducerea a încercat utilizarea informațiilor disponibile pe piață la estimarea valorii reale a instrumentelor financiare emise de Guvernul Republicii Moldova, informația de pe piață ar putea să nu reflecte exact valoarea care poate fi real obținută în circumstanțele curente.

2.17 Provizioane

Provizioanele sunt recunoscute atunci când Banca are o obligație legală sau constructivă de a transfera beneficii economice ca urmare a unor evenimente trecute și estimarea acestei obligații poate fi făcută cu încredere.

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR

Pe parcursul desfășurării normale a activității, Banca Națională a Moldovei este expusă la o serie de riscuri, dintre care cele mai importante sunt riscul valutar, operațional, de credit, al ratei dobânzii și de lichiditate. Structura activelor și obligațiilor BNM depinde în principal de natura funcțiilor statutare ale Băncii Naționale a Moldovei și nu neapărat de aspectele comerciale. În același timp, BNM controlează permanent expunerea față de riscuri, prin diverse tehnici de management. Managementul riscului Băncii Naționale a Moldovei este reglementat prin instrucțiuni interne și este monitorizat cu atenție de Consiliul de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei precum și de Comitetele și Comisiile Băncii Naționale a Moldovei. Consiliul de Administrație, Comitetele, Comisiile și celelalte grupuri de lucru analizează problemele legate de politica monetară, investițională și cea valutară a Băncii Naționale a Moldovei și stabilește limite pentru volumele de operațiuni precum și cerințe în ce privește evaluarea partenerilor Băncii Naționale a Moldovei.

Riscul operațional reprezintă riscul de pierdere ca urmare a nefuncționării adecvate a sistemului de control intern. Banca Națională a Moldovei controlează acest risc prin intermediul Departamentului de Audit Intern, care controlează politicile și procedurile contabile precum și funcționarea sistemului de control intern al BNM. Riscul operațional asociat operațiunilor cu rezervele valutare este controlat pe baza unor instrucțiuni interne ale Băncii Naționale a Moldovei. Distribuția responsabilităților între departamentele diverse ale Băncii Naționale a Moldovei („front-office”, „middle-office”, „back-office”) este considerată de asemenea un mecanism de control al riscului operațional.

3.1 Riscul de credit

Banca Națională a Moldovei este expusă la riscul de credit, respectiv riscul când un client nu poate rambursa toate datoriile la timp. În general, expunerea maximă a BNM la riscul de credit, exclusiv valoarea garanției, este reflectată în valoarea contabilă a activelor financiare. Impactul compensării posibile a activelor și datoriilor pentru a reduce expunerea la riscul de credit nu este semnificativ.

Managementul riscului de credit. Riscul de credit aferent tranzacțiilor cu rezerve valutare este controlat prin aprobarea tranzacțiilor și plasamentelor de fonduri, stabilirea de limite prin care se restricționează riscul și monitorizarea permanentă a pozițiilor. Limitele sunt stabilite pe baza indicilor de creditare și sunt monitorizate regulat. Riscul de credit asociat portofoliului în moneda națională este monitorizat și controlat.

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR (CONTINUARE)

3.2 Managementul rezervelor valutare

În conformitate cu reglementările BNM, protecția și lichiditatea activelor de rezervă precum și profitabilitatea tranzacțiilor cu acestea sunt asigurate pe baza diversificării active a investițiilor prin desfășurarea de tranzacții pe piețele monetare și de capital internaționale. Analiza riscurilor utilizată de Banca Națională a Moldovei în procesul de management al rezervelor valutare se efectuează prin compararea nivelului de risc real cu limitele stabilite. Riscurile de credit sunt limitate și pe baza indicilor de creditare minimi acceptabili și a limitelor operaționale.

Principalul obiectiv al activității de management al rezervelor valutare îl constituie asigurarea unei combinații optime de protecție, lichiditate și profitabilitate a activelor de rezervă. Astfel, maximizarea profitabilității rezervelor constituie un obiectiv secundar din perspectiva asigurării protecției și lichidității acestora.

3.3 Riscul de piață

Republica Moldova este în stadiu tranzitoriu de dezvoltare a unei economii de piață și la momentul actual a atins rezultate pozitive macroeconomice. Totuși, conducerea Băncii Naționale a Moldovei nu este în măsură de a prognoza eventualele schimbări în condițiile din Republica Moldova și efectul pe care acestea l-ar putea avea asupra situației financiare, rezultatelor și fluxurilor de trezorerie.

3.4 Riscul ratei dobânzii

Banca Națională a Moldovei este expusă riscului ratei dobânzii atât pe piața internă cât și pe cea externă, în special ca urmare a investiției rezervelor internaționale, acordării de credite Guvernului și altor bănci la o rată fixă, în sume și pentru perioade diferite de cele ale depozitelor la termen și ale altor fonduri împrumutate. De asemenea, întrucât BNM are drept principal obiectiv stabilitatea monetară, în realizarea politicii sale monetare s-ar putea întâmpla ca rentabilitatea rezultată ca efect al dobânzilor practicate să nu fie un element prioritar.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

---

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR (CONTINUARE)

Tabelul de mai jos prezintă expunerea Băncii la riscul de rată a dobânzii la 31 decembrie 2004. În tabel sunt incluse activele și pasivele la valoarea contabilă, clasificate în funcție de cea mai recentă data dintre data contractuală de modificare a ratelor dobânzii și maturitate.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004 (toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR (CONTINUARE)

	0-3	3-6	6-12	Mai	Nepurtă-	
	<u>luni</u>	<u>luni</u>	<u>luni</u>	mult de	toare de	Total
				<u>1 an</u>	<u>dobânzi</u>	
31 decembrie 2004						
Active						
Numerar și disponibilități pe termen scurt	4.718.890	-	-	-	8.064	4.726.954
Organizații financiare internaționale	930	-	-	-	2.383.980	2.384.910
Creanțe față de Guvern	2.338.042	-	-	-	22.614	2.360.656
Credite acordate băncilor și altor persoane	22.110	539	1.044	11.082	-	34.775
Titluri de investiție disponibile pentru vânzare	536.036	319.100	566.215	333.843	8.187	1.763.381
Alte active	-	-	-	-	4.103	4.103
Imobilizări corporale și necorporale	-	-	-	-	43.185	43.185
Total active	<u>7.616.008</u>	<u>319.639</u>	<u>567.259</u>	<u>344.925</u>	<u>2.470.133</u>	<u>11.317.964</u>
Obligații						
Moneda națională în circulație	-	-	-	-	4.094.327	4.094.327
Disponibilități ale Guvernului și Băncilor	1.255.326	-	-	-	1.259.966	2.515.292
Organizații financiare internaționale	1.034.614	-	-	534.608	2.396.210	3.965.432
Alte obligații	-	-	-	-	190.546	190.546
Total obligații	<u>2.289.940</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>534.608</u>	<u>7.941.049</u>	<u>10.765.597</u>
Excedent/(deficit) net de lichiditate	<u>5.326.068</u>	<u>319.639</u>	<u>567.259</u>	<u>(189.683)</u>	<u>(5.470.916)</u>	<u>552.367</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

---

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR (CONTINUARE)

3.5 Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate este definit ca risc atunci când scadențele activelor și cele ale obligațiilor nu corespund. Scadențele activelor și obligațiilor precum și capacitatea de a înlocui la un cost acceptabil datoriile purtătoare de dobândă pe măsură ce acestea ajung la scadență constituie factori importanți pentru evaluarea lichidității Băncii Naționale a Moldovei și a expunerii acesteia la variația ratei dobânzii și a ratei de schimb.

Hârțile de valoare emise de Guvernul Republicii Moldova și deținute de BNM au scadența mai mică de 91 de zile. Cu toate acestea, la scadență aceste hârții de valoare sunt răscumpărate de Guvern și sunt emise noi hârții de valoare care sunt achiziționate de Banca Națională a Moldovei.

Împrumuturile acordate de BNM Guvernului Republicii Moldova au, de asemenea, scadența contractuală mai mică de 91 de zile. Aceste împrumuturi sunt reînnoite totdeauna la scadență. La scadență, dobânda acumulată este plătită Băncii Naționale a Moldovei.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004 (toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR (CONTINUARE)

	<u>0-3 luni</u>	<u>3-6 luni</u>	<u>6-12 luni</u>	<u>Mai mult de 1 an</u>	<u>Scadență ne- determinată</u>	<u>Total</u>
31 decembrie 2004						
Active						
Numerar și disponibilități pe termen scurt	4.726.954	-	-	-	-	4.726.954
Organizații financiare internaționale	930	-	-	-	2.383.980	2.384.910
Creanțe față de Guvern	2.360.656	-	-	-	-	2.360.656
Credite acordate băncilor și altor persoane	1.696	1.700	3.366	28.013	-	34.775
Titluri de investiție disponibile pentru vânzare	544.223	319.100	566.215	333.843	-	1.763.381
Alte active	-	-	-	-	4.103	4.103
Imobilizări corporale și necorporale	-	-	-	22.975	20.210	43.185
Total active	<u>7.634.459</u>	<u>320.800</u>	<u>569.581</u>	<u>384.831</u>	<u>2.408.293</u>	<u>11.317.964</u>
Obligații						
Moneda națională în circulație	4.094.327	-	-	-	-	4.094.327
Disponibilități ale Guvernului și băncilor	2.515.292	-	-	-	-	2.515.292
Organizații financiare internaționale	128.757	18.141	141.098	1.290.486	2.386.950	3.965.432
Alte obligații	<u>190.546</u>	-	-	-	-	<u>190.546</u>
Total obligații	<u>6.928.922</u>	<u>18.141</u>	<u>141.098</u>	<u>1.290.486</u>	<u>2.386.950</u>	<u>10.765.597</u>
Excedent/(deficit) net de lichiditate	705.537	302.659	428.483	(905.655)	21.343	552.367
31 decembrie 2003						
Total active	6.186.968	742	1.491	50.398	2.447.140	8.686.739
Total obligații	<u>4.054.225</u>	<u>18.417</u>	<u>161.658</u>	<u>1.596.432</u>	<u>2.421.145</u>	<u>8.251.877</u>
Excedent/(deficit) net de lichiditate	<u>2.132.743</u>	<u>(17.675)</u>	<u>(160.167)</u>	<u>(1.546.034)</u>	<u>25.995</u>	<u>434.862</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

3 MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR (CONTINUARE)

3.6 Riscul valutar

Riscul valutar este riscul ca valoarea instrumentelor financiare să varieze ca urmare a modificării ratelor de schimb.

La 31 decembrie 2004, Banca avea următoarea poziție valutară:

	<u>MDL</u>	<u>USD</u>	<u>EUR</u>	<u>GBP</u>	<u>DST</u>	<u>Alte valute</u>	<u>Total</u>
Active							
Numerar și disponibilități							
pe termen scurt	-	2.205.665	1.524.786	996.230		273	4.726.954
Organizații financiare							
Internaționale	2.383.980	-	-	-	930	-	2.384.910
Creanțe față de Guvern	2.360.656	-	-	-	-	-	2.360.656
Credite acordate băncilor și altor persoane	34.775	-	-	-	-	-	34.775
Titluri de investiție disponibile pentru vânzare	380.337	562.153	625.924	194.967	-	-	1.763.381
Alte active	1.363	1.106	1.634	-	-	-	4.103
Imobilizări corporale și necorporale	<u>43.185</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>43.185</u>
Total activ	<u>5.204.296</u>	<u>2.768.924</u>	<u>2.152.344</u>	<u>1.191.197</u>	<u>930</u>	<u>273</u>	<u>11.317.964</u>
Obligații							
Moneda națională în circulație	4.094.327	-	-	-	-	-	4.094.327
Disponibilități ale Guvernului și Băncilor	2.264.089	160.910	90.293	-	-	-	2.515.292
Organizații financiare internaționale	2.386.950	-	-	-	1.578.482	-	3.965.432
Alte obligații	<u>190.156</u>	<u>374</u>	<u>16</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>190.546</u>
Total obligații	<u>8.935.522</u>	<u>161.284</u>	<u>90.309</u>	<u>-</u>	<u>1.578.482</u>	<u>-</u>	<u>10.765.597</u>
Poziția netă	<u>(3.731.226)</u>	<u>2.607.640</u>	<u>2.062.035</u>	<u>1.191.197</u>	<u>(1.577.552)</u>	<u>273</u>	<u>552.367</u>
31 decembrie 2003							
Total active	4.671.887	2.350.815	1.093.451	569.816	523	247	8.686.739
Total obligații	<u>6.351.126</u>	<u>15.683</u>	<u>1.995</u>	<u>-</u>	<u>1.883.073</u>	<u>-</u>	<u>8.251.877</u>
Poziția netă	<u>(1.679.239)</u>	<u>2.335.132</u>	<u>1.091.456</u>	<u>569.816</u>	<u>(1.882.550)</u>	<u>247</u>	<u>434.862</u>

Alte valute convertibile sunt reprezentate, în principal, de yen japonez, lei românești și ruble.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

4 NUMERAR ȘI DISPONIBILITĂȚI PE TERMEN SCURT

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Numerar în valută	1.533	2.767
Conturi Nostro	306.219	86.895
Depozite la termen în valută	4.288.463	2.879.772
Depozite restricționate	5.529	6.299
Alte plasamente în valută	<u>125.210</u>	<u>132.576</u>
	<u>4.726.954</u>	<u>3.108.309</u>

5 ORGANIZAȚII FINANCIARE INTERNAȚIONALE

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Activ		
Cota Republicii Moldova la FMI	2.383.980	2.420.204
Cont curent la FMI	<u>930</u>	<u>523</u>
	<u>2.384.910</u>	<u>2.420.727</u>
Obligații		
Disponibil al FMI	2.383.981	2.420.205
Alte organizații internaționale	2.970	940
Credite primite de către BNM de la FMI	<u>1.578.481</u>	<u>1.887.897</u>
	<u>3.965.432</u>	<u>4.309.042</u>

Disponibilul FMI este reprezentat de Contul 1 și Contul 2. Aceste sume reprezintă echivalentul cotei de participare la FMI a Republicii Moldova.

Sumele incluse în bilanțul contabil al BNM în cadrul “Datoriilor față de Organizații financiare internaționale” cuprind depozitele de lei moldovenești ale FMI la Bancă și creditele primite de BNM de la FMI. Ca urmare a faptului că aceste credite sunt exprimate în Drepturile Speciale de Tragere (“DST”), acestea sunt prezentate în bilanțul contabil în echivalentul MDL la sfârșitul anului.

Creditele primite de BNM de la FMI din Contul Resurselor Generale sunt garantate cu o cambie emisă de Banca Națională a Moldovei.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

Pentru creditele care nu reprezintă utilizarea resurselor FMI din Contul Resurselor Generale nu se emit cambii.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI**NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE****PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004****(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)****6 CREANȚE FAȚĂ DE GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA**

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Împrumuturi acordate Guvernului	2.360.656	1.769.310
Hârtii de valoare emise de Guvern	_____ -	<u>406.103</u>
	<u>2.360.656</u>	<u>2.175.413</u>

Împrumuturile sunt garantate cu hârtii de valoare la rata pieței, emise de Guvernul Republicii Moldova cu același termen, care pot fi tranzacționate pe piață.

Împrumuturile ajunse la scadență se prelungesc pe un termen nou de până la 91 de zile, cu rata dobânzii recent formată pe piața primară la hârtiile de valoare cu același termen.

În anul 2004 rata medie a dobânzii pentru împrumuturi acordate statului în MDL a variat între 8,09% în noiembrie și 14,67% în ianuarie (în 2003 variația a fost între 4,87% și 16,97%).

7 CREDITE ACORDATE BĂNCILOR ȘI ALTOR PERSOANE

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Credite acordate băncilor	62.279	72.291
Credite acordate altor persoane	5.780	6.111
Provizioane	<u>(33.284)</u>	<u>(37.631)</u>
	<u>34.775</u>	<u>40.771</u>

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Provizioane la începutul anului	37.631	50.842
Venituri din provizioane în cursul anului	(4.422)	(13.764)
Cheltuieli cu provizioanele în cursul anului	<u>75</u>	<u>553</u>
Provizioane la sfârșitul anului	<u>33.284</u>	<u>37.631</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

În anul 2004, ratele dobânzilor aferente creditelor pe termen lung acordate băncilor în monedă națională, au variat între 10% și 11,5% (2003: între 10% și 11,5 %) și au maturitatea finală între anii 2010 și 2020.

8 TITLURI DE INVESTIȚII DISPONIBILE PENTRU VÂNZARE

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Hârtii emise de nerezidenți	1.383.044	901.378
Hârtii emise de Stat	<u>380.337</u>	<u>-</u>
	<u>1.763.381</u>	<u>901.378</u>

Hârțiile de valoare emise de nerezidenți sunt reprezentate, în principal, de titluri emise de entități guvernamentale din Statele Unite ale Americii, state din Uniunea Europeană și Marea Britanie. Aceste hârtii de valoare sunt active cu risc scăzut și sunt clasificate ca fiind disponibile pentru vânzare.

Hârțiile de valoare emise de Guvern și aflate în portofoliul BNM sunt prezentate la valoarea justă.

Hârțiile de valoare emise de Guvern și deținute de BNM fie prin cumpărare, fie ca urmare a gajului depus de Guvern pentru împrumuturile primite de la BNM, dețin o pondere esențială din valoarea HVS total emise.

La 31 decembrie 2004, aproximativ 72,2% din aceste hârtii de valoare emise de Guvern (inclusiv cele care garantau împrumuturile acordate Guvernului) se aflau în portofoliul BNM (2003: 72,4%).

La 31 decembrie 2004 soldul hârțiilor de valoare de stat deținute în portofoliul BNM este compus din hârtii de valoare de stat livrate Băncii Naționale prin conversia împrumuturilor acordate anterior statului. La data scadenței hârțiilor de valoare au fost efectuate reemisiuni de HVS la rate curente de piață, iar termenele de scadență au înregistrat 91 și 98 zile.

În anul 2004 rata nominală medie ponderată a dobânzii la HVS din portofoliul BNM a fost de 10,43%(2003: 13,31%), rata maximă – 15,71% (2003: 18,62%) fiind înregistrată în aprilie 2004 (noiembrie 2003), iar rata minimă – de 6,56% (2003: 9,36%) a fost înregistrată în decembrie 2004 (februarie 2003).

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI**NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE****PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004**
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)**9****ALTE ACTIVE**

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Cheltuieli în avans	124	103
Alte creanțe	3.117	381
Stocuri	1.558	1.623
Provizioane pentru stocuri și alte creanțe	<u>(696)</u>	<u>(1.501)</u>
	<u>4.103</u>	<u>606</u>
	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Provizioane la începutul anului	(1.501)	(3.226)
Cheltuieli cu provizioanele în cursul anului	(83)	(21)
Venituri din provizioane în cursul anului	884	1.733
Diferențe de reevaluare	<u>4</u>	<u>13</u>
Provizioane la sfârșitul anului	<u>(696)</u>	<u>(1.501)</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

10 IMOBILIZĂRI CORPORALE ȘI NECORPORALE

	<u>Clădiri</u>	<u>Echipament</u>	<u>Investiții capitale</u>	<u>Active necorporale</u>	<u>Total imobilizări corporale și necorporale</u>
La 1 ianuarie 2003					
Cost	30.885	62.610	306	8.877	102.678
Amortizare cumulată	<u>(14.460)</u>	<u>(52.650)</u>	-	<u>(5.807)</u>	<u>(72.917)</u>
Valoarea netă contabilă	<u>16.425</u>	<u>9.960</u>	<u>306</u>	<u>3.070</u>	<u>29.761</u>
Exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2003					
Valoarea contabilă de deschidere	16.425	9.960	306	3.070	29.761
Achiziții	4.997	4.215	12.424	1.906	23.542
Ieșiri	(5)	-	-	-	(5)
Cheltuiala cu amortizarea	<u>(899)</u>	<u>(5.307)</u>	-	<u>(1.378)</u>	<u>(7.584)</u>
Valoarea netă contabilă de închidere	<u>20.518</u>	<u>8.868</u>	<u>12.730</u>	<u>3.598</u>	<u>45.714</u>
La 1 ianuarie 2004					
Cost	35.841	61.630	6.551	10.356	114.378
Amortizare cumulată	<u>(15.323)</u>	<u>(52.762)</u>	-	<u>(6.758)</u>	<u>(74.843)</u>
Valoarea netă contabilă	<u>20.518</u>	<u>8.868</u>	<u>6.551</u>	<u>3.598</u>	<u>39.535</u>
Exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2004					
Valoarea contabilă de deschidere	20.518	8.868	6.551	3.598	39.535
Achiziții	803	15.376	9.685	345	26.209
Ieșiri	-	-	-	-	-
Cheltuiala cu amortizarea	<u>(1.111)</u>	<u>(6.367)</u>	-	<u>(1.176)</u>	<u>(8.654)</u>
Valoarea netă contabilă de închidere	<u>20.210</u>	<u>17.877</u>	<u>16.236</u>	<u>2.767</u>	<u>57.090</u>
La 31 decembrie 2004					
Cost	36.644	67.977	2.331	8.181	115.133
Amortizare cumulată	<u>(16.434)</u>	<u>(50.100)</u>	-	<u>(5.414)</u>	<u>(71.948)</u>
Valoarea netă contabilă	<u>20.210</u>	<u>17.877</u>	<u>2.331</u>	<u>2.767</u>	<u>43.185</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

11 DISPONIBILITĂȚI ALE GUVERNULUI ȘI BĂNCILOR

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Disponibilități ale Guvernului	58.726	18.101
Disponibilități ale băncilor comerciale, inclusiv rezerva minimă obligatorie	1.470.150	836.755
Depozite în lei ale băncilor comerciale	672.500	15.000
Operațiuni repo cu băncile	312.138	77.856
Diverse	<u>1.778</u>	<u>8</u>
	<u>2.515.292</u>	<u>947.720</u>

Disponibilitățile băncilor sunt reprezentate de rezervele minime obligatorii pe care acestea trebuie să le păstreze în conturile deschise la Banca Națională a Moldovei, în conformitate cu cerințele prudențiale impuse de BNM, cât și excesul de lichiditate.

În anul 2004, ca urmare a rolului de manager al lichidităților sistemului bancar, BNM a permis băncilor comerciale să creeze depozite la termen în moneda națională.

12 ALTE OBLIGAȚII

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Datorii față de Bugetul Statului	183.814	5.833
Alte obligații	<u>6.732</u>	<u>7.089</u>
	<u>190.546</u>	<u>12.922</u>

Datoria față de Bugetul Statului este reprezentată de suma de plată către acesta reprezentând profitul brut determinat în conformitate cu cerințele Legii BNM, din care s-au de dus alocările stabilite de această lege.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004

(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

ALTE OBLIGAȚII (CONTINUARE)

Mai jos este prezentată reconcilierea între alocarea profitului și datoriile față de bugetul de Stat la sfârșitul anului:

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Datorii față de bugetul Statului la începutul anului	5.833	102.593
Alocarea profitului anului curent	183.814	124.285
Plăți pe parcursul anului curent	<u>(5.833)</u>	<u>(221.045)</u>
	<u>183.814</u>	<u>5.833</u>

13 CAPITAL ȘI REZERVE

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Capital statutar	200.000	200.000
Fondul de rezervă	277.024	231.072
Alte rezerve	<u>75.343</u>	<u>3.790</u>
	<u>552.367</u>	<u>434.862</u>

În conformitate cu art.20 al Legii BNM, BNM este obligată să repartizeze anual 20% din profit pentru fondul de rezervă până când acesta va atinge nivelul dublu al capitalului statutar. La 31 decembrie 2004 suma de 45.952 mii lei (2003: 31.072 mii lei) a fost transferată la fondul de rezervă .

Alte rezerve cuprind rezerve din reevaluarea activelor fixe și rezerva din reevaluarea poziției valutare.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI**NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE****PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004****(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)****13 REPARTIZAREA REZULTATULUI (CONTINUARE)**

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Profit net al anului	301.319	224.767
Transfer din/la rezerva de venituri nerealizate din operațiuni în valută	(72.200)	27.339
Transfer din rezerva de reevaluare a mijloacelor fixe	<u>647</u>	<u>3.251</u>
Rezultatul anului disponibil pentru repartizare	<u>229.766</u>	<u>255.357</u>
Repartizări:		
Capital statutar	-	100.000
Fond de rezervă	45.952	31.072
Bugetul de stat	<u>183.814</u>	<u>124.285</u>
Rezultatul anului disponibil pentru repartizare	<u>229.766</u>	<u>255.357</u>

14 VENITURI DIN DOBÂNZI

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Împrumuturi acordate Guvernului	219.153	218.612
Hârtii de valoare ale Guvernului	35.582	50.127
Hârtii de valoare emise de nerezidenți	22.417	20.515
Credite acordate băncilor și altor persoane	7.608	8.805
Depozite și disponibilități la bănci străine	<u>69.391</u>	<u>49.718</u>
	<u>354.151</u>	<u>347.777</u>

15 CHELTUIELI CU DOBÂNZI

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Credite primite de la organizații internaționale	32.189	36.239
Conturi loro și disponibilități ale băncilor	34.213	42.935
Operațiuni Repo cu băncile	<u>10.616</u>	<u>2.631</u>
	<u>77.018</u>	<u>81.805</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI**NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE****PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004****(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)****16 CÂȘTIGURI/PIERDERI DIN OPERAȚIUNI DE DEALING ȘI ALTE OPERAȚIUNI ÎN VALUTĂ**

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Câștiguri/(pierderi) din tranzacții cu hârtiile de valoare ale nerezidenților	(2.269)	767
Venituri realizate din operațiuni în valută	2.943	62.363
Venituri /(cheltuieli) nerealizate din operațiuni în valută	<u>72.200</u>	<u>(69.863)</u>
	<u>72.874</u>	<u>(6.733)</u>

Venituri/(cheltuieli) nerealizate din operațiuni în valută reprezintă diferențele din reevaluarea zilnică a activelor și obligațiilor BNM exprimate în valută.

Pentru a preveni inflația prin distribuția veniturilor nerealizate, acestea sunt transferate la sfârșitul anului într-o rezervă specială din care vor fi deduse toate pierderile nerealizate viitoare. Pierderile nerealizate care depășesc soldul acumulat de venituri nerealizate din rezerva specială vor diminua contul de profit și pierdere. Veniturile nerealizate nu pot fi distribuite ca parte a profitului net.

17 VENITURI DE LA PROVIZIOANE PENTRU CREDITE

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Venituri de la provizioane pentru deprecierea creditelor	4.422	13.764
Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea creditelor	<u>(75)</u>	<u>(553)</u>
	<u>4.347</u>	<u>13.211</u>

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE

PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2004
(toate sumele sunt exprimate în mii MDL)

18 CHELTUIELILE OPERAȚIONALE

	<u>31 decembrie 2004</u>	<u>31 decembrie 2003</u>
Venituri din provizioane pentru stocuri și alte creanțe	(884)	(1.733)
Cheltuieli cu provizioanele pentru stocuri	83	21
Costul producției monedei naționale	5.462	5.775
Costuri salariale	27.804	27.258
Cheltuiala cu amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale	8.654	7.584
Alte cheltuieli operaționale	<u>17.696</u>	<u>15.980</u>
	<u>58.815</u>	<u>54.885</u>

Cheltuielile cu personalul includ și costul asigurărilor sociale în proporție de 28%.

19 ANGAJAMENTE ȘI OBLIGAȚII NEPREVĂZUTE

Reclamații generale

Uneori pe parcursul derulării normale a activității, BNM primește reclamații de la terți. Conducerea rezolvă aceste reclamații și consideră că nu vor fi înregistrate pierderi semnificative în acest sens.

Acțiuni în judecată

La 31 decembrie 2004, Banca Națională a Moldovei nu era implicată în nici un dosar juridic semnificativ.

Angajamente legate de creditare

La 31 decembrie 2004 nu exista nici un angajament legat de creditare.

4. Anexe

Tabelul nr. 1. EVOLUȚIA INDICATORILOR MACROECONOMICI

	2001	2002	2003	2004
Produsul intern brut nominal, (mil. lei)	19051.5	22555.9	27618.9	31991.7
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	106.1	107.8	106.6	107.3
Deflatorul PIB, %	112.1	109.8	114.8	108.0
Producția industrială, (mil. lei)	10427.6	12624.1	15963.1	17533.0
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	113.7	110.8	115.6	106.9
Indicele prețurilor cu ridicata în industrie (mediu)	112.3	104.7	107.8	105.6
Producția agricolă, (mil. lei)	8646.0	9474.2	10354.0	12600.8
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	106.4	103.4	86.4	120.4
Investițiile în capital fix, (mil. lei)	2315.1	2804.2	3621.7	5002.7
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	111.0	111.0	107.0	108.0
Deficitul (-), excedentul (+) bugetului consolidat, (mil. lei)	-1.0	-109.7	437.1	131.4
- față de PIB, %	-0.01	-0.5	1.6	0.4
Prețurile				
Indicele prețurilor de consum (mediu)	109.6	105.2	111.6	112.4
Indicele prețurilor de consum pe perioadă	106.3	104.4	115.7	112.5
Piața muncii				
Numărul scriptic mediu al personalului la sfârșitul perioadei, (mii persoane)	692.1	685.3	668.3	666.1
Numărul șomerilor oficial înregistrați la sfârșitul perioadei, (mii persoane)	27.6	24.0	19.7	21.0
Rata șomajului conform BIM	7.3	6.8	7.9	8.1
Salariul mediu, (lei)	543.7	691.5	890.8	1103.1
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	121.6	120.9	115.4	110.2
Restanțele la salarii, (mil. lei)	222.7	137.8	158.0	134.9
Datoria externă publică directă și garantată, (mil. USD)	957.27	988.40	1010.51	884.09
Total datorie externă, (mil. USD)	1675.07	1814.88	1924.54	1924.49
Datoria internă, (mil. lei)	2400.5	2821.4	2920.4	3714.1
– împrumuturi de la BNM cu garanția HVS	1507.1	1744.0	1744.0	2338.0
– hârtii de valoare de stat în circulație,	893.4	1077.4	1176.4	1376.1
inclusiv HVS în portofoliul BNM	400.0	400.0	400.0	400.0

Sursa: Departamentul Statistică și Sociologie, Ministerul Finanțelor și BNM

Tabelul nr. 2. DINAMICA INFLAȚIEI

	% modificării față de luna precedentă			% modificării față de luna decembrie a anului precedent			% modificării față de luna similară a anului precedent		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Ianuarie	1.3	1.9	1.5	1.3	1.9	1.5	6.4	5.0	15.2
Februarie	-0.4	1.8	0.9	0.9	3.7	2.4	5.7	7.3	14.2
Martie	0.5	0.9	0.6	1.4	4.6	3.0	5.9	7.7	13.9
Aprilie	1.9	1.5	0.9	3.3	6.2	3.9	6.3	7.3	13.2
Mai	1.6	0.5	0.5	5.0	6.7	4.4	7.5	6.1	13.2
Iunie	-3.4	1.0	0.1	1.4	7.8	4.5	4.3	11.0	12.2
Iulie	-1.5	1.3	0.3	-0.1	9.2	4.8	4.6	14.1	11.0
August	-0.6	0.4	0.5	-0.7	9.6	5.3	4.5	15.2	11.2
Septembrie	0.8	1.6	1.0	0.1	11.4	6.4	4.4	16.2	10.5
Octombrie	1.2	2.1	2.2	1.3	13.7	8.7	4.3	17.2	10.6
Noiembrie	1.2	1.1	1.8	2.5	14.9	10.7	4.5	17.0	11.5
Decembrie	1.9	0.7	1.6	4.4	15.7	12.5	4.4	15.7	12.5

Sursa: Departamentul Statistică și Sociologie

Tabelul nr. 3. PRODUSUL INTERN BRUT

	Mil. lei, prețuri curente			Creștere reală, %			Ponderea, %		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
<i>pe categorii de resurse</i>									
Produsul intern brut	22555.9	27618.9	31991.7	7.8	6.6	7.3	100.0	100.0	100.0
Valoarea adăugată brută, total	19689.3	23523.0	27352.8	6.5	4.2	7.8	87.3	85.2	85.5
Bunuri	8642.3	9922.2	11064.2	2.7	1.2	11.8	38.3	35.9	34.6
Agricultură	4741.6	5062.1	5833.5	5.1	-10.9	18.3	21.0	18.3	18.2
Industrie	3900.7	4860.1	5230.7	-0.2	16.0	5.0	17.3	17.6	16.4
Servicii	11509.7	14247.9	17007.0	9.4	7.2	5.1	51.1	51.6	53.1
Construcții	665.3	811.6	1313.6	5.7	16.7	34.0	2.9	2.9	4.1
Comerț cu ridicata	2488.1	2866.8	3391.9	3.4	6.4	2.1	11.0	10.7	10.6
Transport și comunicații	2254.5	2977.0	3692.0	9.4	9.0	1.2	10.0	10.8	11.5
Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-462.7	-647.1	-718.4	1.2	22.7	10.7	-2.1	-2.3	-2.2
Impozite nete pe produse și import	2866.6	4095.9	4638.9	17.7	23.4	4.4	12.7	14.8	14.5
<i>pe categorii de utilizări</i>									
Consumul final	23289.3	30450.6	33831.8	9.7	15.4	2.3	103.2	110.3	105.8
gospodăriilor	18492.9	24711.3	28575.6	5.9	18.5	6.9	82.0	89.5	89.3
administrației publice și private	4796.4	5739.3	5256.2	31.4	3.2	-17.5	21.2	20.8	16.5
Formarea brută de capital	4885.6	6401.4	8096.6	1.1	13.5	3.4	21.7	23.2	25.3
formare brută de capital fix	3681.8	5127.3	6955.1	5.7	18.6	7.6	16.3	18.6	21.7
variația stocurilor	1203.8	1274.1	1141.5	-10.9	-1.8	-13.7	5.4	4.6	3.6
Export net	-5619.0	-9233.1	-9936.7	9.1	48.8	-11.8	-24.9	-33.5	-31.1
export	11833.7	14724.6	15651.8	19.0	19.2	4.7	52.5	53.3	48.9
import	17452.7	23957.7	25588.5	15.7	28.7	-1.7	77.4	86.8	80.0

Sursa: Departamentul Statistică și Sociologie, BNM

Tabelul nr. 4. INDICATORI MONETARI (mil. lei, la sfârșit de perioadă)

	2001	2002	2003	2004
Agregate monetare				
Baza monetară	2488.9	3262.7	3804.0	5313.1
M0 (bani în circulație)	1834.2	2288.5	2740.5	3699.9
Depozitele la vedere	739.4	1057.0	1411.0	1864.3
M1	2573.6	3345.5	4151.5	5564.2
Depozitele la termen	890.9	1172.1	1469.6	2572.3
Instrumentele pieței monetare	0.3	0.3	0.8	0.5
M2	3464.8	4517.9	5621.9	8137.0
Depozitele în valută străină	1322.5	1993.6	2887.2	3582.7
M3	4787.3	6511.5	8509.1	11719.7
Viteza de rotație a banilor (M2)	5.50	4.99	4.91	3.93
Multiplicatorul (M2)	1.39	1.38	1.48	1.53
Depozite (total)	2952.8	4222.7	5767.8	8019.3
Depozitele persoanelor juridice,	1299.1	1835.7	2438.4	3207.4
inclusiv în valută străină	552.9	716.6	975.2	1068.4
Depozitele persoanelor fizice,	1653.7	2387.0	3329.4	4811.9
inclusiv în valută străină	769.6	1277.0	1912.0	2514.3
Credite				
Creditele acordate băncilor comerciale	91.1	81.4	72.3	62.3
Credite în economie, total	3103.7	4192.1	6055.2	7399.3
în moneda națională:	1840.6	2448.6	3468.8	4272.0
– întreprinderilor de stat	247.4	279.2	408.7	422.3
– sectorului privat	1407.4	1844.7	2571.6	3110.2
– populației	180.2	315.3	487.5	688.3
– altor instituții financiare	5.6	9.4	1.0	51.2
în valută străină	1263.1	1743.5	2586.4	3127.3

Sursa: BNM

Tabelul nr. 5. RATA MEDIE PONDERATĂ LA DEPOZITE

	Depozite la termen				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul, mil. lei	dobânda, %	volumul, mil. lei	dobânda, %
Total 2003	4795.0	1887.5	12.68	2907.5	3.13
Total 2004	6832.5	3493.8	15.16	3338.7	5.01
Ianuarie 2004	555.4	289.7	14.82	265.7	4.27
Februarie	448.7	217.7	14.70	231.0	4.52
Martie	465.2	210.4	15.01	254.8	4.83
Aprilie	452.2	185.5	15.40	266.7	4.65
Mai	423.6	203.1	14.99	220.5	4.74
Iunie	512.2	266.2	14.80	246.0	5.18
Iulie	574.9	319.4	14.58	255.5	4.86
August	496.8	259.4	15.10	237.4	5.11
Septembrie	641.3	324.5	15.47	316.8	5.28
Octombrie	649.2	340.1	15.56	309.1	5.31
Noiembrie	723.1	362.1	15.47	361.0	5.61
Decembrie 2004	889.9	515.7	15.48	374.2	5.26

Sursa: BNM

Tabelul nr. 6. RATA MEDIE PONDERATĂ LA CREDITE

Perioada	Credite acordate				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul, mil. lei	dobânda, %	volumul, mil. lei	dobânda, %
Totalul 2003	8150.7	4821.1	19.18	3329.6	10.85
Totalul 2004	9194.1	5716.0	20.96	3478.1	11.39
Ianuarie 2004	412.3	248.3	20.45	164.0	11.4
Februarie	575.9	355.9	20.78	220.0	11.48
Martie	893.0	593.8	20.83	299.2	11.61
Aprilie	701.3	424.9	20.90	276.4	11.43
Mai	621.2	338.7	21.32	282.5	11.50
Iunie	784.5	469.2	21.05	315.3	11.12
Iulie	749.9	422.2	20.81	327.7	11.37
August	722.4	415.2	21.16	307.2	11.16
Septembrie	1096.3	657.8	20.90	438.5	11.33
Octombrie	946.5	633.4	21.04	313.1	11.45
Noiembrie	736.1	497.6	20.91	238.5	11.58
Decembrie 2004	954.7	659.0	21.11	295.7	11.35

Sursa: BNM

Tabelul nr. 7. RATA PROFITULUI LA HVS EMISE PE PIAȚA PRIMARĂ (%)

	Rata lunară medie ponderată pe tipuri de HVS					Rata lunară nominală medie ponderată
	56 zile	91 zile	182 zile	273 zile	364 zile	
Ianuarie 2004	9.04	16.37	17.27	18.54	19.22	16.81
Februarie	8.28	12.77	13.32	13.82	15.38	12.98
Martie	7.89	10.62	11.77	11.78	14.17	11.16
Aprilie	8.26	15.08	16.02	16.25	16.45	14.94
Mai	8.66	14.81	15.15	15.67	16.02	14.82
Iunie	8.61	13.31	13.87	14.92	15.35	13.65
Iulie		10.98	11.68	13.74	13.57	11.61
August		8.99	9.85		13.33	10.05
Septembrie		8.71	9.63		13.20	9.82
Octombrie		8.90	9.53		13.05	9.85
Noiembrie		7.98	8.80		12.20	8.98
Decembrie 2004		6.99	7.89		10.99	8.01
Rata anuală nominală medie ponderată	8.39	11.15	11.79	14.98	13.75	11.62

Sursa: BNM

Tabelul nr. 8. CURSUL OFICIAL DE SCHIMB (lei)

	2002		2003		2004	
	sfârșit de perioadă	mediu anual	sfârșit de perioadă	mediu anual	sfârșit de perioadă	mediu pe perioadă
USD (1\$)	13.8220	13.5730	13.2200	13.9426	12.4600	12.3283
RUR (1)	0.4329	0.4324	0.4520	0.4543	0.4487	0.4280
EURO (1€)	14.3963	12.8337	16.5256	15.7403	16.9542	15.3286
ROL (1000)	0.4130	0.4110	0.4030	0.4200	0.4300	0.3790

Sursa: BNM